

**Общински план за развитие
на община Ботевград
2014-2020**

Списък на използваните съкращения

ОСР	Областна стратегия за развитие
ОПР	Общински план за развитие
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС	Министерски съвет
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
ИКТ	Информационно-комуникационни технологии
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
РПР	Регионален план за развитие
ЮЗРП	Югозападен район за планиране
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
АМСП	Агенция за насърчаване на малките и средните предприятия
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
ФРМС	Фондация за реформа в местното самоуправление
МСП	Малки и средни предприятия
НСИ	Национален статистически институт
НП	Национална програма
ДДЛРГ	Дом за деца, лишени от родителски грижи
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
НАОА	Национална агенция за оценяване и акредитация
ОДЗ	Обединено детско заведение
ЦДГ	Целодневна детска градина
НПО	Неправителствени организация
ЦГЧ	Централна градска част
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ГПСОВ	Главна пречиствателна станция за отпадни води
ПДН	Пределно-допустима норма
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
ОУ	Основно училище
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж“

ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПРСР	Оперативна програма „Развитие на селските райони“
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“

Съдържание:	стр.
I. Увод: характеристика, роля и значение на Общинския план за развитие	5
II. Стратегическа рамка и контекст за разработване на ОПР	6
III. Анализ на икономическото и социалното развитие на общината	10
1. Обща характеристика/профил на общината	10
2. Състояние на местната икономика	15
3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси	24
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	49
5. Екологично състояние и рискове	53
6. Административен капацитет	58
7. SWOT анализ	60
8. Резюме на основните изводи	64
IV. Стратегия за развитие на Община Ботевград за периода 2014-2020	65
V. Индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализацията на ОПР	71
VI. Индикатори за наблюдение и оценка	80
VII. Необходими действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана	90
VIII. Използвани процедури на общественото участие	96
IX. Програма за реализация /проекти, финансови ресурси и звена за изпълнение/	102
X. Очаквани резултати от реализацията на ОПР	107
XI. Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност	108
Източници на информация	109

I. Увод: характеристика, роля и значение на Общинския план за развитие

Общинският план за развитие е основен документ от системата документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие, който осъществява връзката между документите на областно ниво и на ниво град.

Общинският план за развитие определя средносрочни цели и приоритети за интегрирано и устойчиво местно развитие за периода 2014-2020 г., отчита целите и приоритетите на ОСР в съответствие със специфичния потенциал за развитие на общината, като се съобразява със стратегическите насоки, зададени в Областната стратегия за развитие. ОПР е в постоянна съгласуваност и взаимодействие с Общия устройствен план на общината и Общите устройствени планове на населените места. Отчита ангажиментите по споразумения с други общини за реализация на проекти от общ интерес или във връзка с реализацията на „интегрирани местни стратегии за развитие“, инициирани от местни инициативни групи. Съдържа програма за реализация, която отчита изискванията на финансовите инструменти, посочени като източници на финансиране, и отчита участието на общината в европейското териториално сътрудничество.

Като основен инструмент за управление на развитието на общината в следващите седем години, Общинският план за развитие на община Ботевград очертава стратегическата рамка за развитие на местната специфика и потенциали като определя конкретни действия за решаване проблемите на общината и развитие на нейните потенциали, като гарантира публичност, прозрачност и участие на всички заинтересовани лица.

Документът следва ясна методология за изработване при строго спазване на методическите указания на МРРБ от септември 2011 г. за разработване на Общински планове за развитие (2014-2020). За да е разработен качествено, Общинският план за развитие трябва да интегрира и анализира данни от различни актуални и разбираеми източници на информация, както и да отразява нагласите на местното население и местната администрация за проблемите и бъдещото развитие на общината.

Използваният подход, методите и принципите при разработването и приемането на ОПР, гарантират в значителна степен, че стратегическият документ е в съответствие с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и с определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България. Планът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.

Използването на интегриран подход на планиране изисква целите и приоритетите на ОПР като стратегически документ да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното пространствено развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в устройствените планове и схеми за развитие на територията.

При разработване на документа се използват резултатите и препоръките на междинната оценка на въздействието на ОПР на Община Ботевград 2007-2013 г.

II. Стратегическа рамка и контекст за разработване на ОПР

При разработването на общинския план за развитие на Община Ботевград са проучени различни европейски, национални, регионални и общински стратегически и планови документи като Стратегия „Европа 2020“, Национална стратегическа референтна рамка, Национална стратегия за регионално развитие на Република България, Национален план за развитие на Република България, Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г., Концепция за програмиране на развитието на Р България, приета от Съвета за развитие към МС, 8 юли 2010 г., Регионален план за развитие на югозападен район за планиране, Областна стратегия за развитие на област София, Междинна оценка на въздействието на Общинския план за развитие на общината за периода 2007-2013 г. и други.

➤ Стратегия „Европа 2020“

Стратегия „Европа 2020“ е основен европейски документ, който очертава рамките за развитие на Европа до 2020 година - основните приоритети, цели и инициативи пред държавите-членки за постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Стратегията предполага не само излизане от икономическата криза, но и колективни действия за постигане на икономически растеж чрез по-високи нива на заетост, производителност и социално сближаване.

Стратегия „Европа 2020“ предлага три подсилващи се взаимно приоритета-интелигентен растеж - изграждане на икономика основаваща се на знания и иновации, устойчив растеж – насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите, и приобщаващ растеж - чрез стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, водеща до социално и териториално сближаване. За да може да отчете точно и коректно постигнатите резултати в края на програмния период, стратегията залага пет цели, които са взаимосвързани и са от важно и решаващо значение за постигане на цялостен успех. Документът предлага и седем водещи инициативи, стимулиращи напредъка по всяка приоритетна тема: повишаване на заетостта и инвестициите в НИРД, намаляване на бедността и повишаване на образователното ниво, инициативи за младежка заетост, подкрепа за МСП и програми за нови умения, намаляване на екологичния отпечатък и ефективно използване на ресурсите и въвеждане на иновации и информационно-комуникационни технологии.

За да бъде ефективно изпълнението на стратегията и постигането на заложените резултати е нужна синхронизация и координация между всички участници в процеса и партньорства на национално, регионално и местно ниво, с активно участие на социалните власти и гражданското общество.

За България поставените Национални цели за постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж са: достигане на 76% заетост сред населението на възраст 20-64 г. до 2020 г.; инвестиции в НИРД в размер на 1.5% от БВП към 2020 г.; достигане на 16% дял на възобновяемите енергийни източници в брутното крайно потребление на енергия и повишаване на енергийната ефективност с 25%; намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система до 11%. и повишаване на дела на 30-34-годишните със завършено висше образование – 36% до 2020 г.; намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 000 души(с 16%) до 2020 г

➤ **Национална програма за развитие „България 2020“ (НПР)**

Националната програма за развитие „България 2020“ е интегриран рамков дългосрочен документ за социално-икономическото развитие на България до 2020 г. и водещ стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2020 г. Документът е разработен в съответствие с ангажиментите на България на европейско и международно ниво и националния стремеж за напредък. Включва три основни цели и осем приоритетни направления, в които да се фокусират политиките на държавата за повишаване качеството на човешкия капитал, засилване връзката с пазара на труда, насърчаване развитието на иновации и съответно повишаване конкурентоспособността на българската икономика, подобряване качеството на физическата среда и ефективността на администрацията. За успешно изпълнение на програмата, приоритетите са обвързани с фактори за растеж като: човешки капитал, технологично знание, физически капитал и конкурентоспособност на икономиката, инфраструктура, конкурентоспособност на земеделието, ИКТ технологии и институционална среда, бедност и социални неравенства и конкурентоспособност на регионите.

➤ **Национална стратегия за регионално развитие (НСРР)**

Националната стратегия за регионално развитие за периода 2012-2022 е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие, която има интегрален характер, дава възможност за координация на секторните политики на територията и съдейства за тяхното синхронизиране.

НСРР играе важна роля за постигане на съответствие и взаимно допълване между целите и приоритетите на политиката за регионално развитие и секторните политики и стратегии, които спомагат за балансирано развитие на районите.

Основната цел на НСРР е да намали междурегионалните и вътрешнорегионалните неравенства и да използва местния потенциал за сближаване на районите в икономически, социален и териториален аспект. По този начин българските райони ще станат привлекателни за живеене, ефективно използващи своя потенциал, за да се осигурят условия за ускорен икономически растеж и високи нива на заетост, ще се развие териториалното сътрудничество, ще се подобри обвързаността на районите и ще се увеличи социалното сближаване.

➤ **Национална концепция за пространствено развитие (НКПР)**

Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. е водещ документ както за регионалното, така и за пространственото планиране с подчертан териториален контекст и значително въздействие върху националното пространство.

Основната цел на НКПР е поставяне основата за устройство на територията на национално ниво и интегрирането и в европейското пространство чрез развитие на национални, трансгранични и културни коридори. По този начин ще се стимулира развитието на специфични територии, полицентричност и пространствена свързаност и достъп до услуги, съхраняване на природното и културно богатство, устойчиво и балансирано социално-икономическо развитие и разгръщане на местния потенциал.

➤ **Регионален план за развитие на Югозападен район за планиране 2014-2020**

Регионалният план за развитие на Югозападен район за планиране определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията и изпълнява функциите на стратегическа рамка за по-ниските нива в йерархията на регионалното планиране – областни стратегии и общински планове за развитие.

Формулираната главна цел на документа за периода 2014-2020 г. е постигане на устойчив икономически растеж, конкурентоспособност, инвестиционна атрактивност, подобрена жизнена среда и укрепен човешки ресурс при съхранено природно и културно наследство. За постигане на заложената цел се залагат и три стратегически цели, насочени към развитие на диверсифицирана регионална икономика, намаляване на вътрешнорегионалните различия чрез балансирано регионално развитие и укрепване на връзките между градските и селските региони, намаляване на външните различия чрез икономическо, социално и териториално сближаване с останалите региони в ЕС. Постигането на целите се подкрепя от пет приоритета, като към всеки от тях има изведени и специфични цели, чрез които по-лесно да се постигне главната цел на РПР и да се достигне до желаната визия - югозападният район да се превърне в национален еталон за балансирано развитие чрез интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

➤ **Областна стратегия за развитие на Софийска област 2014-2020 г.**

Областната стратегия за развитие на Софийска област е разработена в синхрон с документите от по-високо ниво: Национална стратегия за регионално развитие и Регионален план за развитие на Югозападен район.

Визията за развитие на Софийска област в периода 2014-2020 г., която ОСР залага, е „Постигане на устойчиво интегрирано и вътрешно балансирано териториално развитие“. За изпълнението и са формулирани три стратегически цели, а именно: икономическо развитие, социално развитие и опазване на околната среда и действия по изменението на климата. За постигане на всяка от тях са избрани по три приоритета, формулиращи основните насоки за интервенции. Към всеки от приоритетите са формулирани специфични цели, които поясняват и прецизират тези насоки. Изведените приоритети са насочени към развитие на приоритетни сектори и насърчаване на инвестиционната активност, чрез подобряване на енергийната ефективност и рационално използване на ресурсите, повишаване на качеството на здравните, културни и образователни услуги, чрез повишаване на квалификацията на работната ръка и устойчиво и интегрирано управление на околната среда, включително гори, води, отпадъци, биоразнообразие и защитени територии.

В допълнение, цялостната стратегическа рамка за развитие на Софийска област включва два хоризонтални приоритета: изграждане и подобряване на инфраструктура и повишаване на административния капацитет. Тези приоритети допълват стратегическите цели и са предпоставка за икономическо развитие, социална свързаност и добро управление.

➤ **Междинна оценка на въздействието на Общинския план за развитие на Община Ботевград 2007-2013г.**

Междинната оценка на въздействието на Общинския план за развитие на Община Ботевград 2007-2013г. дава оценка и препоръки в края на периода на действие на ОПР по отношение актуалността и релевантността на документа спрямо европейските, национални и регионални приоритети, настъпилите съществени промени в социално-икономическото, екологичното и инфраструктурното развитие на общината, постигнатите резултати и въздействия, ефективността и ефикасността на вложените ресурси.

Документът представя нагласите на местното население и очертава основните области за бъдещото развитие на общината за следващия програмнен период, съобразно променените условия, като задава четири приоритета, насочени към разрешаване проблемите и стимулиране потенциалите за развитие на общината до 2020 г. Приоритетите, заложи в препоръките на междинната оценка, са насочени към: повишаване конкурентоспособността на местната икономика и развитие на човешките ресурси; подобряване стандарта и условията за живот и отдих на населението; развитие на приобщаваща социална среда и равни условия за всички хора; местно развитие и укрепване на административния капацитет.

III. Анализ на икономическото и социалното развитие на общината

1. Обща характеристика/профил на общината

1.1. Местоположение, географски характеристики и свързаност

Община Ботевград се намира в югозападен район за планиране и е четвъртата по големина община в област София. Заема площ от 519 кв. км. или 7.3% от площта на областта.

В административно отношение Община Ботевград граничи с общините: Правец, Етрополе, Горна Малина, Елин Пелин, Своге, Мездра и Роман. Общината е съставена е от 13 населени места – общинският център град Ботевград и дванадесет села: Боженица, Врачеш, Гурково, Еловдол, Краево, Липница, Литаково, Новачене, Радотина, Рашково, Скравена и Трудовец. В общината е ситуиран проходът Витиня, свързващ Северна с Южна България.

Релефът е равнинно-котловинен и планински, характеризира се с резки смени на стръмни склонове и равнинни терени. Общината е бедна на полезни изкопаеми.

Климатът е континентален, а в някои части на общината – планински. Средната годишна температура е около 12,6°C, а количеството валежи - около 750-1000 мм. На територията на общината се наблюдават чести температурни инверсии в долините, долинните разширения и Ботевградската котловина, при които минималните температури достигат до -18,5° C, а максималните - 37°C. Температурните инверсии и високата влажност на въздуха са основни фактори за повишаване концентрацията на замърсителите във въздуха и задържането им в приземния атмосферен слой на котловината. Годишният ход на валежите има подчертано континентален характер. Средногодишната сума е 971 мм. Годишният максимум на денонощните валежни количества е 128,5 мм, като максималните валежи са в летния сезон, а минималните - в зимните месеци. Средното атмосферно налягане е 972,8 hPa.

Територията е богата на водни ресурси. Освен многобройните реки, в община Ботевград е разположен и язовир "Бебреш" – основен водоизточник за населението. Главната водна артерия на Ботевградската котловина е р.Бебреш, която събира повърхностите води - реките Стара река, Церовица, Калница, Писана, Боговина, Рударка в котловината и се влива р.Малки Искър. Гъстотата на речната мрежа е 1-1,5 км/кв.м. Оттокът на р.Бебреш е регулиран чрез язовир „Бебреш" в землището на с.Врачеш. В района не са разположени естествени езера. По-пълноводни реки са р.Чешковица с около 10 притока; р.Осеница с притоци Кукева, Оселска и Козя; р.Бистрица с приток р.Рогачевица; р.Ечемишка и р.Стубелска. Повърхностните и подземните води са с дъждовно-снежно подхранване и зависят от климатичната обстановка.

За общината е характерно почвено разнообразие: алувиални, сиви горски и кафяви горски почви. Въпреки това, в по-голямата си част почвите не се отличават със значително плодородие.

Около 50% от територията на общината е заета от горски площи, а около 11%. – от урбанизирани територии.

В общината има 9 защитени територии: 1 поддържан резерват, 6 защитени местности и 2 природни забележителности, в които се опазват вековни букови гори и различни местообитания.

Потенциалът за използване на възобновяеми източници на енергия в общината е ограничен.

През територията преминава път Е-79 Видин – Мездра – Ботевград – Благоевград – Кулата, който съвпада с трасето на паневропейски транспортен коридор №4, осигурявайки връзка с Румъния на север и Гърция на юг, както и път Е-83 Гара Бяла – Плевен – Ябланица – Ботевград, който осигурява връзка с област Ловеч. Основна транспортна ос е и път Е-772 Ботевград – Велико Търново – Варна.

Според Националната концепция за пространствено развитие, общинският център – град Ботевград има ключово разположение при развитието на главните меридиални оси по направление север-юг и играе важна роля за развитието на западната ос (Видин-Враца-София-Благоевград-Кулата), част от общоевропейски транспортен коридор № 4.

1.2. Историческо развитие

На територията на община Ботевград, в местността Манастирището, на запад от общинския център, е разкрито тракийско селище от петото столетие преди Хр. В близост са открити и фрагменти от римска пътна колона с надпис в чест на императорите Валентиниан, Валент и Грациан. В западните покрайнини на днешния град Ботевград е открито старо антично селище, просъществувало в периода I – III в. н.е.

Близостта на селището с римския път обуславя възникването на юг от него на село Зелин. През втората половина на 18 век жителите на с. Зелин обитават територията на мястото на днешния град Ботевград, където според някои исторически сведения възниква и се развива село Самунджиево. Според други исторически данни селото съществува още през 1564-1565 г. През 1826 г. в селото е основано килийно училище, а през 1864 година е построена часовниковата кула. През 1866 г. през територията е изграден стратегическият военен път Русе-София, Самунджиево е обявено за град — център на каза от 30 села и два града - Етрополе и Тетевен. Новият град носи името Орханлие на името на турския султан Орхан Гази.

В следствие революционните действия в страната, на 1 декември 1934 г. градът е преименуван на Ботевград. За празник на града е обявен 29 ноември.

За историята на останалите населени места в общината се знае малко, предимно от намерените свидетелства от миналото.

Южно от село Боженица се намират останките на крепостта „Боженишки Урвич“, съществувала от V до XIV век.

Село Врачеш има многовековна история. Нейни свидетели са надписите върху римска пътна колона, тракийски надгробни могили, останки от крепостите „Чеканица“, „Чешковград“, „Будиовград“ и други. През 16 век Врачеш е със статут на пазител на прохода Витиня, тъй като през землището минава стратегическият път София-Ботевград.

Село Липница датира от около 1370 година. Първите обитатели са траки от племето „меди“. Името си селото получава от известен войвода по тези места. Разкритите преди около 120 г. човешки скелети под пещерите в местността „Коския дол“ потвърждават, че в далечни времена по това дефиле са се водили битки и сражения. На 3 км южно от селото се намира крепостта „Паница кале“ и „Градището“ с останки от отбранителна стена по време на Втората българска

държава. През 1863 г. в центъра на селото е построено училище, а през 1864 г. се – църква, в която и до днес са запазени ценни стенописи.

Село Рашково има многовековна история с документирани свидетелства за поселения още от времето на Елинският период. Според сведенията, селото носи името на уважаван старейшина. Най-многочислено е населението в първата половина на двадесети век, по времето на царска България.

1.3. Съвременни тенденции

Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. определя община Ботевград като община с потенциал за развитие на културен туризъм, част от територията с концентрация на културни ценности „Западно културно пространство“. Фактор за това са средновековни църкви и манастири и напластяването на два културни пласта в територията на общината: античното селище край Ботевград, крепостта Боженишки Урвич край с. Боженица, Враческият манастир, манастирът „Св. Георги“ в с. Трудовец, манастирът Св.Николай на 6 км от с. Скравена. Общината разполага и с изградена материална база за развитие на туризма.

Регионалният план за развитие на ЮЗРП 2014-2020 г. определя общинския център като един от петте града, които допълват и балансират областните центрове - малък град в периферни селски и планински райони с надобщинско значение в сферите икономика, социална сфера, образование, наука и култура, град от 4 ниво с микрорегионално значение на територията на група общини.

Според Областна стратегия за развитие на област София-град 2014-2020, Община Ботевград попада в зоната на активно влияние на столичния град, в която се осъществяват взаимодействия между градските и селските територии и основните трудови пътувания.

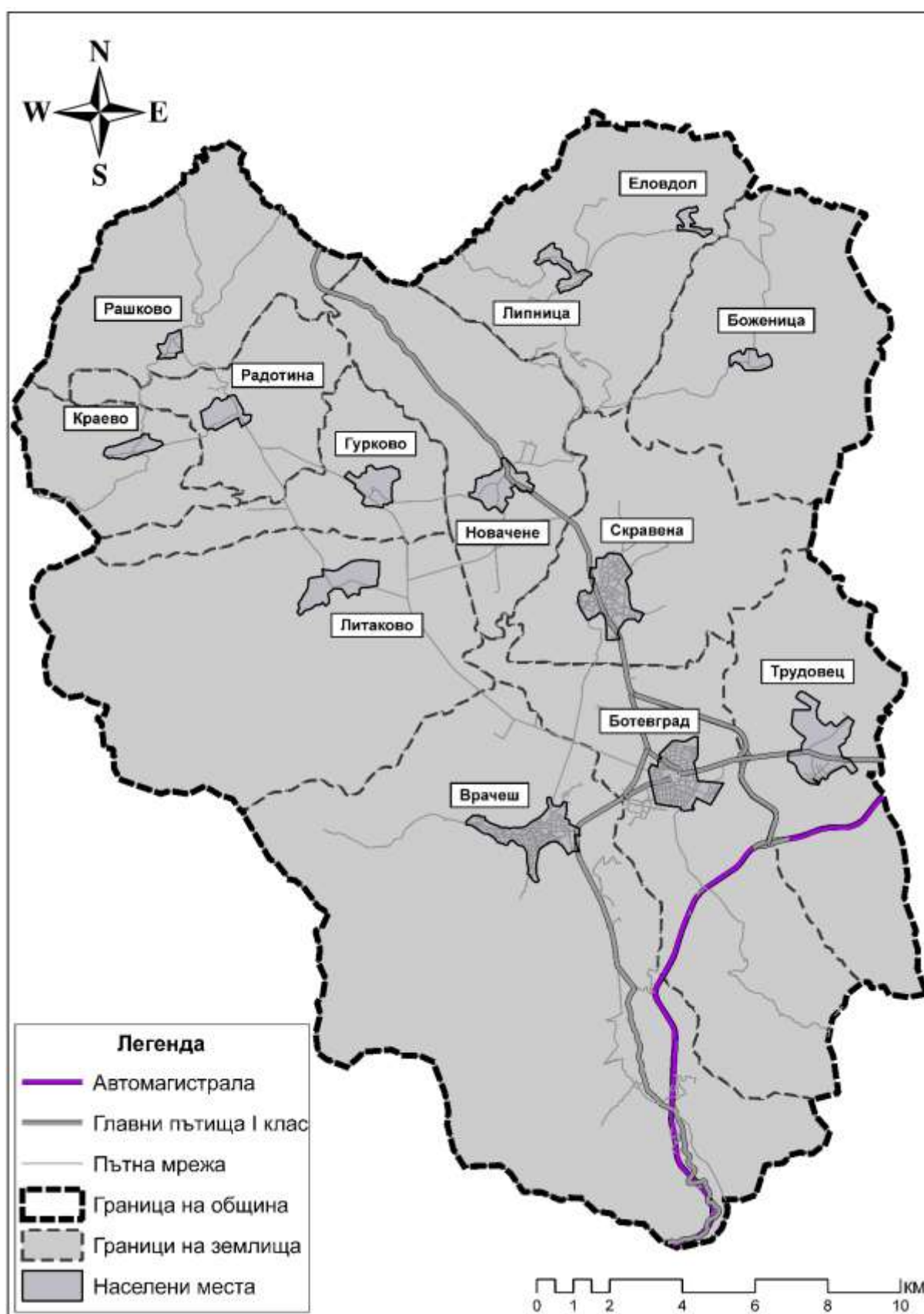
Според Областна стратегия за развитие на Софийска област 2014-2020, Община Ботевград попада в район за слаба целенасочена подкрепа /VI група/, което означава че се намира в значително по-благоприятно положение на фона на други общини от областта. Това се дължи на факта, че общината отговаря на по-малко от 4 показателя от разгледаните в областната стратегия, а именно: показател 2. равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните три години; показател 5. гъстота на населението под 70 души на един квадратен километър; показател 7. над 30 на сто от населените места са без изградена канализационна мрежа. Удовлетворява частично критериите по показател 1. нетни приходи от продажби на един жител под 70 на сто от средната стойност за страната за последните три години. За периода 2009-2013 г. общината е подобрила състоянието си с едно ниво (т.е отговаря на един показател по-малко).

В общината се намира един от двадесет и трите университета на територията на югозападния район за планиране, единственият университет на територията на Софийска област, който не е разположен в Област София-град - Международното висше бизнес училище. Освен него, в сферата на висшето образование, дейност осъществява и Техническият колеж – филиал на Технически университет София.

Общината развива активно политика за повишаване на екологичните параметри на средата. Новоизграденото регионално депо за отпадъци обслужва териториите на три общини: Ботевград, Етрополе и Правец.

В последните години общината е обект на интерес на бизнес-партньори, инвеститори, дейци на науката и туристи. Разполага с изградена инфраструктура, материално-техническа база и значителен интелектуален потенциал. Най-важният приоритет на общинската администрация е създаване на условия за привличане на чужди инвестиции и разкриване на нови работни места. Налице са сериозни перспективи за осъществяване на проекти за трансгранично сътрудничество и коопериране както със съседните общини, така и с общини от Република Сърбия.

Схема 1. Община Ботевград – пространствена структура

2. Състояние на местната икономика

Според Областна стратегия за развитие на Софийска област 2014-2020, Община Ботевград е сред общините със структуроопределящи предприятия за индустрията на Област София, община, утвърдила се като промишлен център и обособена икономически-активна зона, благодарение на наличието на инфраструктура за реализация на продукти и стоки в сектора на услугите /логистични бази, транспортна достъпност/.

Икономиката на общината има промишлено-аграрна структура. Развити отрасли на промишлеността са: електроника, машиностроене, металообработване, хранително-вкусова и текстилна промишленост, строителство, дърводобив и други. Изградени са и няколко високотехнологични предприятия.

Производствените мощности на Община Ботевград са съсредоточени предимно в общинския център, главно в две промишлени зони: промишлена зона "Ботевград" и промишлена зона "Юг – Чеканица – Ботевград".

До 2007 г. голяма част от населението на общината се занимава със селскостопанска дейност. Към настоящия момент се запазват тенденциите в развитието на земеделието, като до 2012 г. се увеличава значително броят на частните земеделски стопани. Количеството на засетите площи се увеличава, намаляват пустеещите земи. За периода 2007-2013 г. в общината се запазват и благоприятните тенденции в развитието на животновъдството, като нараства броят на отглежданите животни.

Към 2013 г. се запазват основните отрасли в икономиката, които за характерни за общината преди 2007 г.: електроника, химическа промишленост, металообработване, шивашка промишленост, хранително-вкусова промишленост, дървопреработване и производството на мебели. Основните предприятия са представени в таблица 2.1.

Към 2010 г. в общината дейност извършват над 15 фирми с чуждо участие. Най-значимо присъствие като дял в икономическото развитие и като трудова заетост имат белгийската фирма „Интегрейт Микро-Електроникс“ ЕООД и „Сенсата Технолъджис“ ЛТД за производство и монтаж на електронни модули, френската „Сименс“ ЕООД за производство на бубинажни изделия, турската „Микроак“ ЕООД – производство на колектори за битова и автомобилна електроника и изчислителна техника, фирма „Инкотекст“ ЕООД с руско участие за производство на електромери, немската фирма „Граммер“ АД за производство на тапицерии и седалки за транспортни средства, „Ниса“ ЕООД с австралийско участие за изработка на заварени метални конструкции и машини, СД „Окто 7“ за производство на електронни модули за бита инструментална екипировка печатни платки и галванични покрития, „Булсан“ ООД с италианско участие за производство на санитарен фаянс, „Никас България“ АД /100% гръцко участие/ за производство на месни продукти, „Джи енд фармасютикълс“ ЕООД за първична и вторична опаковка на лекарствени продукти. В общината дейност осъществява и един от големите инвеститори „Пайплайф-България“ ЕООД, с изразен сертификат за инвестиция от клас А за производство на пластмасови тръбни системи за водоснабдяване, канализация, газоснабдяване и напояване, отговарящи на всички съвременни норми и стандарти. Други фирми с местно значение са „Алма пласт“ ЕООД за производство на тапетни изделия, „Биовет“ АД производство и търговия на хранителни добавки, ензими и препарати за селското стопанство и лекарствени средства за хуманна медицина, „Лекс Груп“ АД - за търговия с електродомакински уреди, бутилираща компания "Горна баня"

ООД, „АЛПРЕДО” - за производство на дограми, прозорци, врати; „ВОП” ООД - производство и търговия със стоматологично оборудване и консумативи, „НАКМАШ-97” ООД производство на елтабла, сейфове, огнеупорни каси, нестандартно оборудване и машинни детайли, и др.

В селата Врачеш, Скравена, Трудовец има сравнително добре развита икономика. Значителна част от населението на с. Врачеш е заето с производство на бъчви и бурета. в т.ч. за износ в Гърция, Франция, Германия, производство на трикотажни изделия от фирма „Осени” ООД за местния пазар и за износ, производство на сладкарски изделия "Деси 92" ООД за задоволяване нуждите на пазара в региона. В селата Скравена и Новачене е развита земеделска дейност, свързана с отглеждането на масиви с вишневи и ябълкови насаждения на фирмите ЕТ „Мария Романова” с. Скравена, ЕТ "Цеков - Ц. Цеков" с. Скравена. В с. Скравена функционира шивашки цех на фирма „Бейнит” ООД с износ на продукция, цех за производство на сокове „Дафи Индъстриъл” ООД, цех за дървообработване и извършване на строителство от фирма „Стрелец” ООД. В с. Новачене развива дейност фирма „Линас Комерс” ЕООД, занимаваща се с дърводобив и дървопреработване. В с. Трудовец развива дейност една от най-големите немски фирми „Граммер” АД за производство на тапицерии и седалки за автомобилното производство, както и една от най-големите фирми, производители на натурални сокове, млека и напитки с марката BBB — бутилираща компания "Горна баня" ООД, и цехове за производство на PVC дограма и за производство на пластмасови изделия.

На територията на общината са изградени и високотехнологични предприятия. На територията на бившата „Микроелектроника” в промишлена зона „Юг-Чеканица” са създадени около 30 фирми с чуждо и българско участие. Много добре се развива електрониката – проектиране и производство на електронни модули, което е застъпено в редица частни фирми.

Таблица 2.1. Малки и средни предприятия

Сектор	Предприятие	Предмет на дейност	Продукция
Преработваща промишленост	„Сенсата Технолъджис” ЛТД	Проектиране и производство на електронни модули.	100% износ за Европа и САЩ
	Интегрейтид Микро-Електроникс България“ ЕООД	Проектиране и производство на електронни модули.	100% износ за Европа и САЩ
	„Микроак” ЕООД	Производство и търговия на конектори за битова електроника, изчислителна техника, специална екипировка полуфабрикати.	100% износ за Арабските страни и Турция
	„Окто 7” СД	Модули за електронната промишленост.	за вътрешния и външния пазар.
	„Инкотекст“ ЕООД	Производство на електромери	
	„Биовет” АД - Пещера	Микробиологични и ензимни препарати, подобрители	Германия, Канада, Франция, Русия, Грузия, Холандия
	„Начев” ООД	Производство на пластмасови изделия за еднократна употреба	за вътрешния пазар

	“Теда – М” ООД	Производство на изделия от пластмаса	за вътрешния пазар
	“Металообработване и зъбопроизводство” АД	Затворен цикъл на производство на резервни части за скоростни кутии	над 50% износ за Полша, Чехия, Унгария, Италия
	“Граммер” АД с. Трудовец	Седалки за електрокари, мотокари, автобуси, пътни и селскостопански машини	70% износ за Япония, САЩ, Испания, Германия, Русия, Италия, Англия, Китай, Мексико и др.
	“Малтехагро“	Производство на малогабаритна техника и дребен земеделски инвентар	за вътрешния пазар
	„НАКМАШ“ ООД	Производство на ел. табла, сейфове, огнеупорни каси, валове	за вътрешния пазар
	„ВОП СД“	Производство и търговия на зъботехническо и стоматологично оборудване и материали	за вътрешния пазар
	БЕЙНИТ- П. Георгиева ЕТ, с. Скравена	Производство на облекла	за вътрешния пазар
	“Никас България” АД	Месопреработване	за вътрешния пазар
	“Орхание “ ООД	Месопреработване	за вътрешния пазар
	Бутилираща компания “Горна баня” ООД с. Трудовец	Подсладени млека	за вътрешния пазар и възможности за износ
	СД “Молтен – Христов и сие”	Хляб, хлебни и сладкарски изделия	за вътрешния пазар
	“ТИ – ВИ 67” ООД	Хляб и хлебни изделия	за вътрешния пазар
	“Профекс хляб”	Хляб, хлебни и сладкарски изделия	за вътрешния пазар
	„Дафи индъстриал“ ЕООД, с. Скравена	Сладкарски изделия, негазирани безалкохолни напитки	за вътрешния пазар
	Деси-92-Миряна Йотова ЕТ, с. Врачеш	Сладкарски изделия	за вътрешния пазар
	90 частни производители с. Врачеш	Бъчви и бурета	износ за Европа и за вътрешния пазар
	“Барези 1 “ ЕООД	Дървен материал	износ за Европа и за вътрешния пазар
	“Палмар”	Преработка на дървесина за строителството и мебелната промишленост	износ за Европа и за вътрешния пазар
	„Линас Комерс“ с. Новачене	Дърводобив	за вътрешния пазар
	“Пътсрой 92“ АД Кариера м.Ръждавец, с.Липница	Производство на инертни материали за асфалтови и бетонови смеси.	за автомагистрала “Хемус“, пътно строителство и др.
	„Сименс“ ЕООД, гр. Ботевград	Производство на бубинажни изделия	за вътрешния пазар

	„Текстил Логистик“ ЕООД, гр.Ботевград	Текстилна промишленост-	за вътрешния пазар
	„БАМ“ ЕООД, гр.Ботевград	Текстилна промишленост	за вътрешния пазар
	„Джи енд фармасютикълс“ ЕООД	Първична и вторична опаковка на лекарствени продукти	за вътрешния пазар
	APS „Манифекчъринг“	Касови апарати	за вътрешния пазар
	„Теком 3“ ООД, гр.Ботевград	Производство и търговия с електронни системи и устройства в областта на кабелните телевизионни мрежи и телекомуникациите	за вътрешния пазар
	„Булсан“ ООД, гр.Ботевград	Производство на санитарен фаянс	за вътрешния пазар
	„Натура Вита“ ЕООД	Производство и търговия на месни продукти и деликатеси	за вътрешния пазар
	„Конел“ ООД	Пултове за дистанционно управление	за вътрешния пазар
	„Джоком“ ЕООД	Трайни маркировки за алкохолни и безалкохолни напитки, самозалепващи се етикети и термосвиваеми етикети за ХВП, козметичната и парфюмерийната промишленост	за вътрешния пазар
	„НИСА“ ЕООД	Производство на заварени метални конструкции, лазерно рязане на ламарина	за вътрешния пазар
	„Терматех“ ООД	Производство на топлоизолационни и декоративни плоскости и тръбни изолации от EPS	за вътрешния пазар
	„Алма пласт“ ЕООД	Производство на тапети	за вътрешния пазар
	„Вико-Слав Инвест“ ООД	Производство на отоплителни уреди	за вътрешния пазар
	„Сенсата Технолоджис“ ЛТД	Производство, развитие и продажба на сензори и системи за контрол	за вътрешния пазар
	„ТИ-ВИ 67“ ООД	Производство на хранителни продукти	за вътрешния пазар
	„Спасена“ ООД, с. Трудовец	Производство на сладкарски изделия	за вътрешния пазар
	ЕТ „Николай Николов“	Производство и търговия на тестени и сладкарски изделия	за вътрешния пазар
	„ХАБАГ“ ООД	Производство на строителни разтвори, бетонови изделия и елементи, земни работи и вертикална планировка	за вътрешния пазар

	„Топлик- Ко“ ООД	Проектиране в областта на отоплителни системи, вентилация, климатизация и газификация	за вътрешния пазар
	„АЛПРЕДО“	Производител на дограма и стъклопакети	за вътрешния пазар
	ЕТ „Белташки“	Проектиране, производство и продажба на мебели	за вътрешния пазар
	СД „Петров и сие- Шанс 92“	Производство на пясък, филц, чакъл, варови разтвори	за вътрешния пазар
Строителство	„Европа 7“ ООД	Строително-ремонтни дейности	за вътрешния пазар
	„Микра КМ“ ЕООД	Сградно и пътно строителство	за вътрешния пазар
	„Дарнед“ ООД	Строителство на жилищни и обществени сгради, саниране и ремонти	за вътрешния пазар
	„Стрелец 90“ СД	Строително-монтажни работи в жилищно, промишлено и гражданско строителство	за вътрешния пазар
	ЕТ „Янивест- Веселка Михайлова“	Строително-монтажни работи	за вътрешния пазар
	„Пътстрой-92“ АД	Пътно строителство	за вътрешния пазар
Търговия; Ремонт на автомобили и мотоциклети	„Цеки – Захариев и сие“	Търговия с горива и услуги със строителна техника	за вътрешния пазар
	СД „Цветима“	Магазини за облекла	за вътрешния пазар
	„Вейови“ ООД	Бензиностанции и газостанции	за вътрешния пазар
	„Ата компютърс“ ЕООД	Компютърна техника	за вътрешния пазар
	ЕТ „Гесик“	Търговия на хранителни стоки	за вътрешния пазар
	„Румойл“ ООД	Търговия с хранителни стоки	за вътрешния пазар
	СД „Валбе-С“	Търговия на плодове и зеленчуци	за вътрешния пазар
	„РИМЕКС“ ООД	Търговия на едро със захарни изделия, кафе, алкохол и натурални сокове	за вътрешния пазар
	„ЛЕКС ГРУП“ АД	Внос и реализация на кухненски аспиратори, уреди за вграждане и мивки	за вътрешния пазар
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	ЕТ „Виема“	Търговия с облекла	за вътрешния пазар
	Електроразпределение	Енергетика	за вътрешния пазар
	„Микроенергия“ ООД, гр. Ботевград	Енергетика	за вътрешния пазар
	„Балкангаз-2000“ АД	Проектиране, изграждане и експлоатация на газоразпределителна мрежа, разпределение	за вътрешния пазар

		и продажба на природен газ	
Транспорт, складиране и пощи	ЕТ „Новко Новков“	Автобусни превози	
	ЕТ „Жорго“	Автобусни превози	
	ЕТ „Иван Атанасов-Тони“	Автобусни превози	
	ЕТ „Драгоица“	Транспортни превози	
	„Престиж такси“	Таксиметрови услуги	
	„Николай Велков“ ООД	Международен транспорт и спедиция	
	ЕТ „Палмар-Павлин Марков“	Автобусни превози	
Финансови и застрахователни дейности	ОББ АД	Банка	
	Банка ДСК АД	Банка	
	ЦКБ АД	Банка	
	„Уни кредит Булбанк“ АД	Банка	
	„Райфайзенбанк“ АД	Банка	
	„Експресбанк“ АД	Банка	
	„Общинска банка“ АД	Банка	
	„Алфа банк“	Банка	
	„Пиреус банк“	Банка	
	„Първа инвестиционна банка“	Банка	
	„Витоша“ ЗПАД	Застрахователно дружество	
	ЗАД ДЗИ	Застрахователно дружество	
	ЗПАД ДЗИ	Застрахователно дружество	
	ЗК „Лев - инс“ АД	Застрахователно дружество	
Административни и спомагателни дейности	„Арми-форс“ ЕООД	Охранителна фирма	
	„Велислава 2002“	Фирма за охрана, доставка и монтаж на охранителна техника	
	„Земстрой“ АД	Строителна, промишлена и селскостопанска техника	
Създаване и разпространени на информация и творчески продукти; Далекосъобщения	„Атлантис нет“ ООД	Интернет доставчик	
Професионални дейности и научни изследвания	„ВИА и КО“ АД	Консултантска и експертна работа в сферата на инвестициите, фирменото управление, реструктурирането на дружества, оценяването, маркетинга, преводаческите услуги	

Селско, горско и рибно стопанство	„Държавно лесничество“	Управление на горски фонд	
	„Агробизнес 88 ЕТ Мария Романова“ ЕООД, с.Скравена	Овцевъдство и зърнопроизводство	

Източник: Общинска програма за опазване на околната среда, Община Ботевград*

През последните години в общината се наблюдава ефективно развитие на индустриалния сектор. Според базата данни на ИСУН в периода 2007-2013 г. в територията на община Ботевград са реализирани 16 проекта в частния сектор за насърчаване на развитието на малките и средни предприятия по отношение на внедряване на нови технологии, иновации в промишлеността, внедряване на системи за управление на околната среда и постигане на икономично, чисто и безопасно производство; технологично обновление - намаляване на средната възраст на технологичното оборудване в предприятията; високотехнологична модернизация приоритетно на електрониката и микроелектрониката.

Община Ботевград активно съдейства за подпомагане развитието на малките и средни предприятия. Във връзка с това е изготвен списък на подходящите за инвестиции празни парцели на територията на общината, който е на разположение на заинтересованите лица. Разкрито е „Информационно гише на предприемача“ за преодоляване на административните бариери пред малкия и средния бизнес, финансирано от Британското министерство за международно развитие и осъществено от АМСП, със съдействието на НСОРБ и ФРМС.

Към 2013 г. състоянието на туризма в община Ботевград се характеризира със слаба усвоеност на туристическите ресурси и потенциали. Изградените туристически маршрути са предимно в сферата на планинския туризъм. В общината има изградена туристическа инфраструктура с капацитет 531 легла.

Таблица 2.2. Туристическа инфраструктура в община Ботевград

Обект	Категория	Капацитет	Местоположение
Почивна станция „Енерго“	**	23	гр.Ботевград, м.Витиня
Семеен хотел „Балкански чанове“	***	14	гр.Ботевград, в.з.Зелин
Общинска почивна база „Боженишки урвич“	**	42	м.Боженишки урвич
Самостоятелни стаи „Фреш“	**	2	гр.Ботевград
Комплекс „Ботевградски хан“		30	гр.Ботевград
Хотел „Балкан“	***	15	гр.Ботевград
Хотел „Синьо небе“	**	6	гр.Ботевград
Къща за гости Старата поща	*	15	с. Скравена
Хижа „Койна и Никола Мукански“		30	с. Скравена
Семеен хотел „Кредо“	***	33	с. Трудовец,
Вила „Марк“	**	16	с.Краево
Хотел „Ботевград“	***	200	гр.Ботевград
Бунгала „Оазис“	*		
Хижа „Рудината“		60	в.з.Зелин
Хижа „Койдановец“		45	с. Скравена
Общо за общината		531	

Източник: Регистър на категоризираните туристически обекти - средства за подслон и места за настаняване в Община Ботевград

За съжаление, предвиденото развитие на туристическата инфраструктура през изминалия програмен период чрез изграждане на туристически центрове, не е реализирано. За сектора е характерно недостатъчно популяризиране и

реклама на възможностите за развитие на алтернативни форми на туризъм, към които се наблюдава засилен туристически интерес – екологичен, спортен, културно- познавателен, ловен и други.

Необходимо е да се предприемат мерки за възстановяване и съхранение на културно-историческите ресурси и предлагане на конкурентни и търсени от пазара специализирани форми на туризъм, което ще допринесе за увеличаване на приходите от туристическата дейност и повишаване на трудовата заетост на населението.

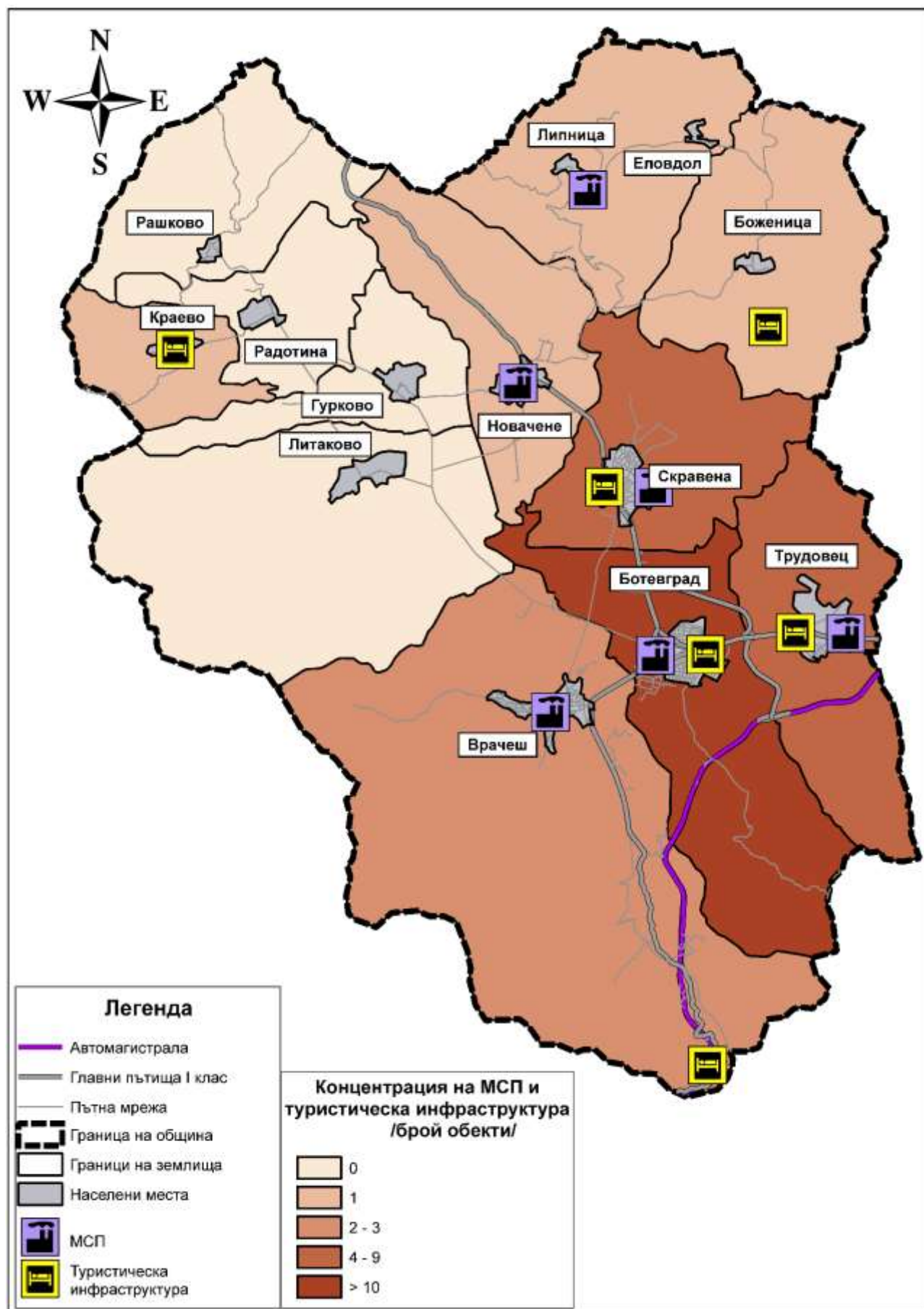
В периода 2012-2013 г. Община Ботевград, в партньорство с Българска туристическа камара, реализира проекта “Ботевград-привлекателна дестинация за атрактивен културно-исторически, еко и спортно-развлекателен туризъм”. Резултати от реализацията на проекта до момента са: изграждане на информационен център и музей, изграждане на път с. Боженица, м. Урвич, екопътека до крепостта Боженишки Урвич; консервация на скален надпис на Севаст Огнян в крепостта "Боженишки Урвич", реставрационни и консервационни дейности в крепостта, създаване на атракции, реконструкция на пещерен клуб "Бисерка" в Липница.

Поради богатството на ресурси в общината, съществуват реални възможности за осъществяване на разнообразни видове туризъм: риболовен, ловен, културен и др. С помощта на Български туристически съюз, в общината се поддържат няколко туристически маршрута, като основният е Ботевград - х. Рудината – Ботевград. По програма ФАР е разработен и финансиран проект “Формула за младежки успех в община Ботевград”, със съдействието на Министерство на труда и социалната политика, като проектът освен, че насърчава заетостта чрез обучение на млади специалисти по туризъм има за цел да стимулира развитието на туризма. Участниците в проекта изготвят рекламна карта на туристическите местности в Ботевград и рекламни брошури на общината изцяло по собствени идеи.

Реализираните през последните години инвестиционни проекти в подкрепа на бизнеса и предприемачеството спомагат за увеличаване броя на подкрепените МСП, внедряване на нови технологии и продукти, както и за създаване на нови работни места.

През последните години общината провежда проактивна политика за привличане на инвестиции, чрез разширяване на средствата за предоставяне на актуална информация за развитие на бизнес инвестиции – картотекиране на свободните терени, изготвяне на проспекти с пълно описание на съществуващата инфраструктура и намерения по подобрението ѝ.

Схема 2. Състояние на местната икономика на Община Ботевград

3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

3.1. Демографска характеристика

През последните години развитието на демографската структура в община Ботевград е повлияно от икономическата и социална ситуация в страната, от общите тенденции за намаляване и застаряване на населението, ниската раждаемост, намаляване броя на сключените бракове, отрицателния естествен прираст и засилените миграционни процеси.

За периода 2007-2013 г. населението на общината постепенно намалява. По данни на НСИ към 2011 г. населението на Община Ботевград наброява 33 175 жители.

Таблица 3.1. Промяна в броя на населението на Община Ботевград за периода 2007-2011 г.

Територия	2007	2011
Община Ботевград	33845	33175
гр.Ботевград	20504	20345
с.Боженица	207	144
с.Врачеш	3583	3515
с.Гурково	231	282
с.Еловдол	69	44
с.Краево	112	133
с.Липница	216	141
с.Литаково	1853	1928
с.Новачене	1394	1276
с.Радотина	305	171
с.Рашково	204	147
с.Скравена	1797	1814
с.Трудовец	3370	3235

Източник: НСИ, 2013 г.

Наблюдава се нарастване на смъртността и намаляване на раждаемостта в общината. Раждаемостта в общината към 2012 г. намалява спрямо 2007 г., като са родени 54 деца по-малко. Естественият прираст се запазва отрицателен. /Таблица 3.2./

Таблица 3.2. Естествен прираст

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2007	359	195	164	515	271	244	-156	-76	-80
2012	305	161	144	518	258	260	-213	-97	-116

Източник: НСИ, 2012 г.

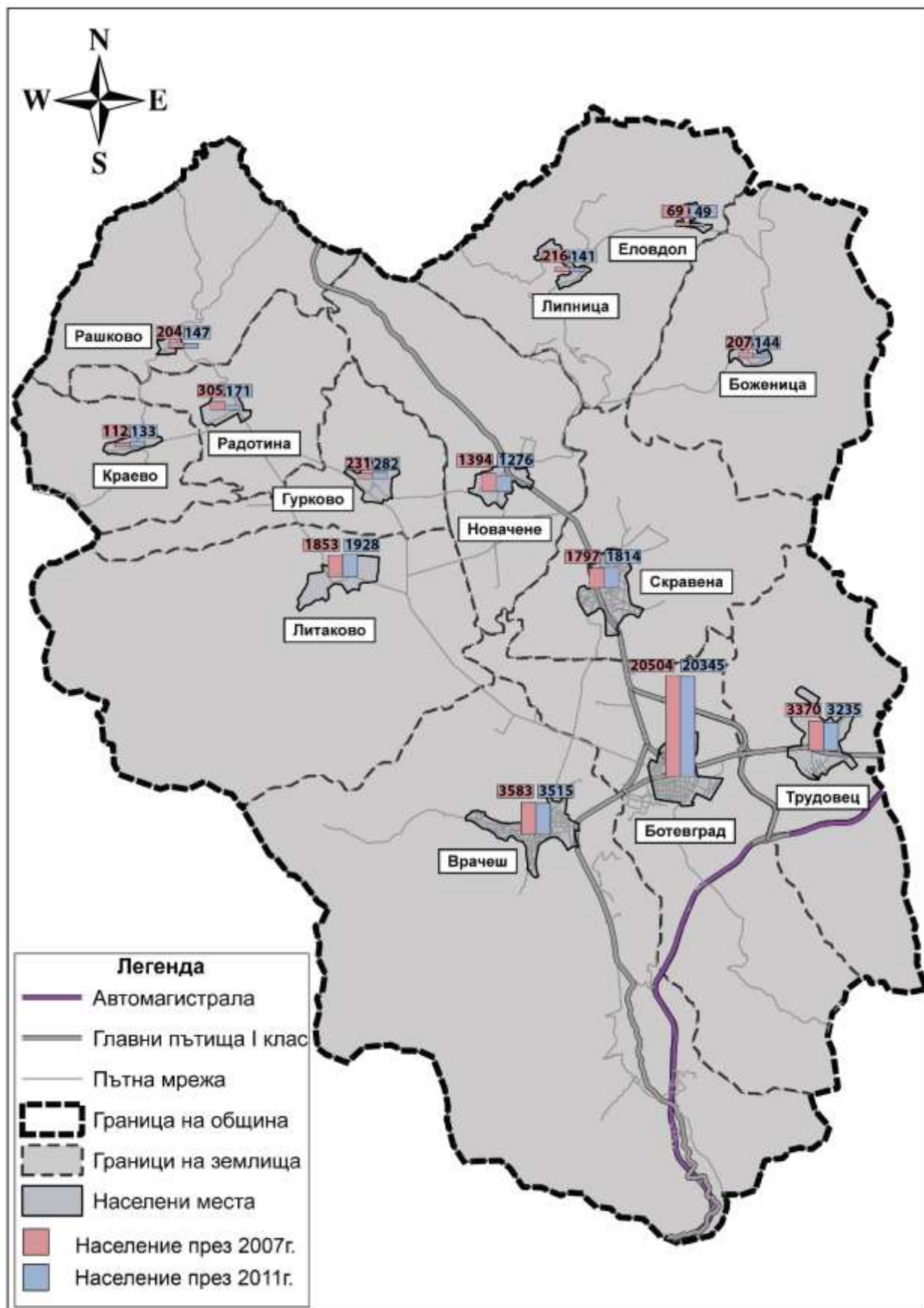
По отношение механичния прираст на населението, се наблюдават отрицателни тенденции. За разлика от 2007 г., когато прирастът е положителен, то през 2012 г. – той вече е отрицателен. /Таблица 3.3./

Таблица 3.3. Механичен прираст

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2007	645	280	365	575	268	307	70	12	58
2012	599	265	334	728	362	366	-129	-97	-32

Източник: НСИ, 2012 г.

Схема Демографско развитие на община Ботевград

През периода 2007-2013 г. в общината активно се провежда политика за насърчаване на раждаемостта, свързана с инициативата на местната власт за стимулиране на майките. За целта ежегодно от общинския бюджет се отпускат средства за еднократна помощ за всяко родено дете в община Ботевград и поемане на част от таксите за детска градина.

Демографското състояние на общината е пряко повлияно от близостта със столичния град и свързаните миграционни процеси. По данни на НСИ, към 2011 г. от заетите лица в община Ботевград – общо 13352 души, 3586 или над ¼ са всекидневни трудови мигранти. Около 38% от тях пътуват до общинския център град Ботевград, а около 11% - до някое от останалите населени места, 507 души пътуват до работното си място до друга община в Софийска област, а 1162 или 32,4% - до община от друга област.

3.2. Заетост и безработица

В общината в под трудоспособна възраст (0-15 г) са общо 4788 души, от които 2318 жени и 2470 мъже, които общо заемат дял от 14,43%. Трудоспособното население (икономически активното население на възраст между 15-64 г.) е 68,8 % от цялото население на общината за 2011 г. и има тенденция на увеличение. /Таблица 3.4./

Таблица 3.4. Възрастова структура на населението в Община Ботевград за 2007 и 2012 г.

Година	Подтрудоспособно население	Трудоспособно население	Надтрудоспособно население
2007	16,8	61,8	21,4
2012	14,4	68,8	16,8

Източник: НСИ, 2012 г.

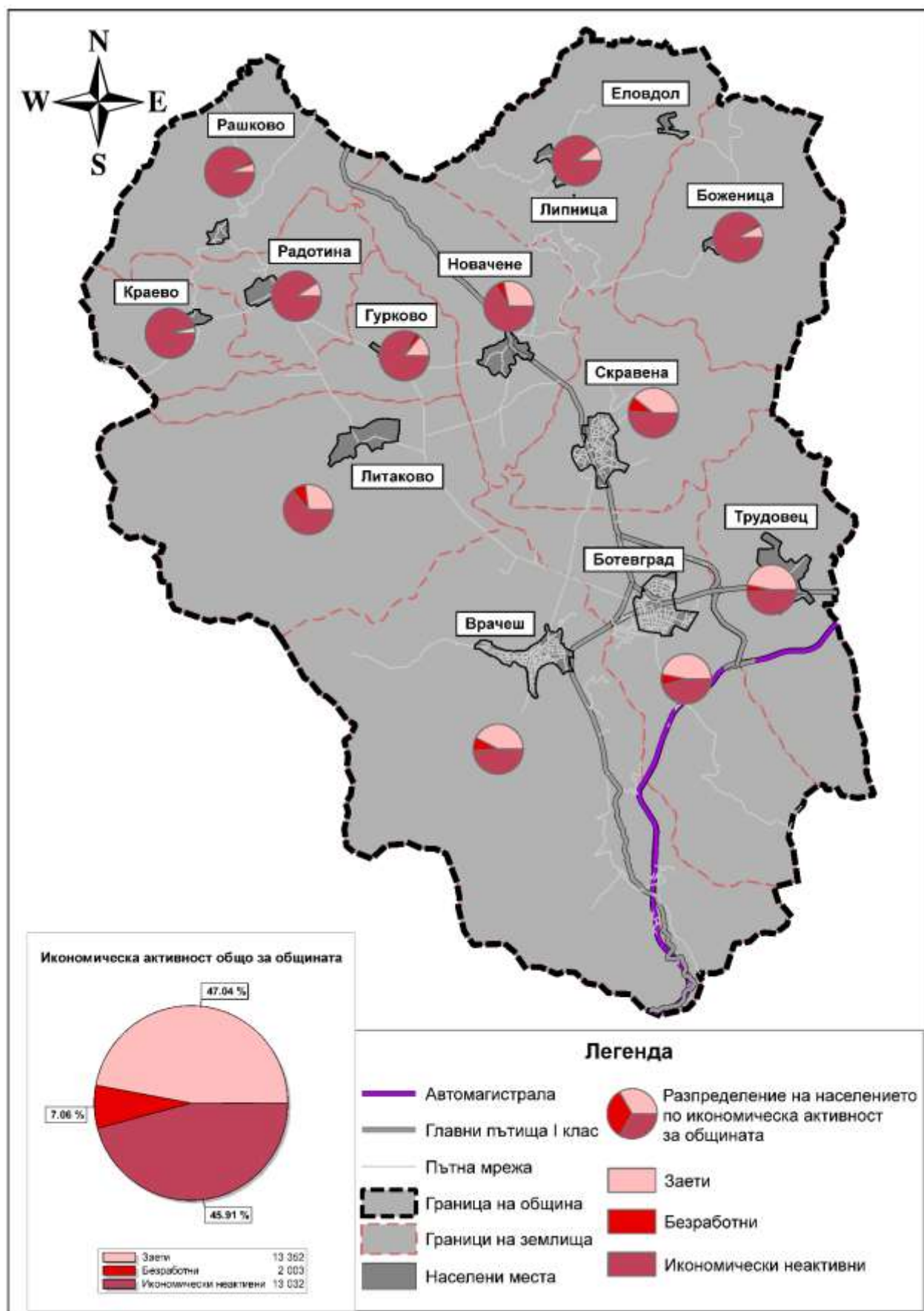
От данните за състоянието на икономическото развитие на община Ботевград се забелязват негативни тенденции по отношение равнищата на заетост и безработица. За периода 2007-2013 г. броят на икономически активните лица е намалял с 3043 (или с 16,7% намаление в сравнение с 2007 г.), броят на заетите лица е намалял с 3837 (или с 22,2% намаление в сравнение с 2007 г.), броят на безработните лица се е увеличил с 794 души. /Таблица 3.5./

Таблица 3.5. Население на 15 и повече години по населени места и икономическа активност към 01.02.2011 година

Територия	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни
		общо	заети	безработни	
Общо за страната	6389298	3329683	2834834	494849	3059615
Община Ботевград	28387	15355	13352	2003	13032
гр.Ботевград	17405	10571	9323	1248	6834
с.Боженица	142	14	..	..	128
с.Врачеш	2975	1518	1259	259	1457
с.Гурково	230	41	32	9	189
с.Еловдол	42	3	3	-	39
с.Краево	128	11	..	..	117
с.Липница	133	15	15	-	118
с.Литаково	1562	560	420	140	1002
с.Новачене	1056	358	299	59	698
с.Радотина	153	14	14	-	139
с.Рашково	145	11	..	..	134
с.Скравена	1552	760	611	149	792
с.Трудовец	2864	1479	1344	135	1385

Източник: НСИ, 2012 г.

Схема Заетост и безработица в Община Ботевград

В периода 2007-2013 г. може да се отчете постоянна тенденция на ръст в равнището на безработицата, което за 2012 г. се е увеличило с 6,19% в сравнение с 2007 г. Броят на регистрираните безработни в общинския център е най-голям – 983 души, следван от този в с. Литаково – 208 души, с. Врачеш-177 души, с. Новачене – 133 души и с. Трудовец – 115 души. /Таблица 3.6./

Таблица 3.6. Равнище на безработица и брой регистрирани безработни лица в община Ботевград за периода 2007-2013 г.

Показатели	Брой					
	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Икономически активни лица	18 228	18 228	18 228	18 228	15 185	15 185
Заети	17 333	17 456	16 917	16 725	13 775	13 496
Безработни	895	772	1 311	1 503	1 410	1 689
Равнище на безработица	4,91%	4,24%	7,19%	8,25%	9,3%	11,1%

Източник: Община Ботевград, 2012 г.

За периода 2007-2012 г. има тенденция на нарастване на общият брой регистрирани безработни почти двойно в следствие на икономическата криза. /Таблица 3.7./

Таблица 3.7. Брой регистрирани безработни лица по образование в община Ботевград за периода 2007-2013 г.

Година	Брой регистрирани безработни лица по образование					
	Общо	с висше	със средно	с основно	с начално	без образование
2007	*	*	*	*	*	*
2008	900			130		480
2009	1115	91	527	175	322	
2010	1401	93	697	219	395	
2011	1539	116	705	271	501	
2012	1689	134	798	251	185	321

Източник: НСИ, 2012 г.; * липсват данни

Ежегодно Дирекция "Бюро по труда" - Ботевград предоставя на работодатели финансови средства за разкрити работни места по национални програми и проекти, които се реализират по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

През периода 2007-2012 г. на територията на общината, обслужвана от Дирекция „Бюро по труда” - Ботевград се реализират редица програми и проекти: Национална програма "От социални помощи към осигуряване на заетост", Национална програма „Асистенти на хора с увреждания”, Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания, Програма "Старт на кариерата", национална програма "Нова възможност за заетост", национална програма "Помощ за пенсиониране" и други.

По програмите и проектите за периода 2007-2013 г. в територията на общината са заети два пъти повече хора за 2007 г. и 2008 г. сравнено с тези за 2013 г. /таблица 3.8/

Таблица 3.8. Брой наети лица на работа по програми и мерки за заетост на територията на община Ботевград през периода 2007-2012 г., брой

Програма/ проект	Реализация по години					
	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Национални програми и проекти по ЗНЗ	445	375	302	89	98	56
НП "От социални помощи към осигуряване на заетост"	352	254	198	65	34	30
НП "Асистенти на хора с увреждания"	40	74	50	17	21	20
НП "Заетост на хора с трайни увреждания"	5	3			7	1
Програма "Старт на кариерата"	1	1	1	3	4	
Проект "Учители за извънкласни занимания и ваканции"	5	2				
Програма "В подкрепа на майчинството"	4	11	11			
Национална програма за ограмотяване и квалификация на роми	20	30				
НП "Помощ за пенсиониране"	5					
Проект "Обучение по актуални професии за нуждите на туристическия бранш"	13					
НП "Социални услуги в семейна среда"			23			
НП "Нова възможност за заетост"			19	4	22	5
Регионална програма					10	
Мерки за заетост по ЗНЗ	146	97	23	19	25	21
Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"				5	116	173
Проект "Нов избор - развитие и реализация"					114	144
Проект "Ново начало - от образование към заетост"						16
Проект "Отново на работа"				5	2	2
Проект "Първа работа"						11
Общо за община Ботевград	591	472	325	113	239	250

Източник: Община Ботевград* (отдел "АППТ" в Дирекция "Бюро по труда" – Ботевград)

Данните показват нарастване на безработицата за лицата с висше, средно и основно образование, като най-много са регистрираните със средно образование, които за 2012 г. представляват 47.24% от общият брой. Нараства и броя на безработните лица до 29 години. От друга страна намалява процентът на продължително безработните лица.

Към 2013 г., в общината са регистрирани 863 безработни лица без специалност и професия, 471 трайно безработни и 483 безработни лица, които са представители на уязвими етнически групи. Общо регистрираните безработни лица в неблагоприятно положение са 1772.

Намаляването на безработицата и осигуряването на работни места е основен приоритет на общината. Ето защо активно се работи по проекти за създаване на временна и постоянна заетост на населението.

Анализът на разпределението на заетите по класове икономически дейности показва най-висок дял на заетите в преработващата промишленост, следвани от заетите с търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети. Според класовете икономически дейности, по данни на НСИ към 2011 г., в дейностите: селско, горско и рибно стопанство, добивна промишленост, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива, строителство, транспорт, складиране и пощи, административни и спомагателни дейности се наблюдава превес на заетите мъже. Жените доминират в дейностите хотелиерство и ресторантьорство, финансови и застрахователни дейности, професионални дейности и научни изследвания, образование, хуманно здравеопазване и социална работа и дейности на домакинства като

работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление. Съотношението на заетите мъже и жени в икономически дейности в община Ботевград е 50.24:49.76%.

Таблица 3.9. Заети лица на 15 - 64 навършени години по класове икономически дейности и пол за община Ботевград за 2011 г. (брой)

Класове икономически дейности	общо	мъже	жени
Община Ботевград	13184	6624	6560
Селско, горско и рибно стопанство	389	300	89
Добивна промишленост	17	14	3
Преработваща промишленост	4419	1859	2560
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	214	163	51
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	167	109	58
Строителство	1005	906	99
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	2 326	1071	1255
Транспорт, складиране и пощи	510	386	124
Хотелиерство и ресторантьорство	476	176	300
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	202	103	99
Финансови и застрахователни дейности	175	50	125
Операции с недвижими имоти	41	26	15
Професионални дейности и научни изследвания	300	108	192
Административни и спомагателни дейности	536	416	120
Държавно управление	793	438	355
Образование	643	135	508
Хуманно здравеопазване и социална работа	447	86	361
Култура, спорт и развлечения	156	95	61
Други дейности	299	144	155
Дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление	18	4	14
Дейности на екстериториални организации и служби	9	9	NA
Непосочена	42	26	16

Източник: НСИ, 2013 г.

Според квалификацията, най-висок е процентът на машинните оператори и монтажници, следван от персонала, зает с услуги за населението, търговия и охрана, специалисти, квалифицирани работници и професии, неизискващи специална квалификация. Към 2011 г. се наблюдава превес на заетите жени на 15 - 64 навършени години спрямо мъжете в следните класове професии: специалисти, помощен административен персонал, персонал, зает с услуги за населението, търговия и охрана, машинни оператори и монтажници. В общата заетост на населението има превес на заетостта на мъжете на 15 - 64 навършени години спрямо тази на жените в следните класове професии: професии във въоръжените сили, квалифицирани работници и сродни на тях занаятчий, квалифицирани работници в селското, горското и рибното стопанство, ръководители, техници и приложни специалисти и професии, неизискващи специална квалификация.

Таблица 3.10. Заети лица на 15-64 навършени години по пол и класове професии за Община Ботевград за 2011 г.

Класове професии	общо	мъже	жени
Общо за Община Ботевград	13 184	6624	6560
Ръководители	938	610	328
Специалисти	1563	443	1120

Техници и приложни специалисти	812	433	379
Помощен административен персонал	934	265	669
Персонал, зает с услуги за населението, търговия и охрана	2598	1178	1420
Квалифицирани работници в селското, горското и рибното стопанство	107	77	30
Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии	1548	1198	350
Машинни оператори и монтажници	3125	1516	1609
Професии, неизискващи специална квалификация	1205	642	563
Професии във въоръжените сили	162	151	11
Непосочена	192	111	81

Източник: НСИ, 2013 г. (Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 година, том 3 - области, книга 22 - София)

3.3. Социални услуги

В община Ботевград е приета и действа Общинска стратегия за развитие на социалните услуги 2010-2015 г. Ежегодно се приема Годишен план за действие по изпълнението на Общинската стратегия.

Според Областна стратегия за развитие на Софийска област 2014-2020, Община Ботевград е една от трите общини /заедно с Правец и Самоков/ с предприети на адекватни действия за разкриване на алтернативни услуги с цел деинституционализация.

От 2007 до 2009 г. броят на подпомаганите социално слаби лица в общината намалява, след което се увеличава в периода 2010-2012 г. /Таблица 3.9./

Таблица 3.11. Социално слаби лица, подпомагани през периода 2007–2012 г.

Година	Брой подпомагани лица
2007 г.	572
2008 г.	360
2009 г.	337
2010 г.	439
2011 г.	521
2012 г.	532

Източник: Община Ботевград, 2012 г.

Броят на подпомаганите хора с увреждания постепенно се увеличава, като от 2007 до 2012 г. техният брой се е увеличил с 525 души. Броят на децата с увреждания също нараства значително. /Таблица 3.10./

Таблица 3.12. Хора с увреждания през периода 2007–2012 г.

Година	Брой подпомагани хора с увреждания	
	общ брой	в т.ч. деца
2007 г.	3002	66
2008 г.	3134	76
2009 г.	3242	83
2010 г.	3348	93
2011 г.	3404	107
2012 г.	3527	108

Източник: Община Ботевград, 2012 г.

В община Ботевград функционира ДДЛРГ "Надежда в с.Гурково, където са настанени за отглеждане деца от 3 до 7 годишна възраст. Услугата е предназначена за деца, настанени със съдебни решения, деца настанени с административна заповед от Дирекция "Социално подпомагане", деца от общността и деца за спешно настаняване от органите на МВР. /Таблица 3.11./ Капацитетът на дома е 30 места. През 2009 г. домът е ремонтиран. Предвижда се обаче домът да бъде закрит във връзка с политиката на държавата за

деинституционализация и да бъдат изградени два центъра от семеен тип за настаняване на децата.

Предоставя се и услугата Личен асистент за деца с увреждания и за възрастни хора чрез проект „Подкрепа за достоен живот” в който са обхванати 76 потребители от общината. Създадени са условия за предоставяне на грижи за старите хора, като е изграден Дом за стари хора с капацитет 60 легла. Чрез него се предоставя социалната услуга Домашен патронаж на 100 потребители от общината и услугата Социална трапезария за 54 човека от града и селата.

Броят на рискови групи деца на територията на община Ботевград, с които отдел “Закрила на детето” работи в периода 2007г. – 2012г. също нараства.

Таблица 3.13. Рискови групи деца на територията на община Ботевград, с които отдел “Закрила на детето” работи за периода 2007г. – 2012г.

Година	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Деца настанени в ДМСГД	8	4	2	6	3	5
Деца настанени в ДДЛРГ	-	-	-	1	1	1
Деца настанени в услуга резидентен тип	-	-	-	-	4	2
Брой случаи на реинтеграция в биологичното семейство	2	-	2	4	3	7
Брой заведени сигнали в ОЗД, по които е работено, касаещи малолетни и непълнолетни деца	73	69	34	70	125	113
Деца, настанени при близки и роднини, с които е работил ОЗД	8	2	9	11	12	11
Деца, включени в различни проекти насочени към подкрепа на семейството	-	-	1	7	5	-
Деца настанени в приемни семейства	-	-	-	-	1	5

Източник: Община Ботевград, 2012 г.

В общината са реализирани множество инициативи за активен живот на възрастните хора. През 2010 г. са изградени нови пенсионерски клубове. Санирани са пенсионерските клубове в с. Трудовец, с. Боженица, с. Гурково, с. Литакново и с. Скравена. Към 2012 г. във всички населени места в общината има изградени клубове на пенсионера.

Според базата данни на ИСУН са реализирани 13 проекта в частния сектор в периода 2007-2013 г., които са за обучение и включване в заетост на лица от уязвими групи. Социалните проекти по които ДСП – Ботевград е работила в партньорство с Община Ботевград за периода 2007-2011 г. са: „Национална програма “От социални помощи към осигуряване на заетост” /2007 г./ по която са работили 10 бр. домашни санитари, които са обслужвали 27 броя потребители на услугата; Национална програма “От социални помощи към осигуряване на заетост” /2008 г./, по която са работили 10 бр. домашни санитари, които са обслужвали 27 броя потребители на услугата; Национална програма “Асистенти на хора с увреждания” /2008 г./, по която са работили 20 броя социални асистенти, които са обхванали 90 потребителя на услугата; Национална програма “Асистенти на хора с увреждания” /2009 г./, по която са работили 20 броя социални асистенти, които са се грижили 90 броя потребители на услугата; Национална програма “Социални услуги в семейна среда” /2009 г./, по която са работили 18 броя домашни помощници, които са обслужвали 48 броя потребители; Проект “Подкрепа за достоен живот” по ОП “Развитие на човешките ресурси” /2011 г./, по който са включени 34 броя лични асистенти на 34 лица с

увреждания. Проектът продължава и през 2012 г., а през 2013 г. стартира трети етап, като се увеличава броя на личните асистенти с още 41 бр.

Община Ботевград е партньор на Агенция за социално подпомагане, която е конкретен бенефициент по проект „И аз имам семейство“ по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Общината попада в обхвата на градските агломерации, съгласно Националната карта на резидентните грижи, поканени да представят проектни предложения по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, Операция 1.1 „Социална инфраструктура“. „Подкрепа за деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск“, Оперативна програма „Регионално развитие“ с бенефициент община Ботевград, финансира проект „Ние сме част от Вас“, реализацията на който стартира през 2011 г.

По проект „Строителство на жилища, паркинги и гаражи“ и проект „Ние сме част от Вас“ са построени жилища за социално слаби семейства в населените места: гр.Ботевград, с.Новачене и с.Литаково и е изграден жилищен блок за млади семейства в гр. Ботевград. През последните години са изградени два Центъра за настаняване от семеен тип за извеждане на деца с увреждания от специализираните институции с общ капацитет 28 деца, като предстои да бъде доставено подходящо оборудване и обзавеждане.

Политиката на общината към насърчаване на раждаемостта е свързана с инициативата на местната власт за стимулиране на майките. За целта ежегодно от общинския бюджет се отпускат средства за еднократна помощ за всяко родено дете в община Ботевград.

През 2013 г. е реализиран проектът „Да успеем заедно с повече умения за по-добър живот“, имащ за цел развитие на човешкия потенциал чрез инвестиции в квалификация и обучение и повишаване на икономическата активност и интеграция на уязвими групи и неактивни лица на пазара на труда, с цел гарантиране пълноценното им участие в обществото, икономическо и социално сближаване.

В процес на изпълнение е проект за повишаване конкурентоспособността на безработни лица от общините Ботевград и Драгоман, чрез обучение и осигуряване на възможност за стажуване.

Приключен е проектът „Повишаване на квалификацията е гаранция за висок стандарт“ и проектът Социално предприятие „Бюро за социални услуги“, като е реализирана подкрепа в реална трудова среда за 14 лица от целевите групи – 10 лица с трайни увреждания и 4 лица на социално подпомагане са обучени и подкрепени в реална работна среда за осъществяване на длъжността Сътрудник „Социални дейности“ в Социално предприятие „Бюро за социални услуги“. Регистриран е проект „Шанс“, който цели да подобри личните умения на хората от уязвимите групи чрез провеждане на професионално обучение и обучение по ключови компетентности, както и подкрепа на работното място за да бъде повишена пригодността им за участие в трудова дейност.

През 2012 г. е приет „План за действие на Община Ботевград в изпълнение на областната стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация“. План за действие на Община Ботевград за подкрепа на интеграционните политики 2012-2014 г. е съобразен с Областната стратегия за интегриране на ромите на територията на София-област и Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2014 г.).

Приоритети на плана са: осигуряване на качествено мултикултурна образователна среда, равенство в достъпа до качествени здравни услуги, подобряване на жилищните условия и техническа инфраструктура, повишаване дела на заетите и насърчаване на културното многообразие и популяризирането на ромската култура, традиции, обичаи и творчество.

В резултат на съвместната работа на главните специалисти от общинската администрация и сдружение „Разнообразни и равни“ гр. София се реализира проект „Икономика на бъдещето“ финансиран от фондация „Америка за България“. Проектът обхваща всички учебни заведения и детски градини на територията на община Ботевград. Реализираните дейности по проекта са: подпомогнати са 75 семейства в неравностойно положение от цялата община за заплащане на таксите в детските градини; закупени са пособия, детски развлекателни игри и сценични костюми за детските градини.

По същия проект са включени социално слаби ученици от 7 и 12 клас в групи за безплатни подготвителни курсове за кандидатстване в средните и висши учебни заведения. Ангажираните преподаватели в проекта са от същите училища. Осигурени са безплатни учебници и учебни помагала за учениците, осигурени са стипендии за успех, безплатни карти за пътуване и учебни пособия. В резултат от реализирането на проекта са приети 14 ученици и студенти.

Реализиран е проектът „Разширяване на обхвата на ромска общност с ефикасни грижи за туберкулоза“, Програма „Укрепване на Националната програма за контрол на туберкулозата в България“ финансиран от Министерство на здравеопазването и Сдружение „Разнообразни и равни“ - гр. София на стойност 35000 евро. Реализираните дейности по проекта са: картографиране на районите с ромско население в общината; проучване на живущите за риск от заболяемост; организиране на кампания проба Манту; придружаване до здравното заведение за изследвания; съдействие за получаване на предписаните лекарства; контрол за правилното провеждане на лечението в домашни условия

През 2011 г. е одобрен проект за Дневна приемна за деца с увреждания "Надежда", разработен от Сдружение "Избор за утре" Ботевград.

През 2011-2012 г. с продължителност 6 месеца е реализиран проект Дневна приемна за деца с увреждания "Надежда" за деца с увреждания. Основна дейност по проекта е работата с деца с увреждания и техните родители. Целта е да се интегрират децата и родителите в културно-обществения живот на общината.

Общинската администрация поддържа постоянни отношения с всички училища на територията на общината като резултат от тях е, че за 2012 г. 24 деца са върнати в училище. Осигурено от общината е безплатно придвижване на ромските деца до училищата.

С реализираните проекти са създадени са условия за предотвратяване отпадането на деца от малцинствените групи от образователната система.

В сферата на социалните услуги съществува необходимост от изграждане на Дневен център за деца с увреждания и за възрастни хора, които ще спомогнат за постигане на европейските цели в областта на разкриване на алтернативни услуги с цел деинституционализация.

В общината съществува и необходимост от изграждане на нови социални жилища. Сериозна целева група представляват бездомните лица и семейства, нуждаещи се от временен подслон до решаване на жилищните им проблеми,

както и лицата между 18-25 г., които напускат социалните институции за временни социални услуги. Това е и групата с най-многочислено представителство, с необходимост от изграждане на нови социални жилища за настаняване. Следващата целева група са ромските семейства и други малцинства на територията на общината, които живеят при лоши битови и хигиенни условия, застрашаващи понякога живота и здравето на децата и възрастните. Третата целева група са младите семейства на територията на общината, които имат нужда да бъдат подпомогнати и настанени в самостоятелни жилища. Трите целеви групи са жителите, живеещи в най-висок риск от бедност.

3.4. Здравеопазване

Акредитираните лечебни заведения на територията на Община Ботевград са: МБАЛ-Ботевград ЕООД и Медико-диагностична лаборатория Ботевград ООД, които са разположени в общинския център гр.Ботевград.

Освен тях за здравето на населението се грижат още няколко лечебни заведения /Таблица 3.14./, с амбулатории за индивидуална и групово практика и медико-техническа и медико-диагностична лаборатория. Селата, в които има изградена здравна служба са: Трудовец, Врачеш, Новачене, Скравена, Литаково, Рашково, а тези, в които има обособени стаи за медицински прегледи в кметствата са: Боженица, Радотина, Гурково, Елов дол, Краево, Липница. Обслужването на пациентите с онкологични заболявания се осъществява от онкодиспансера в София.

Таблица 3.14. Инфраструктура на здравеопазването в Община Ботевград

Обект	Населено място
МБАЛ-Ботевград ЕООД	гр.Ботевград
Медико-диагностична лаборатория Ботевград ООД	гр.Ботевград
Медицински център- I – Ботевград ЕООД	гр.Ботевград
Стоматологичен център I Ботевград ЕООД	гр.Ботевград
Медико-стоматологичен център-ВОП ЕООД	гр.Ботевград
Медицински център за специализирана извънболнична помощ – Василий Врач ООД	гр.Ботевград
Хоспис – Вяра, Надежда, Любов ООД	гр.Ботевград
Специализирано здравно учреждение	с.Трудовец
Специализирано здравно учреждение	с.Врачеш
Здравна служба	с. Врачеш
Здравна служба	с. Скравена
Здравна служба	с. Литаково
Здравна служба	с. Радотина
Здравна служба	с.Новачене
Здравна служба	с.Рашково

Източник: Регистър на министерство на здравеопазването на акредитираните лечебни заведения към 08.01.2013; Община Ботевград, 2013 г.

МБАЛ-Ботевград обслужва със стационарна болнична помощ населението на общините Ботевград, Правец, Етрополе, Ябланица и Мездра. За периода 2007-2013 г. е реализирана рехабилитация и осъвременяване на базата в МБАЛ и е закупена апаратура с общински средства.

3.5. Образование и обучение

Преди 2007 г. общината се характеризира с най-висок дял на населението с висше и полувисше образование /11.4%/ и е една от двете общини с най-нисък дял на ниско образовано население за цялата София-област. По данни на НСИ, към 2011 г. населението на Община Ботевград с висше образование е 16.47%,

със средно – 49.02%, с основно – 22.07%, с начално – 6.39%, с незавършено начално – 4.73%, а никога не са посещавали училище – 1.065%. Най-много са хората със средно образование, следвани от тези с основно. /Таблица 3.13./

Схема Образователна структура на населението на Община Ботевград

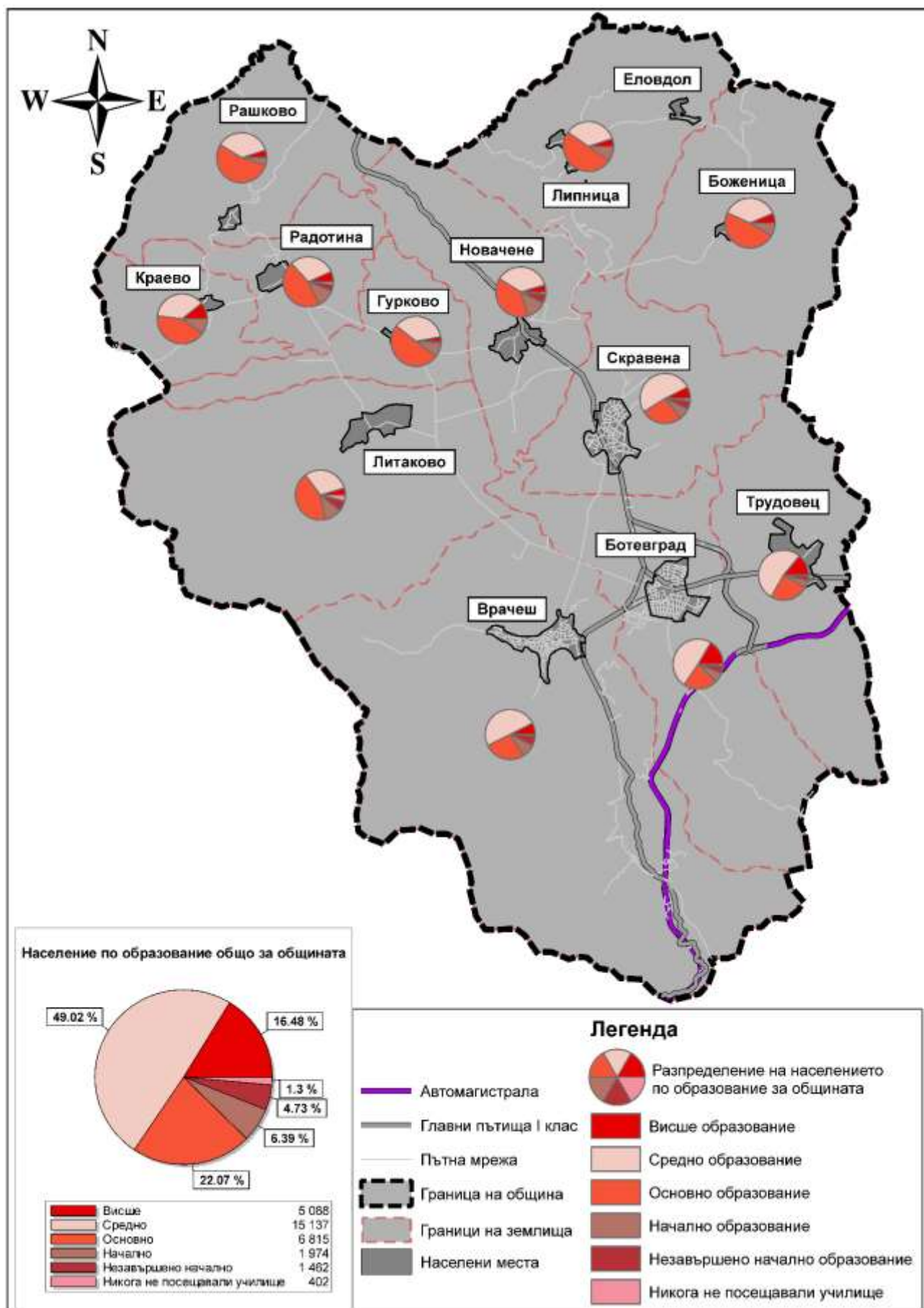

Таблица 3.15. Население по образование за общината и населените места в нея за 2011 г.

Населени места	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете (до 7 години вкл., което още не посещава училище)
Община Ботевград	30878	5088	15137	6815	1974	1462	329	73
%	100	16.47	49.02	22.07	6.39	4.73	1.065	0.23
гр. Ботевград	18943	4102	9715	3059	987	845	190	45
с.Боженица	143	9	52	68	12	..	..	-
с.Врачеш	3264	242	1629	869	284	207	25	8
с.Гурково	237	7	85	117	21	3	..	..
с.Еловдол	42	..	10	26	5	-	-	-
с.Краево	130	14	48	54	13	..	-	-
с.Липница	139	9	52	62	12	..	..	-
с.Литаково	1756	79	539	753	195	121	53	16
с.Новачене	1163	53	426	445	153	68	17	..
с.Радотина	163	11	49	74	19	7	3	-
с.Рашково	145	7	52	77	7	..	..	-
с.Скравена	1686	127	865	448	125	93	27	..
с.Трудовец	3067	427	1615	763	141	112	..	..

Източник: НСИ, 2013 г.

Към 2013 г. в общината има една детска ясла, 12 детски градини, 9 основни училища, 3 средни учебни заведения и 2 висши учебни заведения. /Таблица 3.14./ В град Ботевград и селата Врачеш, Трудовец, Скравена, Литаково, Новачене образователната инфраструктура е добре развита. В гр. Ботевград има 2 висши учебни заведения, 3 средни учебни заведения, 3 основни училища, 4 детски градини, 3 обединени детски заведения и една детска ясла. Международно висше бизнес училище от 2002 г. се преобразува в специализирано висше училище, акредитирано от Националната агенция за оценяване и акредитация /НАОА/ за обучение на степен „Бакалавър“, „Магистър“ и „Доктор“. В село Врачеш има едно основно училище и едно обединено детско заведение, в село Трудовец – едно основно училище и едно обединено детско заведение, в село Скравена – едно основно училище и едно обединено детско заведение, в село Литаково – едно начално училище, едно прогимназиално училище и една детска градина, в село Новачене – едно начално училище и едно обединено детско заведение. Към 01.12.2012 г. децата в училищата в общината са 2655, а децата в детските градини – 1247. От 2007 до 2012 г. се отчита увеличаване броя на децата в детските градини с 237 деца и намаляване броя на учениците в училищата със 167.

Таблица 3.16. Образователна инфраструктура в Община Ботевград

Обект	Вид	Населено място
ОДЗ „Кокиче“	целодневна детска градина	Ботевград
ЦДГ „Славейче“	целодневна детска градина	Ботевград
ЦДГ „Саранск“	целодневна детска градина	Ботевград
ОДЗ „Иглика“	целодневна детска градина	Ботевград
ОДЗ „Звънче“	целодневна детска градина	Ботевград
ЦДГ „Слънце“	целодневна детска градина	Ботевград
ЦДГ „Синчец“	целодневна детска градина	Ботевград
ОДЗ „Здравец“	целодневна детска градина	Трудовец
ОДЗ „Детелина“	целодневна детска градина	Врачеш

ЦДГ „Здравец“	целодневна детска градина	Литаково
ОДЗ „Детелина“	целодневна детска градина	Скравена
ОДЗ „Зора“	целодневна детска градина	Новачене
ОУ „Васил Левски“	основно (I-VIII клас)	Ботевград
ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“	основно (I-VIII клас)	Ботевград
ОУ „Н.И.Вапцаров“	основно (I-VIII клас)	Ботевград
ОУ „Л.Каравелов“	основно (I-VIII клас)	Трудовец
ОУ „Отец Паисий“	основно (I-VIII клас)	Врачеш
ОУ „Васил Левски“	основно (I-VIII клас)	Литаково
ОУ „Св. Св. Кирил и Методии“	основно (I-VIII клас)	Скравена
ОУ „Васил Левски“	основно (I-VIII клас)	Новачене
ОУ „Св.Св. Кирил и Методии“	основно (I-VIII клас)	Липница
ПМГ „Акад. Проф. Д-р Асен Златаров“	професионална гимназия	Ботевград
Техническа професионална гимназия „Ст.Панчев“	професионална гимназия	Ботевград
ПГТМ „Христо Ботев“	професионална гимназия	Ботевград
Международно висше бизнес училище	висше учебно заведение	Ботевград
Технически колеж /филиал на Технически университет София/	висше учебно заведение	Ботевград

Източник: Регистър на министерство на образованието, 2012 г.

От общия брой на учащите в общината, който към 2011 г. по данни на НСИ възлиза на 1119 души, 404 души или около 36% са всекидневно пътуващи учащи.

Състоянието на материалната база на образователната сфера преди 2007 г. е в лошо състояние. През периода 2007-2013 г. се изграждат две нови детски градини /“Кокиче“ и „Саранск“/ и се извършва ремонт и реконструкция на 2 детски и 3 учебни заведения в населените места: гр. Ботевград, с. Врачеш, с. Трудовец, с.Литаково, с. Новачене, а именно ОУ „Васил Левски“ гр.Ботевград, ОУ „Любен Каравелов“ с.Трудовец и ОУ „Отец Паисий“ с. Врачеш, ЦДГ „Синчец“ и ЦДГ „Звънче“ в гр.Ботевград. При изпълнението на проектите е подобрен основен сграден фонд, извършени са монтажни работи, цялостно саниране, включително изграждане и ремонт на покривни конструкции, инсталации, смяна на дограма, изолация, изграждане на достъпна среда за хора в неравностойно положение и прилагане на мерки за енергийна ефективност. От подобрената образователна инфраструктура са облагодетелствани 663 ученика и са намалени експлоатационните разходи на петте учебни заведения.

За останалите учебни и детски заведения се налага ремонт и внедряване мерки за енергийна ефективност, както и модернизиране на материално-техническата база.

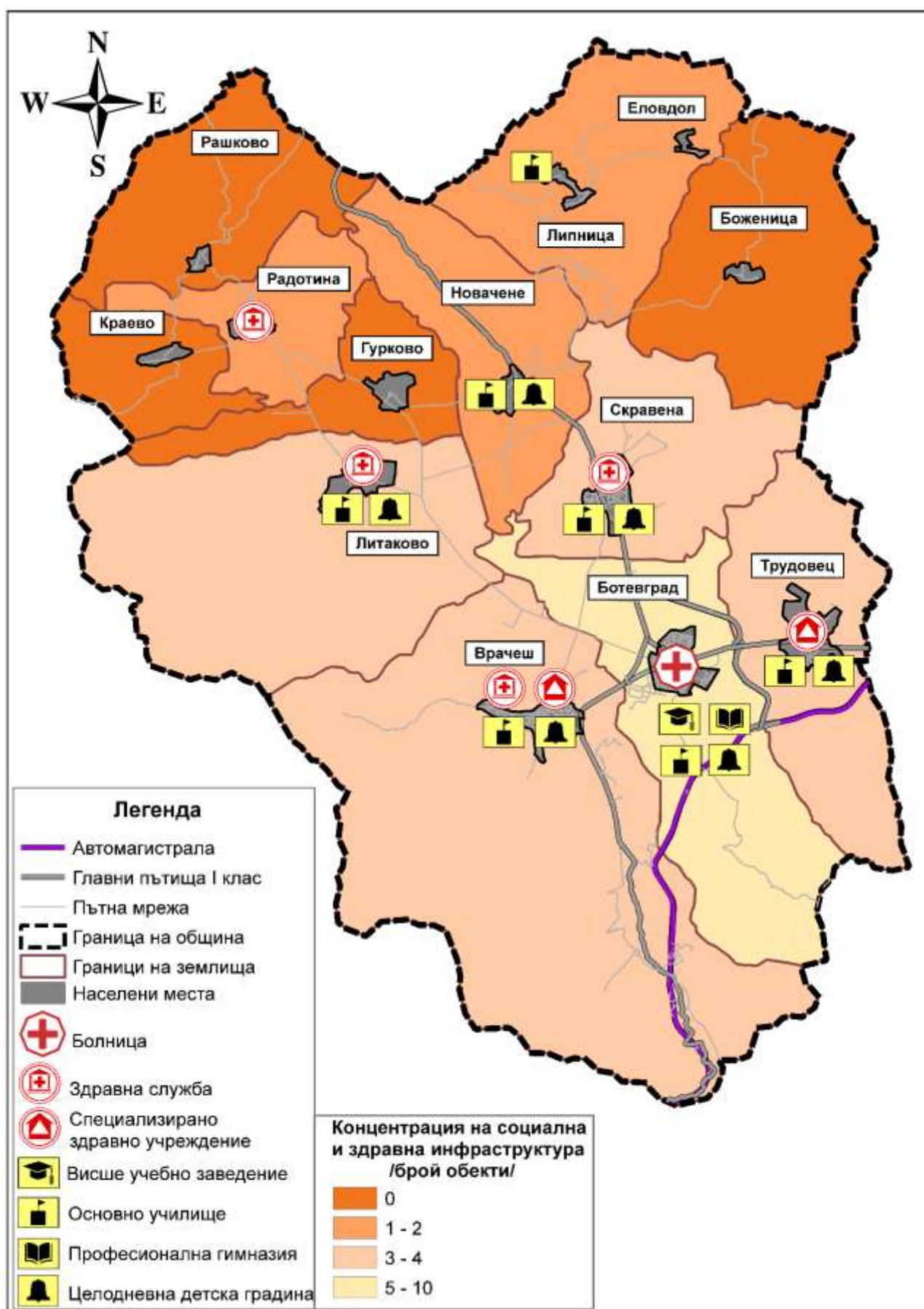
През последните години са реализирани множество интервенции, които имат положителен характер, непрекъснато се полагат усилия за подобряване на учебната среда и допълнителна самоподготовка на учениците. Осъществена е добра координация и сътрудничество между общинската администрация, директорите на училищата, ОДЗ и ЦДГ, настоятелствата, НПО и всички институции, работещи с деца в образователен и възпитателен процес за превръщане на детските и учебни заведения в желана територия.

Непрекъснато се работи с децата със специални образователни потребности, които са 64 на брой по данни от „Годишен отчет за изпълнение на програма за управление на община Ботевград мандат 2007-2013 г.“

Съхранени са часовете за самоподготовка при целодневна организация на учебния ден в училищата с висок процент роми, като например НУ „Васил Левски“ с. Литаково.

Образованието продължава да бъде една от приоритетните дейности в общината. В духа на Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка /2006-2015г./ общинската администрация в тясно сътрудничество с педагогическата колегия, продължава да работи за осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички деца.

Схема Социална инфраструктура в Община Ботевград

3.6. Култура

Община Ботевград притежава значимо културно наследство. В територията са регистрирани редица паметници с национално значение. Запазени са останки от старобългарски крепости, църкви, скални надписи, кладенци, паметници от античността и средновековието, римска крепост, манастир и редица паметници с местно значение./Таблица 3.15./ В близост до общинския център гр.Ботевград преминава древен римски път.

Културното наследство е представено от архитектурно-строителни и исторически паметници и народни старини.

Запазени са множество църкви и манастири като Врачешки манастир „Св. Четиридесет мъченици“ западно от с. Врачеш, Скравенски манастир „Св. Николай“ на СИ от с. Скравена, както и паметник-костница на Ботевите четници в с. Скравена.

Часовниковата кула в град Ботевград е най-високата възрожденска кула в България с височина 30 м. Заедно с паметника-костница в с.Скравена са част от стотте национални туристически обекта.

Таблица 3.17. Паметници на културата в община Ботевград

Обекти	Значение	Значение	Местоположение
Градище и надпис Старобългарски скален надпис	Народна старина, Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално	с.Боженица, 4-5 км ЮЗ, м.Градище
Старобългарска крепост	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално	с.Боженица, 4-5 км ЮЗ, м.Градище
Старобългарска църква	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално	с.Боженица, 4-5 км ЮЗ, м.Градище
Старобългарски кладенец	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално	с.Боженица, 4-5 км ЮЗ, м.Градище
Лобно място на комунистите и земеделците – казармата	Исторически, с национално значение	национално	гр.Ботевград
Вилата на Асен Златаров – курорт „Зелин“	Исторически	национално	гр.Ботевград
Лобно място м. „Арбаконашки проход“	Исторически	национално	гр.Ботевград, 16 км 500 м югозападно
Часовникова кула	Архитектурно-строителен	национално	гр.Ботевград
Паметник – братска могила	Исторически	национално	с.Литаково
Средновековен вал	Народна старина, архитектурно-строителен	национално	Ботевград, , 10-11 км Ю, м.Бодиловоград
Средновековна крепост	Народна старина, архитектурно-строителен	национално	с.Врачеш, 3 км 3 – м.Чешковград
Средновековна крепост	Народна старина, архитектурно-строителен	национално	с.Врачеш, 3 км от Витиня – м.Бебреш
Антична и средновековна крепост	Народна старина, Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално	местността „Града“, с.Врачеш

Средновековна крепост	Народна старина, архитектурно-строителен	национално	с.Липница, 4-5 км ЮЗ
Останки от манастир	Архитектурно-строителен	национално	с.Липница, , 4-5 км ЮЗ – м.Нанковски лак
Римска крепост	Народна старина, архитектурно-строителен	национално	с.Литаково, 7 км ЮЗ – м.Вълчи град
3 възпоменателни паметника	Исторически	местно	църква”Свето Вознесение Господне”
Кръст-паметник	Исторически	местно	местността „Кривия дол” с. Врачеш
Лобно място	Исторически	местно	500м югоизточно от с. Врачеш
Лобно място-местността „Брезовица”	Исторически	местно	4км северозападно от с. Литаково
Лобно място-местността „Касата долчина”	Исторически	местно	4км северозападно от с. Литаково
Средновековна крепост, местността „Бабин град”	Архитектурно-строителен	местно	3 км северно от с. Радотина
Останки от стара църква-латинска, местността „Селището”до с. Радотина	Архитектурно-строителен	местно	
Къща на Трифон Христовски	Исторически	местно	с. Радотина
Лобно място на Койна и Никола Мукански	Исторически	местно	местността „Койдановец” -5 км северно от с. Скравена
Паметник-братска могила	Исторически	местно	с. Трудовец

Източник: Списък на паметниците на културата с категория „национално значение“ на територията на Софийска област; Комитет по културата и изкуството: Списък на паметниците на културата в Софийски окръг, Държавен вестник; Община Ботевград, 2013 г.

В община Ботевград функционират 16 културни институции, 4 от които са разположени в общинския център: исторически музей, библиотека, читалище и кино. В останалите населени места културната дейност е организирана в читалищата. /Таблица 3.16./

Таблица 3.18. Културни институции в община Ботевград

Обект	Местоположение
Исторически музей Ботевград	гр.Ботевград
Ботевградска библиотека „Иван Вазов“	гр.Ботевград
Читалище „Христо Ботев“	гр.Ботевград
Читалище „Събуждане“	с.Врачеш
Читалище „Никола Василев Ракитин“	с.Трудовец
Читалище „19-ти Февруари“	с.Скравена
Читалище „Светлина“	с.Литаково
Читалище „Правда“	с.Новачене
Читалище „Съзнание“	с.Рашково
Читалище „Просвета“	с.Гурково
Читалище „Христо Ботев“	с.Краево.
Читалище „Слънце“	с.Липница
Читалище „Севаст Огнян“	с.Боженица
Читалище „Трифон Христовски“	с.Радотина

Читалище „Светлина“	с.Елов Дол
Кино „Форум“	гр.Ботевград

Източник: Община Ботевград, 2012 г.

За периода 2007-2013 са постигнати известни резултати в развитието на културните обекти и дейности на територията на общината. През 2009 г. е изграден паметник на загиналите руски войници при освобождението на ботевградския район по време на Руско-турската война 1877-1878 г., който е част от проекта за „Рехабилитация и ремонт на ЦГЧ – ремонт на площадно пространство, паметник на руските освободители, площад „Форум“. Реализирано е преустройство на съдебната палата в исторически музей и създаване на туристически информационен център по проект „Ботевград – привлекателна дестинация за атрактивен културно- исторически, еко и спортно- развлекателен туризъм“. Извършен е ремонт на църкви в с. Скравена и с. Новачене, както и ремонт на читалища в с. Новачене и с. Врачеш. Изградена е нова църква. През 2010 г. библиотеката в с. Скравена и общинска библиотека „Иван Вазов“ са спечелили проекти „Глобални библиотеки“ за превръщането им в културно-информационни центрове.

Подписан е договор за рехабилитация на паметниците на културата, който включва ремонт на фасадата на Часовникова кула и крепостта Боженижки урвич, както и консервация на надписа на Севаст Огнян.

Културата придава собствен облик на общината, което е от голямо значение не само за цялостния ѝ културен подем, но и за качеството на живот на хората. Част от самодейните художествено-творчески колективи на Ботевград привличат вниманието на много български и чуждестранни арт мениджъри и организатори на международни фестивали на изкуствата по целия свят.

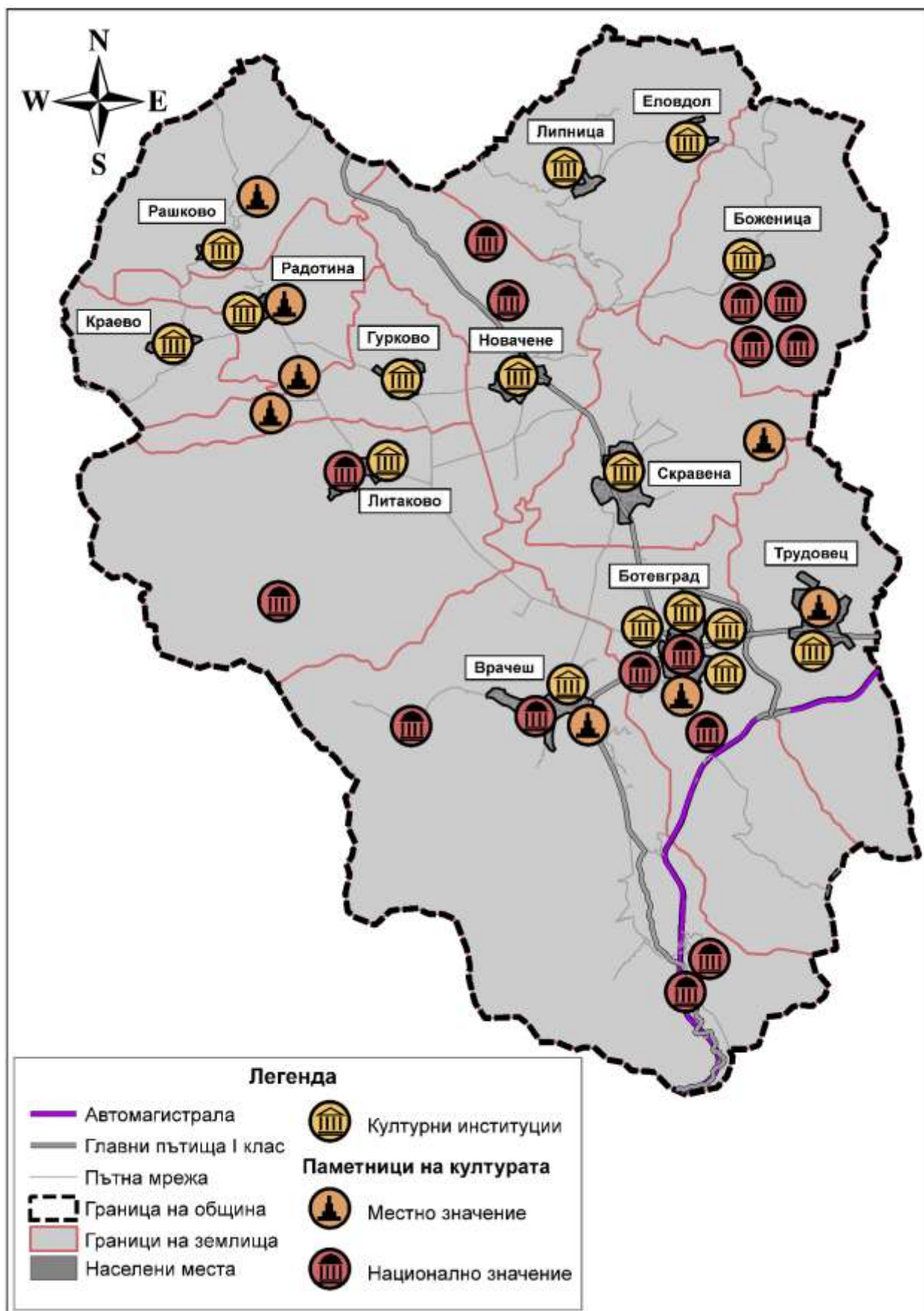
През 2013 г. приключва проектът „Дефилир на духовата музика“, чиято цел е засилване ролята на културата като двигател в процеса на обновяване и развитие на общината чрез адаптиране към съвременните изисквания и потребности на населението. Резултатите от проекта са: формиране на представителни духови оркестри и мажоретни състави, както и проведени иновативни културни събития.

Всяка година Община Ботевград приема програма за честване на всички значими празници.

Според програма за управление на Община Ботевград за 2011-2015 г., по отношение на културата е предвидено пълноценно оползотворяване чрез съвременни иновативни практики на наличните ресурси в сферата на културата, развитие на традиционните празнични концертни изяви и организиране на нови иновативни културни събития, приобщаване на нови градски терени в сценичното арт-пространство в Ботевград- площи, междублокови пространства и паркове, градинки, реставриране и поддържане паметниците на културата в Ботевградска община.

Въпреки реализираните проекти до момента и проектите, които са в процес на реализация, насочени към популяризиране на културните традиции и образ на дестинацията, предвидените мерки са недостатъчни. Необходими са мерки за опазване, консервация, социализация, промоция и реклама на културните ценности, както и ремонт и оборудване на читалищата във всички населени места в общината.

Схема: Културно наследство и културна инфраструктура в Община Ботевград

3.7. Спорт

В много от населените места в общината съществува изградена материална база за спорт. Най-много и най-разнообразни спортни съоръжения съществуват в общинския център – град Ботевград. В останалите население места спортните обекти са по малки като площ и функционалност и предлагат значително по ограничени възможности и избор. Голяма част от обектите са амортизирани и се нуждаят от рехабилитация и модернизация на спортните съоръжения.

Общината е известна и със спортните си клубове: футболен клуб „Балкан“, баскетболен клуб „Балкан“

Футболен клуб „Балкан“ играе домакинските си мачове на стадион „Христо Ботев“, с капацитет 8 000 зрители.

От 1972 г. досега баскетболен клуб „Балкан“, участник в Националната баскетболна лига и гордост за града, е четирикратен шампион на България, двукратен вицешампион на България /последно през 2008/, 6 пъти бронзов медалист – последно през 2010 г. и 4 пъти носител на купата на България. Клубът провежда своите тренировки в зала „Балкан“ с капацитет от 1000 места.

Освен стадиона и спортната зала в град Ботевград и спортните игрища в останалите население места, в с.Скравена функционира конна база, която постоянно организира скаутски лагери за деца. През ноември 2013 г. е открита и новата конна база в с.Скравена за подготовка на ездачи и любители на конния спорт, като е предвидено в близко бъдеще и изграждане на необходимата леглова база за по-продължителен престой на посетителите.

Спортни обекти	Местоположение
Стадион „Христо Ботев“	град Ботевград
Зала „Балкан“	град Ботевград
Многофункционална спортна зала „Балкан“	град Ботевград
Два спортни тренировъчни комплекса	град Ботевград
Конна база	с.Скравена
Игрища за баскетбол, волейбол и футбол	с.Скравена
Спортна площадка за футбол, волейбол и баскетбол	с.Врачеш
Футболно игрище	с.Трудовец
Спортна площадка	с.Трудовец

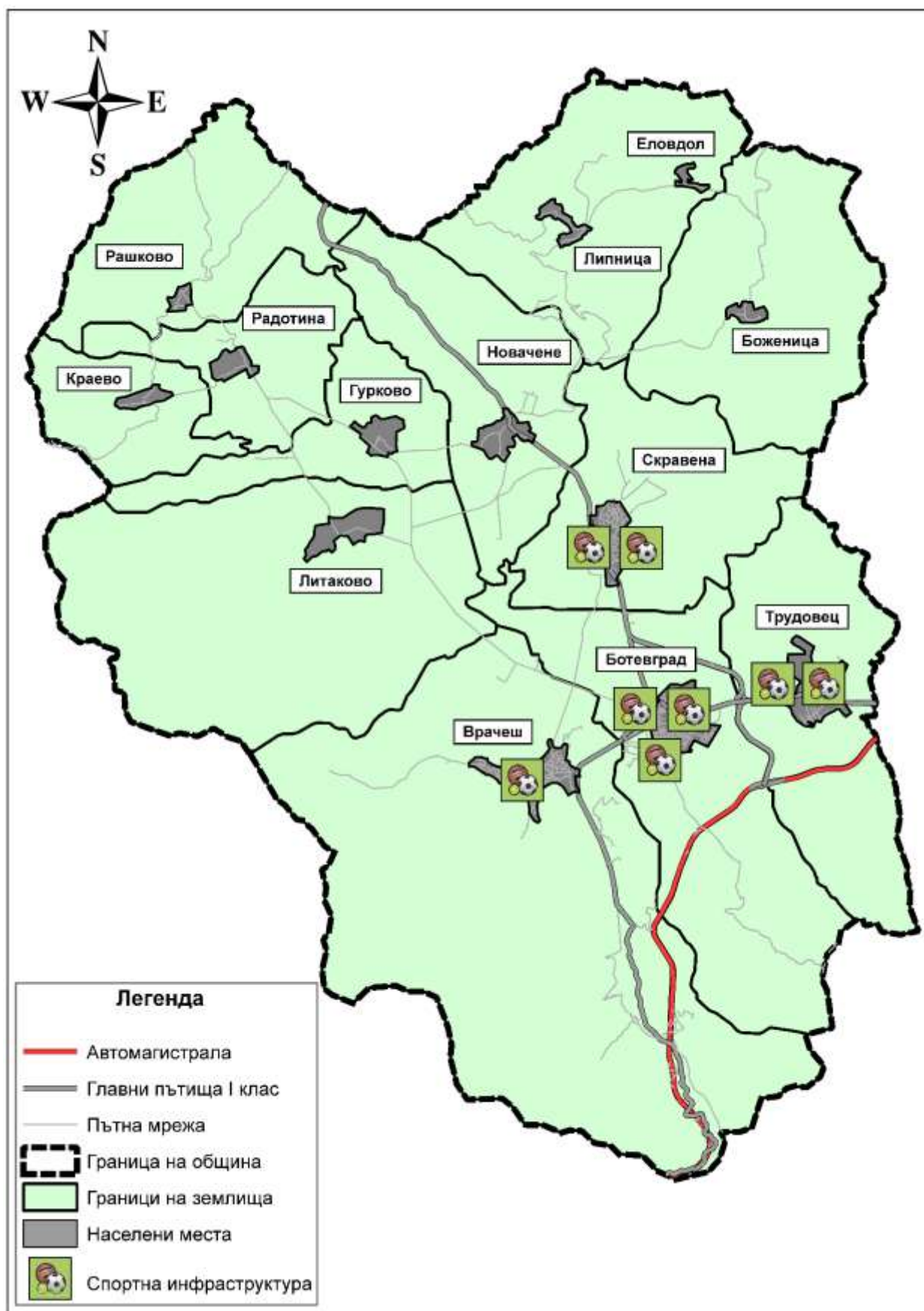
Основен приоритет на общината е развитието на спорта, увеличаването на спортуващите младежи чрез привличането им в спортни клубове и извънкласни форми на физическо възпитание. За целта са реализирани група проекти за подобряване на материалната база и спортните съоръжения.

През последните години е реализиран проект „Насърчаване на трансграничното сътрудничество чрез модернизация на социална инфраструктура в областта на спорта в общините Ботевград и Палилула“, като са изградени два спортни тренировъчни комплекса с плувен басейн, фитнес зала, зала за бойни спортове и сауни, игрища за баскетбол, съблекални, паркинг, зала за акробатика, тренировъчна зала и ледена пързалка. В процес на изграждане е многофункционална спортна зала с капацитет 5000 места. В общината се организират множество спортни празници и междуучилищни състезания.

Общината разполага и със свободни терени в редица населени места, на които могат и е необходимо да се изградят нови спортни съоръжения – Трудовец, Новачене, Врачеш, Скравена, Литаково и други.

Подобрената и новоизградената спортна инфраструктура ще окаже положителното влияние и ще способства за здравословен начин на живот на посетителите и местните жители на общината.

Схема Спортна инфраструктура в Община Ботевград

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

В периода 2007-2013 г. техническата инфраструктура в общината се модернизира и доизгражда интензивно. Това осигурява на общината възможности за бъдещо социално-икономическо развитие и за привличане на нови инвестиции.

4.1. Водоснабдителна и канализационна система

До 2007 г. в селата в община Ботевград няма пречиствателни станции с изключение на Трудовец, която не работи ефективно. Неефективно е провеждането на мероприятия по обеззаразяването на питейните води. ПСПВ в с. Врачеш се намира на етап довършителни СМР. Малките села се снабдяват от подземни води с относително постоянно качество, но прогресивно намаляващ дебит. Подменени са едва 5% от водопроводната мрежа. Канализационната мрежа в Ботевград е изградена на 100%, с.Трудовец – 99%, с. Врачеш и Скравена – 30-40. В Новачене и Литаково са канализирани главните улици.

За периода 2007-2013 г са предприети сериозни мерки за изграждане и рехабилитация на водоснабдителната и канализационната система в общината. До 2011 г. в община Ботевград са изградени общо пет пречиствателни станции за питейни води – две в град Ботевград и три в селата Трудовец, Врачеш и Литаково.

Към 2013 г. е реализирано доизграждане на водопроводната и канализационната мрежа в общината.: с. Трудовец, с. Новачене, с. Рашково, с. Литаково, с. Гурково, с. Боженица, с. Врачеш, с. Скравена. Изграден е 2,5 км. довеждащ водопровод, 2 км. водохващания в м. „Буканин дол” до Чеканица 2 за осигуряване на вода за цялото население на гр. Ботевград. Извършват дейности по строителство, ремонт, рехабилитация на водовземни съоръжения, резервоари, довеждащи и разпределителни водопроводи и канализационни мрежи. Пречистването на водата за питейно-битово водоснабдяване към 2013 г. се осъществява чрез ПСПВ „Чеканица 1” и ПСПВ „Чеканица 2”, които пречистват водата предназначена за питейно-битови нужди на територията на гр.Ботевград. Водата се пречиства чрез озониране и се обеззаразява с натриев хипохлорид.

Нараства процентът на населението обслужено от системата за водоснабдяване, в следствие на реализираните проекти за рехабилитация и разширяване на водопроводната мрежа в населените места, където са се случили проектите, а именно: с.Трудовец, с.Новачене, с.Рашково, с.Литаково и с.Гурково. Същото важи и за относителния дял на населението обхванато от канализационната система в населените места: с.Трудовец, с.Новачене, с.Литаково и с.Гурково. Променя се и относителния дял на пречистените отпадни води от общо заустените отпадни води, благодарение на изградените пречиствателни станции.

Редовно се извършва профилактика на канализационната мрежа и съоръженията по нея – външен оглед и технически прегледи за установяване на техническото състояние, хидравличните условия на работа на канализационната мрежа и качествата на отпадъчната вода.

През 2013 г. стартира и проектът за „ГПСОВ – Ботевград – довеждаща и съпътстваща инфраструктура към нея” и изграждане на канализационна мрежа на в.з. Зелин, който е в процес на реализация.

Въпреки предприетите до момента действия в повечето населени места все още съществуват проблеми и се налага подмяна на водоснабдителна и канализационна мрежа и изграждане на нова.

В няколко от населените места се налага и изграждане на пречиствателни съоръжения: Липница, Елов дол, Рашково, Краево, Гурково, Скравена, Радотина както и курорта Зелин,

4.2. Електроснабдяване

Към 2013 г. всички населени места в общината са електрифицирани и не се налагат действия за усъвършенстване на системата.

4.3. Газоснабдяване

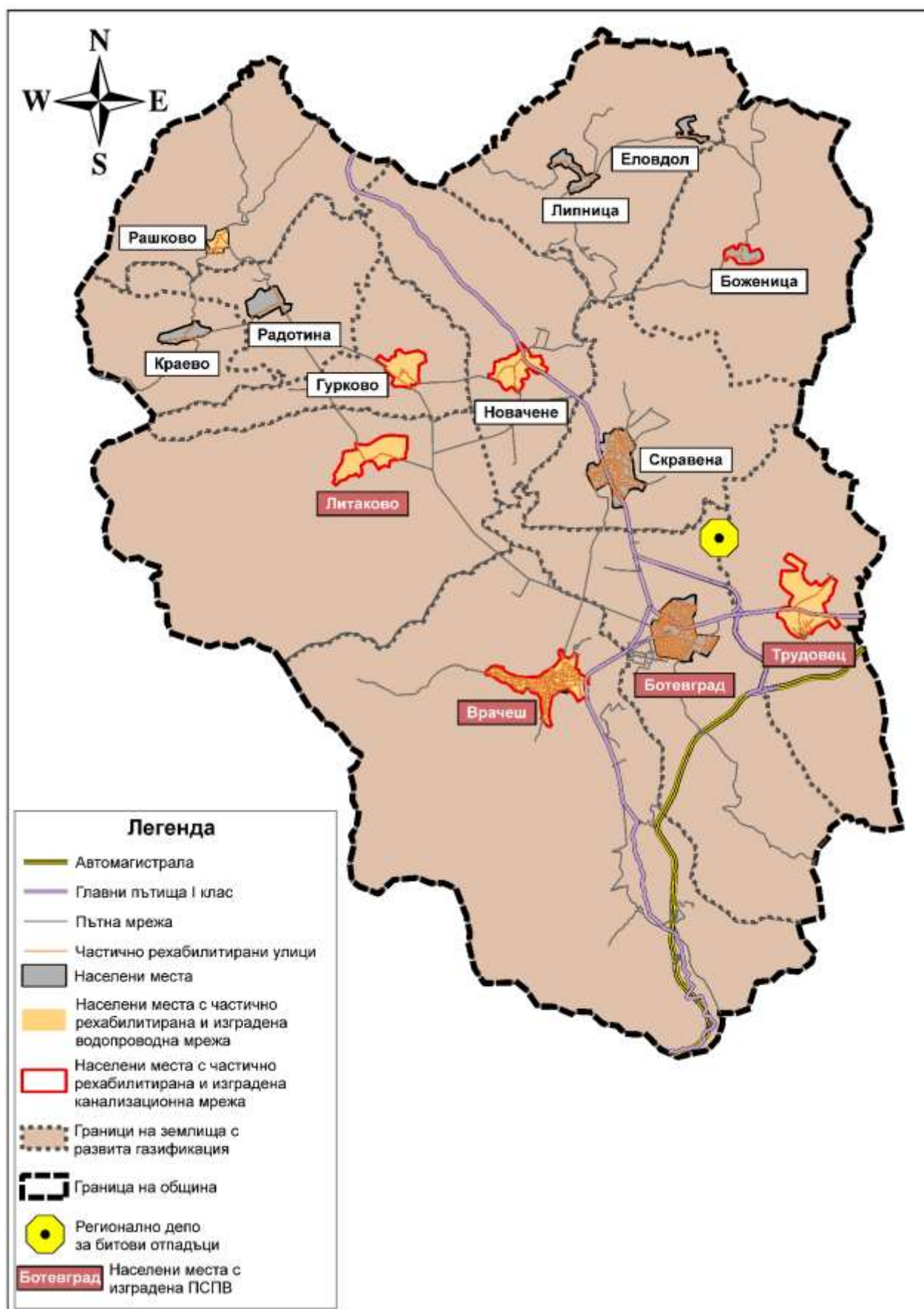
Към 2013 г. в общинския център са газифицирани всички детски градини, основни училища, болницата и сградите в централната градска част.

През последните години се извършва успешно газифициране на части от населените места в общината. По проекта „Газификация” е извършена газификация и е разширена газопреносната мрежа на 9 населени места с приоритетно включване на обществени заведения със социална значимост, като училища, детски заведения, административни сгради и др.

Постигнатите резултати са: присъединеност на почти 100% от населението на град Ботевград, газифициране на всички обществени сгради и на 80% от частните абонати в с. Трудовец, газификация на една обществена сграда, 8 битови абонати и 750 м по улици в с. Новачене, 14 км – в с.Рашково; газификация на детска ясла, читалище, обединено детско заведение и пенсионерски клуб в с.Скравена; две обществени сгради и 10 битови абоната в с. Литаково; пенсионерски клуб и битови абонати в с. Гурково; 6 обществени сгради и битови абонати – в с. Врачеш и 10% от с. Радотина.

Постигнатият резултат – присъединеност на почти 100% от населението в общината, способства за намаляване отделянето на парникови газове при отопляване с изкопаеми горива, което е приоритет на НСРР и Стратегия „Европа 2020”.

Схема Техническа инфраструктура

4.4. Транспортно-комуникационна система

През територията преминава път Е-79 Видин – Мездра – Ботевград – Благоевград – Кулата, който съвпада с трасето на паневропейски транспортен коридор №4, осигурявайки връзка с Румъния на север и Гърция на юг, както и път Е-83 Гара Бяла – Плевен – Ябланица – Ботевград, който осигурява връзка с област Ловеч. Основна транспортна ос е и път Е-772 Ботевград – Велико Търново – Варна.

За периода 2007-2013 г. е извършена рехабилитация на 80 км общинска пътна мрежа в различни населени места: с. Трудовец, с. Новачене, с. Литаково, с. Гурково и с. Краево, както и на уличната мрежа във всички населени места на община Ботевград. Извършена е рехабилитация на бордюри в извънжилищни квартали на общинския център и благоустройство на улици и тротоари в цялата община. Автобусният парк е обновен. По проект “Строителства на паркинги и гаражи“ е изграден паркинг пред спортна зала Балкан.

Подобрен е транспортният достъп в петте населени места в общината. В общината не навсякъде е изградена достъпна среда за лицата в неравносйно положение с изключение на средата около новите интервенции – нови или реновирани сгради и пространства.

Общинската транспортна схема е с голям брой транспортни връзки до всички населени места в общината, включително да високопланинските и слабо населени села. Освен транспортно обслужване по регулярни автобусни линии се осъществяват специализирани /работнически/ и специални /туристически / превози на населението

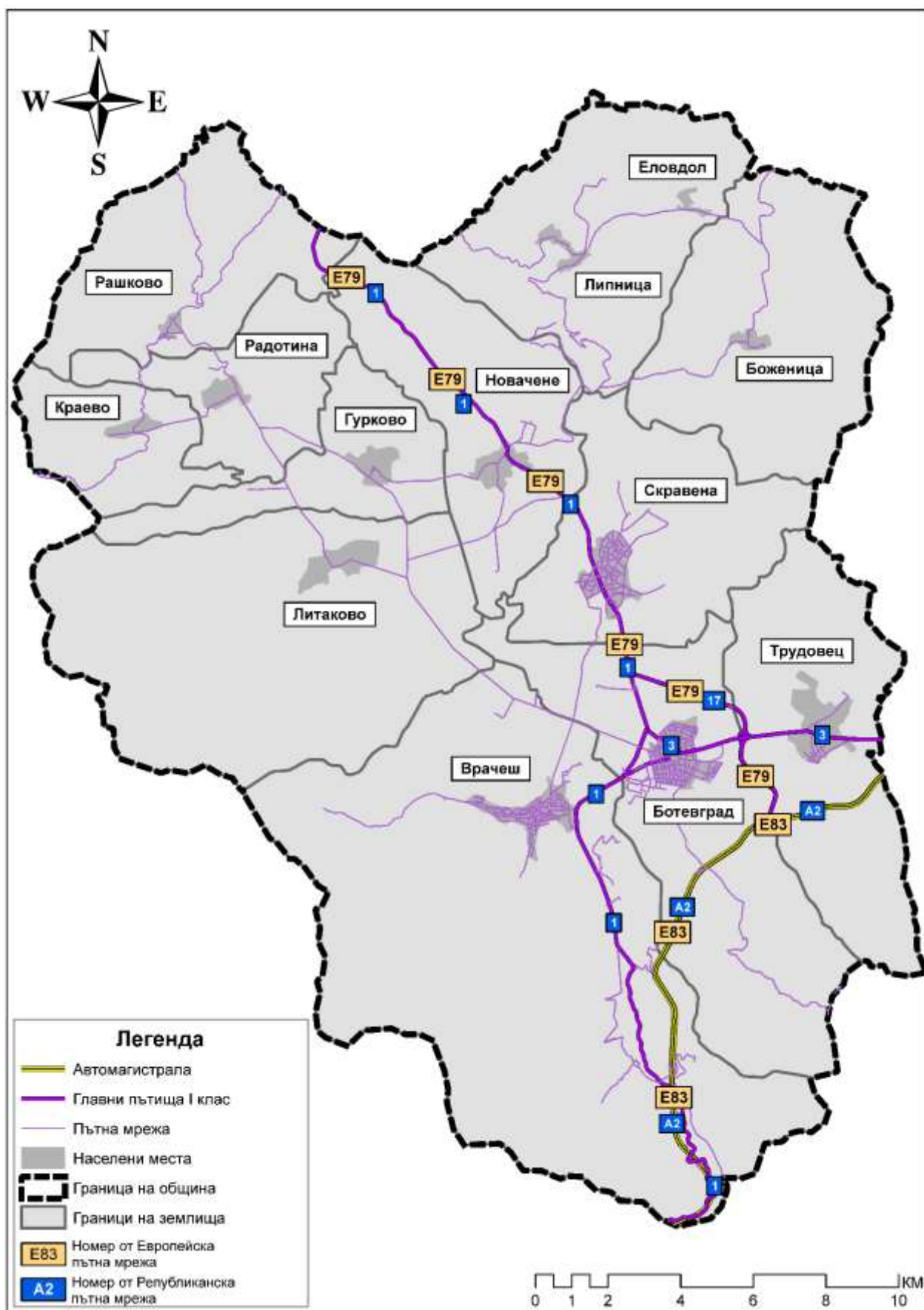
Наситената транспортна схема с маршрутни линии и курсове дава възможност на населението да пътува от сутрин до вечер от селата към града и обратно. С решение на Общински съвет – Ботевград е разкрита и градска линия с пет курса, която да превозва работниците от крайните квартали до площадката на Микроелектроника. През 2012 година е договорено превозвачите да превозват безплатно населението с ниски доходи /пенсионери, ученици, учители, войници и инвалиди/. Към 2013 г. услугите на безплатния транспорт се ползват от около 4 000 човека.

Въпреки предприетите мерки остава проблема с амортизираната общинска пътна инфраструктура и необходимостта от нейната поетапна рехабилитация. Същата необходимост се налага и по отношение на значителна част от уличната мрежа в населените места.

4.5. Съобщителна система

Преди 2007 г. средната телефонна плътност на 100 жители за общината е 32. Възможностите за цифровата централа към 2007 г. са били за разширение до 20 000 поста. Чрез нея е осигурен цифров междуселищен пренос със София, страната и чужбина. Предстои монтаж на цифров пренос до останалите населени места в общината. Цифровата централа осигурява всички съвременни телекомуникационни услуги.

Схема Транспортно-комуникационна система

5. Екологично състояние и рискове

5.1. Околна среда

Екологичната обстановка в общината се характеризира с добри показатели по отношение чистотата на отделните компоненти на околната среда: атмосфера, води, почва. Местните икономически предприятия не отделят вредни емисии в атмосферата. Използваното през зимния сезон за отопление твърдо гориво повишава в допустими норми концентрацията на замърсители във въздуха. В общината са налице неукрепени участъци на деретата на реките в населени места и заплахата от ерозионни процеси.

Проблем на Община Ботевград, както и на повечето динамично развиващи се български общини, е нарастващият трафик на моторни превозни средства, който създава неблагоприятна акустична обстановка, като негативните аспекти се допълват от лоши градоустройствени решения и техническо изпълнение на строителството, плътно застрояване, недостатъчно озеленяване и др. Въпреки това, измерените стойности на шума през 2011 г. от четирите пункта, разположени на територии с промишлени източници на шум, са в границите на ПДН.

Разширяването на газификацията и увеличаването на потребителите е благоприятен фактор за намаляване риска от замърсяване на въздуха. През последните години в атмосферата не са регистрирани вредни емисии от амоняк.

Във връзка с ерозионните процеси и заливания в следствие на неукрепените участъци, в Община Ботевград е реализиран проект „Изграждане, реконструкция и ремонт на брегоукрепващо съоръжение на река Рударка и река Новаченка за предотвратяване на наводненията в село Новачене“. В някои от населените места обаче, все още е налице проблем с преливане на реките, който застрашава безопасността за населението, както е случаят с р.Касица.

Като цяло природата на община Ботевград е съхранена чиста, със запазено разнообразие на флората и фауната, с редки и защитени животински и растителни видове. Стабилната екологична обстановка е добра предпоставка и за привличане интереса на инвеститори във високотехнологични производства. В общината има 9 защитени територии: 1 поддържан резерват, 6 защитени местности и 2 природни забележителности, в които се опазват вековни букови гори и различни местообитания.

Територията на общината попада в предпланински флористичен пояс. В него преобладава смесената средноевропейска широколистна растителност. Районът се характеризира с наличие на над 600 вида растения, на ендемити, билки и гъби, което благоприятства за развитие на екотуризма. Защитени растителни видове са: жълта тинтява и петниста тинтява. Под режим на опазване и регулирано ползване са зайча сянка и лечебна иглика. Лечебни и редки растения са: балканска пищялка, обикновен пелин, черен пелин, ранилист, зърнастец, червен кантарион, змийско мляко, огниче, синя жлъчка, мразовец, момина сълза, смрадлика, кукувича прежда, вълнест зърнастец, полски хвощ, еньовче, обикновен риган, исландски лишей и др.

От животинските видове се срещат: от бозайниците – дива коза, сърна, дива свиня, елен, лисица, заек, язовец, белка; от птиците – представители на семействата стърчиопашки, гълъбови, чучулиги, синигери, сива ворана, сврака, орел; от влечугите – обикновена усойница; земноводни – дървесни и водни жаби, дъждовник, алпийски тритон. Тук се среща и черният щъркел, който е изчезващ вид.

Според информация на «Изпълнителна дирекция околна среда» на територията на община Ботевград съществуват следните защитени територии: поддържан резерват „Училищната гора“ за опазване на естествени дъбови гори в землището на с. Боженица, защитена местност „Дренето“ за опазване на естествени дъбови гори в землище с. Литаково, защитена местност „Мухалница“ – в землището на гр. Ботевград – за опазване на уникална, непозната другаде периодична миграция на планинската жаба, защитена местност „Боженишки Урвич“, опазваща група вековни дървета в землището на с. Боженица, природна забележителност „Водна пещера“ за опазване на прилепи и характерни образувания в землището на с. Липница, защитена местност „Рудината“ за опазване на вековни букови гори в землището на гр. Ботевград, природна забележителност „Елака за опазване на вековни букови гори и скални образувания в землището на с. Врачеш, защитена местност „Романия“ – землището на с.Рашково, защитена местност „Висока могила“ в землището на с. Боженица и с.Скравена.

Според данни от РИОСВ в землищата на населените места от общината са картотекирани и паспортизирани немалко защитени дървета.

Част от територията на община Ботевград е включена в защитените зони в Националната екологична мрежа НАТУРА 2000: защитена зона „Етрополе-Байлово“ за опазване на природните местообитания и на дивата природа и фауна, която засяга територии от землищата на гр.Ботевград и с.Врачеш; защитена зона за опазване на природните местообитания и на дивата природа и фауна „Бебреш“, която засяга територии от землищата на с.Боженица, с.Липница, с.Новачене, с.Скравена, с.Трудовец; защитена зона „Искърски пролом – Ржана“ по Директивата за местообитанията, засягаща територии от землищата на с.Гурково, с.Краево, с.Литаково, с.Радотина и с. Рашково, в която се опазват широколистни гори.

До 2007 г. не е решен проблема с нерегламентираните сметища в общината. Депонират се битови отпадъци на определени неохраняеми площадки в селата Скравена и Врачеш. Финансирането на дейностите по управлението на отпадъците (разходите за събиране, извозване, депониране) е неудачно и не обезпечава изпълнението им. Определен е терен за изграждане на съвременно депо за битови отпадъци на територията на 3 общини: Ботевград, Правец, Етрополе.

Към 2011 г. В общината функционира система за организирано събиране и транспортиране на общинския отпадък до съществуващото общинско сметище, която обхваща на 100 % населението. Отчита се значително намаляване на количеството депонирани отпадъци.

Таблица 5.1. Количество депонирани отпадъци на общинско сметище

Година	Количество
2007 г.	12 400 тона
2008г.	9300 тона
2009г.	10 555 тона
2010г.	10 963 тона
2011г.	8595 тона

Източник: Община Ботевград, 2012 г.

През 2012 г. е открито новоизграденото регионално депо за отпадъци с капацитет 22000 t годишно, което обслужва 56 142 души от общините Ботевград, Правец и Етрополе. В процес на изграждане е и регионален център за рециклиране в м.Темуша в землището на гр.Ботевград. Центърът се финансира чрез публично-частно партньорство между общината и частен инвеститор. С въвеждането му в експлоатация 80% от постъпилия отпадък ще се насочва за рециклиране и преработка и едва 20% ще отива на депото.

5.2. Енергийна ефективност

Физическото състояние на сградния фонд, амортизираните отоплителни инсталации. Системата на улично осветление и значително енергоемките светлоизточници и топлоизточници определят недостатъчно високата енергийна ефективност на общината като цяло. Състояние на сградния фонд е основен фактор за ниските температури в помещенията и разхода на горива. Това налага провеждане на енергоспестяващи мерки, които водят до намаляване на разхода на гориво и нормализиране на температурите в тях.

За да се постигне енергийна ефективност при консумацията на енергия за периода 2007-2012 г., в община Ботевград са изготвени енергийни обследвания на сгради и архитектурни заснемания на обекти от социалната инфраструктура и обекти на жилищната политика с цел да се установят рентабилните мерки за реализиране на икономии и подобряване комфорта на обитаване в сградите. В края на 2007 година е направено енергийно обследване на ОУ „Васил Левски“ в гр. Ботевград, през 2008 г. са направени детайлни енергийни обследвания на ОУ „Отец Паисий“ с. Врачеш и на ОУ „Л. Каравелов“ с. Трудовец, ЦДГ „Синчец“ и ЦДГ „Звънче“ в гр.Ботевград, читалище „Никола Ракитин“ с. Трудовец, читалище „19 ти февруари“ с.Скравена и читалище „Христо Ботев“ гр.Ботевград.

С проектите, включени в целева програма на община Ботевград за енергийна ефективност за 2010 година е извършена подмяна на осветителни тела с енергоспестяващи; енергийно обследване в МБАЛ Ботевград, подмяна на дограма, саниране и ремонт на покрив на ОУ „Кирил и Методий“ с. Трудовец, подмяна на дограма, саниране и ремонт на покрив на ОУ „Отец Паисий“ в с. Врачеш, саниране и ремонт на покрив на читалище „Христо Ботев“, подмяна на дограма, саниране и ремонт на покрив на читалище с.Врачеш, подмяна на дограма, саниране и ремонт на покрив на читалище „Христо Ботев“ с. Новачене. В резултат са спестени горива и електрическа енергия, намалени са емисиите на въглероден оксид и е постигнат икономически ефект.

По проект, финансиран от МФ „Козлодуй“ за енергийна ефективност в обществени сгради – Лот 2, в момента тече ремонт, свързан с мерките за енергийна ефективност в двете сгради на ОУ „Н.И.Вапцаров“ в гр. Ботевград и в две детски градини – „ЦДГ „Слънце“ и ЦДГ „Славейче“ в гр. Ботевград.

По проект, финансиран от Националния доверителен еко фонд /НДЕФ/ се предвижда през 2014 г. да бъде извършен ремонт, свързан с мерките за енергийна ефективност на няколко детски градини: ОДЗ „Детелина“ в с. Врачеш, ОДЗ „Детелина“ в с. Скравена, ОДЗ „Зора“ в с. Новачене, ОДЗ „Здравец“ в с. Литакново, ОДЗ „Здравец“ в с. Трудовец, - ЦДЯ „Здравец“ в гр. Ботевград, ЦДЯ № 2 /ОДЗ „Иглика“ в гр. Ботевград. Проектните предложения за първите два обекта вече са одобрени и се очаква покана за подписване на договор, а останалите - чакат одобрение.

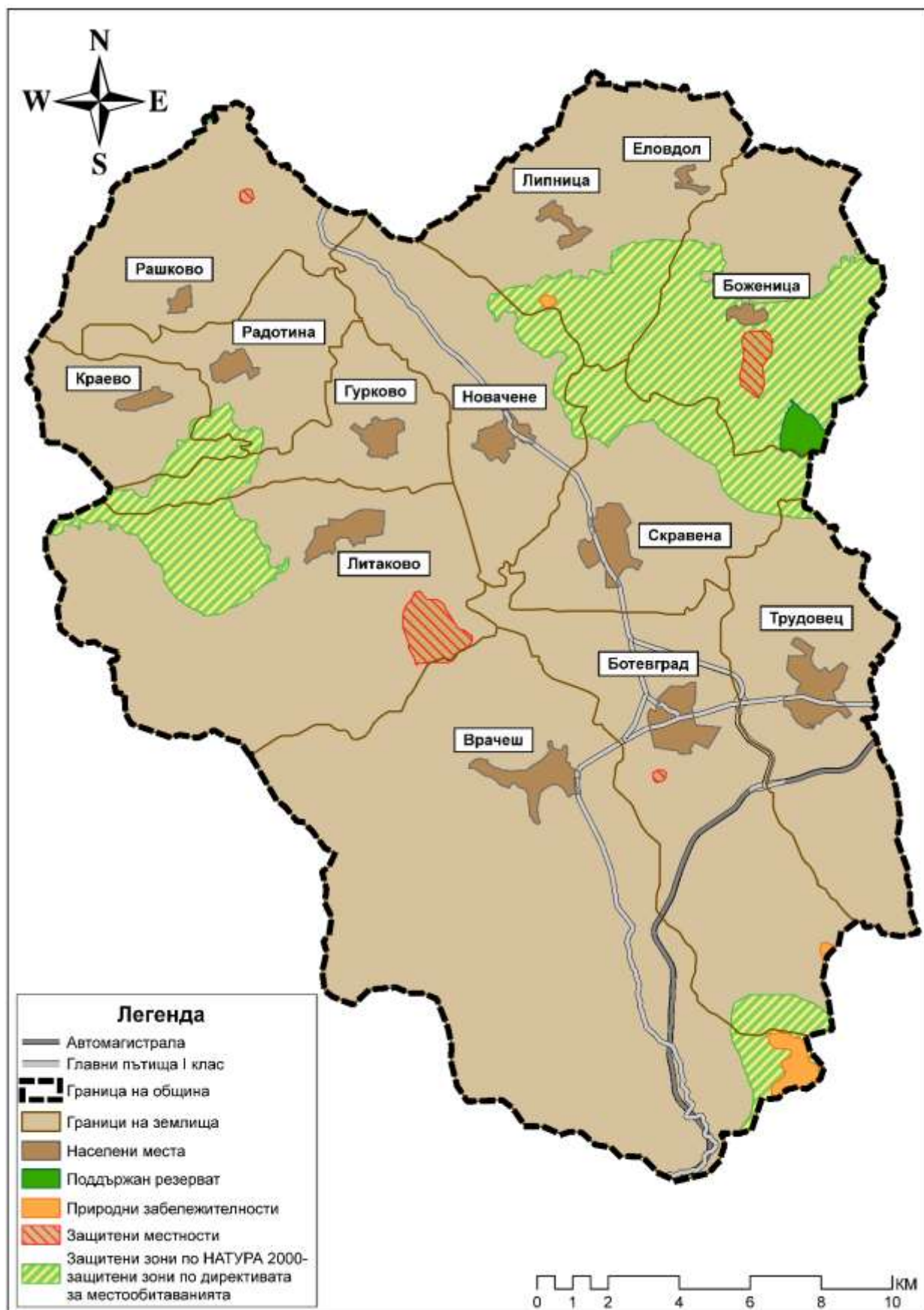
Въз основа на Националната дългосрочна програма за енергийна ефективност до 2015 г., с цел постигане на бърз и устойчив икономически растеж, е разработена Програма за енергийна ефективност на община Ботевград за 2011 г. До 2013 г. са подобрили условията на средата вътре в общинските сгради и качеството на работа и ефективността на общинските услуги. Чрез повишаване на енергийната ефективност са намалени общинските разходи. Резултатът от прилагането на комплекс от енергоефективни мероприятия е икономически и социален.

Мерките по ефективност по отношение на уличното осветление към 2013 г. са довели до намаляване на консумацията, чрез използване на енергоспестяващи осветителни тела, повишаване на безопасността и нарастване степента на комфорт, както и до екологични ефекти, свързани с намаляване на вредните емисии. В голяма степен са постигнати основните цели, свързани с енергийната ефективност: подобро е екологичното състояние на територията на общината, собствените приходи в общинския бюджет, ефективността на общинското електропотребление и консумация на енергоносители. Създадени са условия за устойчиво и балансирано развитие на Община Ботевград. Отчита се и значителната промяна в топлоенергията на учебните детските и административни сгради в общината. Подобрили са условията на средата, качеството на работа и ефективността на общинските услуги. Чрез повишаване на енергийната ефективност са намалени общинските разходи. Резултатът от прилагането на комплекс от енергоефективни мероприятия е икономически и социален.

Основен проблем за общинския център остават многофамилните жилищни сгради, строени по индустриален способ. Наложително е тяхното saniране и внедряване на мерки за енергийна ефективност. За територията на цялата община е необходимо е да се продължат действията за подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо.

Активизирането на държавната политика по енергийна ефективност на общинско ниво способства за превръщане на община Ботевград в модерна енергийна община, отговаряща на новите предизвикателства на времето чрез постигане на следните конкретни цели: оптимизиране на енергопотреблението, подобряване на микроклимата в общинските обекти, реализация на икономии от енергопотреблението, намаляване на вредните емисии в атмосферата и подобряване качеството на околната среда, проучване възможностите за използване на възобновяеми енергийни източници.

Схема Защитени територии в Община Ботевград

6. Административен капацитет

Административната дейност е концентрирана предимно на територията на общинския център – град Ботевград.

Общинският съвет и общинската администрация на Община Ботевград организират и осъществяват дейността си въз основа на Закона за местното самоуправление и местната администрация.

Ръководството на общината е представено от кмет, двама заместник кмета, секретар, главен архитект, трима юрисконсулта, главен експерт „Протокол“ и главен експерт „Установяване наличие или липса на конфликт на интереси“. Структурата на администрацията включва пет дирекции: дирекция „Обща администрация“, Дирекция „Местни данъци и такси“, Дирекция „Устройство на територията“, Дирекция „Общинска собственост, благоустройство, транспорт и обществен ред“, Дирекция „Административно обслужване и социални дейности“.

Кметът на общината ръководи цялата изпълнителна дейност на общината, насочва и координира дейността на специализираните изпълнителни органи, назначава и освобождава от длъжност заместник-кметовете на общината, кметските наместници, ръководителите на звената на издръжка от общинския бюджет, началниците и служителите в общинската администрация. Също така, той организира изпълнението на общинския бюджет, организира изпълнението на дългосрочните програми, утвърждава устройствения правилник на общинската администрация.

Общинските съветници са 29 на брой. Начело на Общинския съвет-Ботевград стои председател, който свиква съвета на заседание и ръководи подготовката на заседанията на съвета, ръководи заседанията на съвета, координира работата на постоянните комисии, подпомага съветниците в тяхната дейност, представлява съвета пред външни лица и организации. Общинският съвет се свиква на заседание не по-малко от един път месечно.

Към Общински съвет-Ботевград действат постоянни комисии: постоянна комисия по местно самоуправление и законност, постоянна комисия по бюджет и финанси, постоянна комисия по стопанска политика и инвестиции, постоянна комисия по териториално развитие и екология, постоянна комисия по социална политика и здравеопазване, постоянна комисия по образование и наука, култура и духовни дейности, постоянна комисия за работа с деца и младежта, за спорта и туризма, постоянна комисия за установяване конфликт на интереси.

Постоянните комисии могат да изготвят проекти за наредби, правилници, решения, декларации, обръщения и да ги внасят в Общински съвет; да разглеждат изготвени проекти, изготвят доклад и предлагат на Общинския съвет тяхното приемане, отхвърляне, изменение или допълнение; да извършват проучвания и анализи на ефективността на действащите наредби, инструкции и решения; да разглеждат доклади, информации и отчети от кмета, заместник кметовете, кметовете на кметства и ръководителите на общинските дружества.

Гражданите участват в местното самоуправление, като решават непосредствено чрез общи събрания, референдуми или по друг начин въпроси от местен характер или чрез избраните от тях органи, които формират и провеждат местната политика в съответствие с интересите на населението.

В доклада на Министерски съвет за състоянието на администрацията от 2010 г. община Ботевград е посочена като една от петнадесетте общини с новоизграден модел на електронна администрация.

Според Програмата за управление на Община Ботевград за периода 2011-2015 г., по отношение на административното обслужване, е предвидено: повишаване на административния капацитет чрез включване на служителите в обучителни семинари; координираност и взаимодействие с потребителите на административни услуги, неправителствени организации и бизнеса с цел въвеждане на иновативни практики и подобряване качеството на предлаганите административни услуги; периодично изследване и оповестяване на удовлетвореността на потребителите с цел по-голяма ефективност при обслужването на гражданите; цифровизиране на регистри и създаване на електронен архив на документи, систематизирани съгласно утвърдена номенклатура; подобряване на техническото обезпечаване на служителите и издаване на електронни подписи във всеки отдел с цел защита и конфиденциалност на информацията при служебно предоставяне на документи; изграждане на портал за електронни услуги в интернет страницата на община Ботевград; изграждане на система за електронно местно правителство, което да предлага предоставяне на интернет услуги и информация от общината с цел бързо и ефективно издаване и обработка на документи; предоставяне по възможност на повече услуги и справки онлайн с цел по-добро и бързо предлагане на услугите, прозрачност и спестяване на време на гражданите; въвеждане на система за управление на качеството и внедряване на документи на база стандартите; нормативно обезпечаване на кметове/кметските наместници при изпълнение на функциите им; издаване на електронни подписи на кметове с цел извършване на електронен документооборот и други.

През 2012 г. Община Ботевград печели проект „Извършване на междинна оценка на въздействие на общинския план за развитие и изграждане на система за мониторинг и оценка на политики“ по ОП „Административен капацитет“. Основна цел на проекта е усъвършенстване работата на държавната администрация за реализиране на ефективни политики, качествено обслужване на гражданите и бизнеса и създаване на условия за устойчив икономически растеж. В резултат на проекта са извършени редица инициативи за местно развитие и е разработен механизъм за обществени консултации чрез съвременни електронни технологии, достъпни на електронната страница на Община Ботевград. Създаденото софтуерно приложение на информационната система осигурява съответствие с европейската и националната политика по отношение мерките за популяризиране на информационното общество.

Необходими са действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност, прозрачност и информираност на заинтересованите страни и участници в процеса на формиране и прилагане на местната политика за интегрирано устойчиво развитие. Важно значение за осигуряване на широка обществена подкрепа на формулираните политики е прилагането на подходящи форми на комуникация на местно ниво за ролята на гражданите и бизнеса по отношение определянето на приоритетите за развитие на общината и реализацията им и очакваните резултати в икономическата и социалната сфера, техническата инфраструктура и околната среда; фокусиране вниманието върху възможностите за изграждане на ПЧП и реализация на проекти в публичния сектор, насочени към подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса.

В общината дейност извършват няколко неправителствени организации: „Бъдеще за Ботевград“, Училищно настоятелство „Бъдеще“ при ОУ „Васил Левски“ – Ботевград, Фондация „Танцово изкуство и култура“ град Ботевград и други. В края на 2012 г. община Ботевград взема решение да участва в

учредяването на НПО "Зелен биоорганичен Ботевград" заедно с представители на местния бизнес във връзка с разработването на проект за регионално развитие на Община Ботевград и финансирането му от Европейската комисия.

С подкрепата на Фондация „Социални норми“, през 2011 г. в гр. Ботевград е реализиран проект за създаване на „Център за социална рехабилитация и интеграция – Ботевград и Костенец“ в сградата на ОУ „Васил Левски“ за деца с със заболявания на опорно-двигателния апарат, сензорни и ментални нарушения от 0 до 14 години.

Укрепването на административния и експертния капацитет за планиране, наблюдение и координиране на ОПР в партньорство с бизнеса, НПО и ядрата на науката са от съществено значение за реализирането на политиката за регионално развитие на територията на Община Ботевград и за привличането на безвъзмездни средства от източници, алтернативни на общинския бюджет.

7. SWOT анализ

Силни страни	Слаби страни
- изградена туристическа инфраструктура - развитие на земеделие и животновъдство - намаляване на пустеещите земи - насърчаване развитието на МСП по отношение на внедряване на нови технологии и иновации в промишлеността, системи за управление на околната среда и постигане на икономично, чисто и безопасно производство - разкрити работни места по национални програми и проекти - намаляване на процента на продължително безработните лица - подкрепа за социално слаби лица и хора с увреждания - реализирани инициативи за активен живот на възрастните хора - изградени нови пенсионерски клубове и санирани стари - реализирани проекти в частния сектор за обучение и включване в заетост на лица от уязвими групи - функциониращи специализирани институции и социални услуги - подпомогнати семейства в неравностойно положение - предотвратяване отпадането на деца от малцинствените групи от образователната система	- икономическата активност е съсредоточена главно в общинския център - слаба усвоеност на туристическите ресурси и потенциали - тенденция на непрекъснато намаляване на населението - нарастване на смъртността и намаляване на раждаемостта в общината - отрицателен естествен и механичен прираст - негативни тенденции по отношение равнищата на заетост и безработица - намаляване броя на икономически активните лица и броя на заетите лица - нарастване на безработицата - увеличаване броя на децата с увреждания и броя на рисковите групи деца - навсякъде изградена достъпна среда за лицата в неравностойно положение - неукрепени участъци на деретата на реките в населени места - селата в общината са по-малко привлекателни за живот и не са обект на интерес

- осъвременена база в МБАЛ в гр.Ботевград - нарастващ процент на населението с висше и полувисше образование - подобрена материална база на образователната инфраструктура - рехабилитация на паметници на културата - проведени иновативни културни събития - изграждане и модернизация на социална инфраструктура в областта на спорта - доизграждане на водопроводната и канализационната мрежа - изграждане на пречиствателни станции за питейни води - нарастване на процента на населението обслужено от системата за водоснабдяване и канализация - нарастване относителния дял на пречистените отпадни води - успешно газифициране на населените места в общината: разширена газопреносна мрежа на 9 населени места с приоритетно включване на обществени заведения със социална значимост, като училища, детски заведения, административни сгради и др. - намаляване емисиите на парникови газове - рехабилитация на 80 км общинска пътна мрежа в различни населени места и на улична мрежа във всички населени места - обновяване на автобусния парк - осигурен цифров междуселищен пренос със София, страната и чужбина - източници на шум в границите на ПДН - изградено брегоукрепващо съоръжение на река Рударка и река Новаченка за предотвратяване на наводненията в село Новачене - организирано събиране и транспортиране на общинския отпадък - намалено количеството депонирани отпадъци	- общината няма изграден международен имидж на туристическа дестинация
--	--

- новоизградено регионално депо за отпадъци, предназначено да обслужва общините Ботевград, Правец и Етрополе - повишена енергийна ефективност в образователни, културни и административни обекти - подменени осветителни тела с енергоспестяващи - спестени горива и електрическа енергия, намалени емисии на въглероден оксид и постигнат икономически ефект - подобро екологично състояние на общината - новоизграден модел на електронна администрация - усъвършенстване работата на държавната администрация за реализиране на ефективни политики, качествено обслужване на гражданите и бизнеса	
Възможности	Заплахи
- трансгранично сътрудничество и коопериране както със съседните общини, така и с общини от Република Сърбия - развитие на културен туризъм - привличане на чужди инвестиции - разкриване на нови работни места - реализиране на проекти за създаване на временна и постоянна заетост на населението - насърчаване на раждаемостта - развитие на човешкия потенциал, чрез инвестиции в квалификация и обучение - повишаване икономическата активност и интеграция на уязвими групи и неактивни лица на пазара на труда - осигуряване на качествено мултикултурна образователна среда - създаване на културно-информационни центрове - развитие на културата и спорта със същите темпове като двигател в процеса на обновяване и развитие на общината	- засилване на емиграцията и загуба на работна сила - намаляване на инвестициите за обновяване и модернизиране на инфраструктурата - намаляване на производството - нарастване дела на безработните и социално слабите - неоползотворяване на туристическия потенциал - ерозионни процеси в неукрепените участъци на деретата на реките в населени места - недостатъчно модели и стимули за развитие на общината и административния капацитет - недостатъчно ясни отговорности, публичност и прозрачност на процесите за развитието на общината - неефективна система за отчитане на дейностите, мониторинг и контрол на заложените проекти в бъдеще

- рентабилните мерки за реализиране на икономии и подобряване комфорта на обитаване в сградите - развитие на спорта и организиране на национални спортни събития - устойчиво и балансирано развитие на Община Ботевград	- неспазване на заложените срокове и поетите ангажменти - недостатъчна информация за възникнали проблеми и навременна намеса за тяхното отстраняване
---	---

8. Резюме на основните изводи

Община Ботевград притежава значими ресурси за решаване на основните проблеми и постигане на ефективно устойчиво икономическо развитие: доброто местоположение, живописния планинско-котловинен релеф и културно-исторически ценности, доброто образователно равнище на населението и други. Анализът на социално-икономическия профил на общината показва, че въпреки реализираните проектни дейности за подобряване на инфраструктурата, рехабилитация на недвижими културни ценности, саниране на сграден фонд на образователната инфраструктура и здравното обслужване, строителство на жилища, паркинги и гаражи, строителство на ПСПВ и ПСОВ изграждане на регионално депо за отпадъци, обновяване на спортната база и ЦГЧ, строителството на новата многофункционална спортна зала, все още съществуват проблеми като безработица, намаляване на населението, амортизирана инфраструктура в част от територията.

Необходими са адекватни мерки по отношение на развитието на инфраструктурата: рехабилитация на уличната мрежа и площадните пространства, изграждане на ВИК мрежа, опазване и експониране на културното наследство, развитие на високотехнологично производство и внедряване на иновации.

Необходимо е подобряване на социално-икономическата ситуация и постигане на интегриран устойчив икономически растеж. За реализирането на тази задача е необходимо в стратегията за развитие на общината за следващия програмен период 2014-2020 г. да бъдат планирани дейности, насочени именно към динамично развити на общината, конкурентоспособност, опазване на природни и културни ценности, инфраструктурно развитие и развитие на човешките ресурси.

Необходим е сериозен фокус на усилия за диверсифициране на туристическия продукт, развитието на атрактивен културно-исторически, еко и спортно-развлекателен туризъм.

В тази посока е формулирана и стратегията за развитие на общината до 2020 г. Общината се характеризира с повече силни страни отколкото слаби и с повече възможности отколкото заплахи. Следователно е необходима стимулираща стратегия, насочена към използване на благоприятните възможности за развитие на силните страни /потенциалите/.

IV. Стратегия за развитие на Община Ботевград за периода 2014-2020

Общата европейска стратегическа рамка за периода 2014-2020 г. задава 11 тематични цели за следващия програмен период, а именно: научни изследвания и иновации, информационни и комуникационни технологии, конкурентоспособност на малките и средни предприятия, нисковъглеродна икономика, адаптация към промените на климата, околна среда, устойчив транспорт, заетост и мобилност на труда, социално включване и борба с бедността, образование и учене през целия живот, повишаване на административния капацитет. По този начин е очертана желаната посока на бъдещото развитие на европейските региони и възможностите за европейско финансиране до 2020 г.

Стратегията на Общинския план за развитие на Община Ботевград за периода 2014-2020 г. е формулирана в следствие на:

- изведените основни проблеми от анализа на икономическото и социалното развитие на общината
- SWOT анализа
- идентифицираните потенциали за развитие на общината
- изискванията на нормативните документи в сферата на регионалното развитие
- стратегическата рамка на европейските, националните, регионалните, областните и местните стратегически и планови документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие

Стратегията на Общинския план за развитие на Община Ботевград за периода 2014-2020 г. отразява принципите, целите и приоритетите, заложи в по-горе описаните документи:

- интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж
- създаване на условия за развитие на местни общества на знанието

- подпомагане развитието на вътрешния потенциал на местната икономика и пазари
- развитие на местния пазар на труда
- подкрепа на устойчивото развитие на местната общност и територията
- повишаване качеството на човешкия капитал и засилване връзката с пазара на труд
- насърчаване развитието на иновации и повишаване конкурентоспособността
- подобряване качеството на физическата среда
- социално развитие
- опазване на околната среда и действия по изменението на климата
- изграждане и подобряване на инфраструктура
- съхраняване на природното и културно богатство
- повишаване ефективността на администрацията

Въпреки проблемите и заплахите пред които е изправена, община Ботевград трябва да се стреми към положителни перспективи за развитие. В тази посока е представена и визията за развитие на града в периода 2014-2020 г.

Визия: „Община Ботевград – динамично развиваща се община, с конкурентна икономика, базирана на знанието, висококачествена среда за обитаване, бизнес и рекреация, със съхранени природни и културни ценности, привлекателна за инвестиции и туристически интерес“

Община Ботевград ще се старее да затвърди позициите си на динамично развиваща се община на първо място чрез засилване конкурентоспособността на икономиката, ключов фактор за което е повишаване на инвестиционния интерес и привлекателността за бизнеса, достигане високи нива на заетост, развитие на човешките ресурси, чрез повишаване образователното равнище на местните жители. За тази цел е необходимо да се развива качеството на местните учебни заведения и да се насърчи процеса на обучение на възрастни през целия живот. Ефективността на тази стъпка е условно подобряване на комуникацията и сътрудничеството между предприятията, училищата и институциите на публичната администрация.

Община Ботевград трябва да се превърне в просперираща община с екологично чиста и разнообразна икономическа база. Това означава общината да се съсредоточи върху качеството и уникалността на производството.

Изграждането на конкурентноспособна икономическа база може да стане чрез развитието на малки и средни предприятия, търговски услуги, пазарно обвързани с нуждите на региона, както и специфични услуги като здравеопазване, образование и защита на околната среда.

В следващите седем години общината ще положи и усилия за стимулиране живота на населението и подобряване на социалния профил на жителите. Ето защо е необходимо повишаване привлекателността на територията за младите хора и подобрен достъп до културни, спортни и социални събития, обновяване на техническата инфраструктура и средата за обитаване и отдих.

До 2020 г. общината неминуемо ще обърне особено внимание на съществуваща жилищна среда, подобряване на екологичните параметри, усъвършенстване на облика, чистотата и качеството на обществените пространства. За да се подобри качеството и сигурността на живот ще се осъществяват и дейности, свързани с превенцията и контрола на риска,

насочени към опазване на здравето, живота, околната среда и имуществото на населението.

Общината ще използва своите потенциали и своите природни и културни богатства за по-нататъшното развитие на туризма. Целта е не само опазване и експониране на ценностите, но и разширяване асортимента от елементи на туристическата инфраструктура, популяризиране, маркетинг и реклама на дестинацията.

От особена важност е участието на местните жители в процесите на бъдещото развитие, публичност и прозрачност, както и развитие на партньорство между частния и публичния сектор. В този дух е важно да се създадат условия за информираност на населението, засилване чувството на принадлежност и отговорност. За Община Ботевград е характерно засилено внимание към развитието на спорта. Ето защо общината ще се стреми към максимално положителен имидж и репутация и засилване ролята и значението си в тази сфера в национален аспект. Това ще се постигне не само чрез развитата инфраструктура, но и чрез разширяване на спектъра на спортните събития и елементи. Целта е удължаване престоя за гостите на общината и интегриране на различните видове туризъм с развлечения, предизвикващи инвестиционен интерес и положително развитие на територията и човешките ресурси.

За благосъстоянието на местните жители и гости, местната администрация се стреми към равенство, социално приобщаване и развитие на социалните услуги. Едновременно с това ще се положат и усилия за повишаване на административния капацитет и качеството на човешките ресурси, гъвкави и прозрачни методи на управление и партньорство. Само по този начин общината ще постигне заложената визия и ще отговори на съвременните предизвикателства и целите и приоритетите на европейските, националните, регионалните и областните стратегически и планови документи.

Визията очертава представата за крайния желан резултат от усилията на всички участници в развитието на общината и е формулирана с широко гражданско участие. Обективните фактори и стимули за такова развитие са:

- изградена туристическа инфраструктура
- внедрени нови технологии и иновации в промишлеността
- трансгранично сътрудничество и коопериране както със съседните общини, така и общини от република Сърбия
- развитие на културен туризъм
- привличане на чужди инвестиции
- икономическата активност
- интеграция на уязвими групи
- развитие на спорта

Паралелно се отчитат и факторите, задържащи развитието:

- слаба усвоеност на туристическите ресурси и потенциали
- тенденция на непрекъснато намаляване на населението
- отрицателен естествен и механичен прираст
- негативни тенденции по отношение равнищата на заетост и безработица
- ерозионни процеси в неукрепените участъци на деретата на реките в населени места

Необходими са усилия за мобилизиране на местните ресурси и потенциал и следване на подходяща стратегия с стимулираща позиция по отношение на инфраструктурата и стабилизираща позиция по отношение на демографските процеси и териториите в упадък.

Ето защо главната цел на Общинския план за развитие на Община Ботевград за периода 2014-2020 г. е:

„Разгръщане потенциала на община Ботевград в социално-икономически план и превръщането и в атрактивна и съхранена среда за местни жители, туристи и инвеститори“

За постигане на главната цел са формулирани две стратегически цели.

Стратегическа цел 1: Качествена и модернизирана среда и съхранени ресурси

Първата стратегическа цел е насочена към балансирано териториално развитие и усъвършенстване на инфраструктурата, както и към повишаване комфорта на обитаване и рекреация за местните жители и посетители на общината. Първата стратегическа цел е в синхрон с европейските, националните, регионалните, областните и местните стратегически и планови документи.

Стратегическата цел отразява целите и приоритетите на Стратегия „Европа 2020“, насочени към устойчив и приобщаващ растеж.

Съответствие съществува по отношение на третия приоритет на Национална програма за развитие на България 2020, насочен към постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал, втория приоритет – за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване. Както и по отношение на седмия приоритет, свързан с енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност. Стратегическата цел има пряко отношение към фактора за растеж „инфраструктура“, определен от НПР БГ 2020.

Синхрон се наблюдава и с “Териториален дневен ред на Европейския съюз 2020”, в който като териториални приоритети са изтъкнати: полицентрично и балансирано териториално развитие и насърчаване на интегрираното развитие в градовете, селските и специфичните региони.

Според Националната стратегия за регионално развитие 2012-2020 г., изграждането на качествена селищна среда, гарантираща благоприятно социално-икономическо и екологично развитие, е приоритетна задача пред интегрираните политики на регионално развитие и териториално устройство. Синхрон се наблюдава и по отношение на визията на НСРР, която в първата си част залага: „Българските райони – привлекателни за живеене, ефективно използващи своя потенциал за постигане на устойчив растеж...“.

Връзката с Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 се постига най-вече по отношение на третата стратегическа цел на документа: “Пространствена свързаност и достъп до услуги” или развитие на националната техническа и социална инфраструктура за подобряване на пространствената свързаност на районите и урбанистичните центрове и достъпа до образователни, здравни, социални и културни услуги.

Стратегическа цел 1 на ОПР на община Ботевград за периода 2014-2020 г. е в синхрон и с визията на Регионалния план за развитие на Югозападен район за планиране 2014-2020 г., един от основните аспекти на която е „подобрена

жизнена среда“. Връзката се подсилва и от една от стратегическите цели на регионалния план, насочена към «Постигане на балансирано и устойчиво регионално развитие и укрепване на връзките между градските центрове и селските райони“, и по конкретно от втория и третия приоритет към нея: „Развитие на техническата инфраструктура“ и „Опазване и подобряване на състоянието на околната среда“.

Стратегическата цел има пряко отношение за постигане визията на Областната стратегия за развитие на Софийска област за периода 2014-2020 г.: „Постигане на устойчиво интегрирано и вътрешно балансирано териториално развитие на Софийска област.“

Не на последно място, стратегическата цел отразява настъпилите съществени промени в социално-икономическото, екологичното и инфраструктурното развитие на общината и препоръките на Междинната оценка на въздействието на ОПР на Община Ботевград 2007-2013.

Към стратегическа цел 1 са изведени два приоритета, а именно:

Приоритет 1: Подобряване стандарта и условията за живот и отдих на населението

Приоритет 2: Развитие на приобщаваща социална среда и равни условия за всички хора

Стратегическа цел 2: Икономически разцвет и ефективно управление

Втората стратегическа цел е насочена към развитието на конкурентоспособна икономика, развитие на мащабния икономически потенциал, високи нива на заетост и стимулиране на предприемачеството. Естествено тези амбициозни цели ще могат да бъдат единствено чрез качествено и ефективно управление и стимулирано местно развитие. За да се постигне икономически подем са необходими инвестиции както в икономическа база, така и в експониране и опазване на културните ценности и местни забележителности, фактор за развитието на туризма и генериране на нови приходи в местната икономика. Необходимо е внедряване на иновации и популяризиране на дестинацията чрез съвременните модели на информационното общество, както и въвличане на участници от всички сфери на живота в общината в процесите на бъдещото развитие, повече ангажираност, публичност и прозрачност за едно още по-добро управление.

Втората стратегическа цел е в унисон със Стратегия „Европа 2020“, която приоритетно насърчава развитието на икономика на знанието и иновациите.

Синхрон се наблюдава и по отношение на Националната програма за развитие „България 2020“ която акцентира върху повишаване качеството на човешкия капитал, засилване връзката с пазара на труда, насърчаване развитието на иновации, повишаване конкурентоспособността и ефективността на администрацията.

Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 също поставя във фокус постигането на ускорен икономически растеж и високи нива на заетост.

Един от аспектите на визията на Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 е насочен към развитие на културната и туристическата инфраструктура и интелигентен икономически растеж. Шестата стратегическа

цел на документа: "Конкурентоспособност чрез зони за растеж и иновации" е в пряка връзка с формулираната втора стратегическа цел.

Стратегическата цел отразява и целите и приоритетите на Регионалния план за развитие на Югозападен район за планиране 2014-2020, някои от които са пряко насочени към постигане на устойчив икономически растеж, конкурентоспособност, инвестиционна атрактивност и укрепен човешки ресурс.

Областна стратегия за развитие на Софийска област 2014-2020 също поставя особен акцент върху стимулиране на икономическото развитие и повишаване на административния капацитет.

Не на последно място, стратегическата цел отразява настъпилите съществени промени в социално-икономическото, екологичното и инфраструктурното развитие на общината и препоръките на Междинната оценка на въздействието на ОПР на Община Ботевград 2007-2013.

Към стратегическа цел 2 също са очертани два приоритета, а именно:

Приоритет 3: Повишаване конкурентоспособността на местната икономика и развитие на човешките ресурси

Приоритет 4: Местно развитие и укрепване на административния капацитет

Към всяка от стратегическите цели, съгласно методическите указания на МРРБ от 2011 г. за разработване на Общински планове за развитие /2014-2020/, са формулирани приоритети в различните сфери, в които трябва да бъдат насочени усилията през следващия програмен период.

Специфични цели към Приоритет 1. „Подобряване стандарта и условията за живот и отдих на населението“ са:

- 1.1. Доизграждане и модернизиране на техническа инфраструктура
- 1.2. Обновяване и благоустрояване на жилищната среда
- 1.3. Обновяване и модернизиране на обществени пространства

Специфични цели към Приоритет 2. „Развитие на приобщаваща социална среда и равни условия за всички хора“ са:

- 2.1. Обновяване на социална инфраструктура
- 2.2. Образователна и социална интеграция на рискови групи
- 2.3. Достъпна среда

Специфични цели към Приоритет 3. „Повишаване конкурентоспособността на местната икономика и развитие на човешките ресурси“ са:

- 3.1. Технологично модернизиране и иновации в икономиката
- 3.2. Повишаване квалификацията и капацитета на местното население
- 3.3. Предприемачество и заетост

Специфични цели към Приоритет 4. „Местно развитие и укрепване на административния капацитет“

- 4.1. Опазване на културното наследство и развитие на туризма
- 4.2. Развитие на районите за целенасочено въздействие и превенция на риска

4.3. Ефективно и качествено управление

Към всяка една от специфичните цели е избран набор от проекти, с реализацията на които ще се постигнат стратегическите цели, а от там и визията и главната цел на Общинския план за развитие на Община Ботевград до 2020 г.

Схема: Онагледяване връзката между Визията, стратегическите цели, приоритетите, специфичните цели и проектите

V. Индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализацията на ОПР

Индикативната финансова таблица обобщава необходимите ресурси за реализацията на Общинския план за развитие през периода 2014-2020 г. и представлява финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението на плана от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за развитието на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл индикативната финансова таблица не включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и

привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2020 г.

Компонентите на индикативната финансова таблица обхващат:

- определените приоритети за устойчиво интегрирано местно развитие през периода до 2020 г.,
- общия и годишния обем на планираните средства за тяхната реализация;
- източниците на финансиране за реализация на приоритетите в развитието на общината, като се имат предвид мерките и проектите, които ще бъдат включени в конкретна програма за реализация на плана;
- относителния дял на предвидените средства по източници на финансиране в общата
- сума на поетите финансови ангажименти за реализацията на плана.

Източниците за финансиране на мерките и проектите, предвидени за реализация на приоритетите на плана, включват три групи финансови източници:

- местни публични източници: общински бюджет, общински или други местни публични фондове и сметки (бюджетни и извънбюджетни);
- външни публични източници: централния (републиканския) бюджет, Структурни фондове и Кохезионен фонд на ЕС, фондове на ЕС в областта на земеделието/ развитие на селските райони и рибарството, други източници – банки, фондове и фондации, програми на ЕС, международни финансови институции, средства на неправителствени организации в обществена полза и др. публични финансови източници;
- частни финансови източници: средства от частни банки, фондове, инициативи, проекти и средства на частни фирми и неправителствени организации в частна полза.

Индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализацията на ОПР

Период 2014-2020	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		
Приоритет	Общински бюджет	Местни публични фондове	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС (1- 4)	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове, фирми	Общ дял (%)	ОБЩО /хил.лв/
Приоритет 1	4687		5	9374	10	76863	82	2812	3			93 736
Приоритет 2	1517		5	3034	10	25789	85					30 340
Приоритет 3	48		0,15	96	0,3	25654	85			4383	14,55	30 181
Приоритет 4	1128		5	2256	10	19176	85					22 561

* 1 Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР); 2 Европейски социален фонд (ЕСФ); 3 Кохезионен фонд (КФ); 4 Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР);

Индикативна финансова таблица на проектите, включени в ОПР, вкл. разпределение на финансовите ресурси по години за периода 2014-2020 г.

Приоритет 1. „Подобряване стандарта и условията за живот и отдых на населението“				Разпределение на средствата по години						
СЦ	Проект	Източник на финансиране	Стойност /хил. лв./	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.1.	Поетапна подмяна на водопроводната мрежа в общината	ОПОС/ ОПРСР	40 200	2400	36400	1200				
1.1.	Изграждане на допълнителни водопроводи за питейни битови нужди в Боженица, Липница, Еловдол, Краево, Рашково и Радотина	ОПРСР	2 110	127	654	654	675			
1.1.	Реконструкция на водопровод от язовир Бебреш до ПСПВ Ботевград	ОПРСР	2 000	120	1820	60				
1.1.	Реконструкция на водопровод от Осеница до Врачеш	ОПРСР	556	33	506	17				
1.1.	Реконструкция на водопровод от Меча долина до ПСПВ Власов рът	ОПРСР	1 000	60	910	30				
1.1.	Изграждане на нови пречиствателни станции за питейни води и пречиствателни съоръжения –Зелин, Боженица, Липница, Елов дол, Рашково, Краево, Гурково, Скравена и Радотина	ОПОС	4 000	80	880	1000	1000	1040		
1.1.	Рехабилитация, ремонт и обновяване на уличната и пътна инфраструктура в община Ботевград	ОПРР/ ОПРСР	18 700		374	4114	4675	4675	4862	
1.1.	Изграждане на велоалея „Врачеш-Ботевград“	ОПРСР	700			42	637	21		
1.2.	Подмяна на цялата осветителна инсталация на община Ботевград;	ОПРР/ ОПРСР	1550		93	480	481	496		

1.2.	Санитарне, ремонт и мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради	ОПРР	8 100	1157	1157	1157	1157	1157	1157	1157
1.2.	Изграждане на детски площадки и спортни площадки в междублокови пространства и зелени площи в общината	ОПРР/ ОПРСР	350			21	319	10		
1.3.	Основен ремонт и обновяване на стадион „Христо Ботев“ Ботевград	ОПРР	7 220				3754	3465		
1.3.	Нова визия за градски парк-Ботевград	ОПРР	500			25	475			
1.3.	Обновяване на инфраструктурата на Централна градска част в гр. Ботевград;	ОПРР	2 000			100	1900			
1.3.	Обновяване на спортно-материалната база в с.Трудовец	ОПРСР	210		11	199				
1.3.	Изграждане на футболен стадион в с.Трудовец	ОПРСР/ Програма на УЕФА	180				11	163	6	
1.3.	Изграждане на нова спортно-материална база в селата Новачене, Врачеш, Литаково и Скравена – спортни площадки за хандбал, волейбол, баскетбол и плувен басейн	ОПРСР/ Програма на УЕФА	3 760		225	1165	1165	1205		
1.3.	Изграждане на обществени паркинги	ОПРР	500						260	240
1.3.	Обновяване на площадно пространство в с.Врачеш	ОПРСР	100				5	95		
Приоритет 2. „Развитие на приобщаваща социална среда и равни условия за всички хора“				Разпределение на средствата по години						
СЦ	Проект	Източник на финансиране	Стойност /хил. лв./	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2.1.	Основен ремонт и преоборудване на МБАЛ	ОПРСР/ Общински бюджет	2 340			140	2129	71		
2.1.	Ремонт и ново оборудване на детски и учебни заведения	ОПРР/ ОПНОИР	8 620			517	2672	2672	2759	

2.1.	Изграждане на нова сграда в училище „Никола Йонков Вапцаров“	ОПНОИР	3 000		1560	1440				
2.1.	Ремонт и ново оборудване на 10-те читалища	ОПРР/ОПРСР	6 000		360	1860	1860	1920		
2.2.	Изграждане и оборудване на Дневен център за деца с увреждания и Дневен център за възрастни	ОПРР	1 750				105	796	849	
2.2.	Изграждане и оборудване на два ЦНСТ за деинституционализация на децата от Дом за деца в с.Гурково	ОПРР	1 250				75	1137	38	
2.2.	Изграждане и оборудване на ресурсен център за работа с деца със специални образователни потребности	ОПРР	800		416	384				
2.2.	Изграждане на жилища за социално-слаби семейства	ОПРР	4 000					240	3640	120
2.2.	Подкрепа за дейността на центрове за настаняване от семеен тип и други обекти на социалната инфраструктура и социални услуги	ОПРЧР	650	93	93	93	93	93	93	93
2.2.	Стимулиране образователната интеграция на рискови групи, малцинства и хора в неравностойно положение	ОПНОИР	1 550	221	221	221	221	221	221	221
2.2.	„Подай ръка и опознай непознатите“ - обмяна на опит и добри практики в подкрепа на личностното развитие и социалното приобщаване	ТГС „България-Сърбия“	820			426	394			
2.2.	Развитие на услугата личен асистент, социален помощник и домашен социален патронаж	ОПРЧР	240	34	34	34	34	34	34	34
2.3.	Изграждане на достъпна среда до административни, културни, образователни, здравни и спортни обекти	ОПРР/ОПРСР	320			19	99	99	103	

2.3.	Обновяване и оборудване на младежката база	ОПРР	2 000		100	1900				
Приоритет 3. „Повишаване конкурентоспособността на местната икономика и развитие на човешките ресурси“				Разпределение на средствата по години						
СЦ	Проект	Източник на финансиране	Стойност /хил. лв./	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3.1.	Изграждане на нова икономическа зона на мястото на бившия комбинат „Чавдар“	ОПРСР	6 100			366	1891	1891	1952	
3.1.	Технологична модернизация на предприятия в общината	ОПИК	21 200	3029	3029	3029	3029	3028	3028	3028
3.2.	Продължаващо обучение за работа с компютърен софтуер за възрастни	ОПРЧР	175	25	25	25	25	25	25	25
3.2.	Повишаване квалификацията на учителите за работа с интерактивни методи на преподаване	ОПНОИР	140	20	20	20	20	20	20	20
3.2.	Стажове за млади специалисти в различни направления	ОПРЧР	84	12	12	12	12	12	12	12
3.3.	Осигуряване на заетост и достъпна работна среда за хора с увреждания	ОПРЧР	132	19	19	19	19	19	19	19
3.3.	Насърчаване на младежката заетост и заетостта на хора над 50 години	ОПРЧР	1 700	243	243	243	243	243	243	243
3.3.	Общо бъдеще – споделени бизнес идеи	ТГС „България-Сърбия“	650					39	591	20
Приоритет 4. „Местно развитие и укрепване на административния капацитет“				Разпределение на средствата по години						
СЦ	Проект	Източник на финансиране	Стойност /хил. лв./	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
4.1.	Изграждане, реставрация и експониране на паметниците на културата в община Ботевград	ОПРСР	3 100			186	961	961	992	
4.1.	Съвременни системи за ориентация и информация	ОПРСР	150					8	142	
4.1.	Изграждане и възстановяване на туристическа инфраструктура	ОПРСР	2 495		150	773	773	799		
4.1.	Промоция и реклама на туризма чрез организиране и провеждане	ОПРСР	720	103	103	103	103	103	103	103

	на туристически и културни събития									
4.1.	Култура без граници	ТГС „България-Сърбия“	1 110			55	1055			
4.2.	Изграждане и реконструкция на брегоукрепващи съоръжения на коритата на реките в населените места, застрашени от наводнения /р.Касица и др./	ОПРР 7	6000					3120	2880	
4.2.	Подкрепа за възстановяване на инфраструктура с причинени щети, в следствие на наводнения и други природни бедствия	ОПОС	2 050		123	1865	62			
4.2.	Разработване на ИКТ-базирани системи за ранно предупреждение и известяване при бедствия и аварии	ОПРСР	180	94	86					
4.2.	Подкрепа за поливното земеделие в община Ботевград	ОПРСР	1 340	192	192	192	191	191	191	191
4.2.	Изграждане на паметник-костница на Ботевите четници в с. Гурково	Общински бюджет/ Национален бюджет	200					10	190	
4.2.	Изграждане на паметник на Севаст Огнян	Общински бюджет/ Национален бюджет	200					10	190	
4.3.	Ремонт и мерки за енергийна ефективност на административни и обществени сгради	ОПРР/ОПРСР	650			39	591	20		
4.3.	Ремонт на сградите на кметствата във всички населени места на общината и на сградата на общинска администрация	ОПРР/ОПРСР	1 200			72	1092	36		
4.3.	Обучения на общинската и държавната администрация за повишаване на квалификацията и професионалните умения	ОПДУ	650	93	93	93	93	93	93	93
4.3.	Оптимизиране работата на общинската и държавната	ОПДУ	96				6	87	3	

	администрация чрез ново офис оборудване									
4.3.	Въвеждане на електронно правителство в общинската администрация	ОПДУ	200		104	96				
4.3.	Подкрепа за провеждане на национални спортни състезания	Национален бюджет/ Общински бюджет	2 220	317	317	317	317	317	317	317

Експертната оценка на общия обем на финансовите ангажименти за реализацията на плана е разработена на базата на макроикономическите показатели за страната и региона и тенденциите в социално-икономическото развитие на общината, средносрочните прогнози при съставянето и изпълнението на общинския бюджет по отношение на приходите, разходите и субсидиите в общинския бюджет, както и възможностите за използване на средствата от фондовете на ЕС.

Общата сума на заложените проекти и финансови ресурси е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените проекти.

VI. Индикатори за наблюдение и оценка

Индикаторите представляват количествено и качествено измерване на резултатите и въздействието от дадена интервенция. Те са полезен инструмент, с който се проверява ефективността и последователността на планираните интервенции, както и на осъщественият напредък към постигане на целите, които тези интервенции си поставят. Те служат за осъществяване на ефективен мониторинг и оценка на въздействието. Целта е да се дефинират индикатори, така че процесът на мониторинг да бъде унифициран, а събирането на данни на ниво ОПР – оптимално и ефективно.

За целта се използват утвърдените от европейската практика инструменти за определяне на физически и финансови индикатори за отчитане на постигнатите резултати и въздействие от прилагането на мерките и проектите в рамките на ОПР. Съобразно «Методическите указания за разработване на Общински планове за развитие (2014-2020)» е разработена система /матрица/ с индикатори за оценка на ОПР въз основа на събраната обективна информация и данни в социално-икономическия и инфраструктурен анализ на общината, с цел да отчете напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие по физически и финансови характеристики. Индикаторите представят ключовите елементи от същността на ОПР

За целите на оценката се използват два вида индикатори: индикатори за резултат и индикатори за въздействие. Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината.

Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и специфичните цели и постигнатото пряко въздействие. Този вид индикатори дават информация за промени в поведението, капацитета или начина на работа на бенефициентите и са пряко свързани със специфичните цели на проекта. Те могат да бъдат както с физическо (например - брой), така и с финансово изражение (например - разходи). Индикаторите за резултат често нямат непосредствен ефект, който може да се наблюдава веднага след изпълнение на дейността, поради което е приемливо да се отчитат при приключване на проекта. Най-често приложимите източници на информация за

стойността на индикаторите за резултат са проучвания или в случаите на обучения – анкетни карти. Друг източник на информация за тези индикатори е официалната статистика или базата данни на звеното за човешки ресурси и/или звеното, отговорно за счетоводната отчетност.

Индикаторите за въздействие имат значение за цялостната оценка на ефективността и ефикасността на избраната стратегия / политика за устойчиво местно развитие на общината за периода 2014-2020 г. Отнасят се до последици, свързани с реализирането на ОПР, които надхвърлят непосредствения ефект на плана. Често индикаторите за въздействие не могат да бъдат пряко обвързани с реализирането на дадения проект или програма, тъй като може да измине сравнително дълъг период от време до тяхната проява.

Индикаторите служат като инструмент за наблюдение и вътрешна оценка при изпълнение на дейностите по проекта. За осигуряване на качествени и ефективни индикатори е използвана концепцията за SMART индикатори:

- Specific – специфични за конкретните проекти и дейности
- Measurable – измерими, насочени към желано бъдещо състояние и количествено определени, така че да позволяват измерване.
- Achievable – постижими, с възможност за получаване данни за стойността на всеки индикатор и в периода на реализация на ОПР
- Realistic – реалистични, пряко свързани с целта на проекта
- Timely – съобразени с времето, постигнати в периода на реализация на ОПР

При разработването на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението и въздействието на ОПР (2014-2020 г.) са взети предвид общите индикатори в Приложение 6 към методическите указания - „Общи индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г.”.

Разработена е матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ОПР на община Ботевград през периода 2014-2020 г., която съдържа базова и целева стойност на индикаторите.

- Базовата стойност, определена към началото на периода, дава информация за първоначалната стойност, спрямо която индикаторът в последствие се измерва.
- Целевата стойност, зададена за края на периода на ОПР - 2020 г., представлява количествено измерване на целите, които проектът в рамките на ОПР си поставя.

Индикаторите по ОПР се отчитат заедно с подаването на регулярните шестмесечни, годишни отчети в общинската администрацията, агенцията по заетостта и др. Информацията позволява да се следи напредъка в изпълнението на ОПР и при отчитане на разминаване между планирани и реализирани стойности представлява сигнал за възможни проблеми. Според повечето методологии за съставяне и отчитане на индикатори, е възможно бенефициентът да не е определил базова стойност за индикаторите и в такъв случай тя остава нула. Стойността на базовите индикатори не се променя, тъй като служи за целите на сравнение между изходната ситуация преди проекта и промените, които са резултат от неговото изпълнение.

Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на общинския план за развитие на община Ботевград през периода 2014-2020 г.

Приоритет, специфична цел	Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Приоритет 1							
СЦ 1.1. Доизграждане и модернизиране на техническа инфраструктура	Индикатори за резултат	% обновена водопроводна мрежа	км	Апликационна форма, техническа документация на проекта	годишно	0	100
		Брой новоизградени пречиствателни станции	брой	Апликационна форма, техническа документация на проекта	годишно	5	11
		Км обновена пътна инфраструктура	км	Апликационна форма, техническа документация на проекта	годишно	80	180
		Км обновена улична мрежа	км	Апликационна форма, техническа документация на проекта	годишно	20	50
	Индикатори за въздействие	% от населението, облагодетелствано от рехабилитираната ВИК мрежа	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	65
		% от населението с подобрен транспортен достъп	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	100
СЦ 1.2. Обновяване и благоустрояване на жилищната среда	Индикатори за резултат	% подменени осветителни тела	брой	Апликационна форма, техническа документация на проекта	годишно	0	100

		Брой многофамилни жилищни сгради с внедрени мерки за ЕЕ	брой	Апликационна форма, техническа документация на проекта	годишно	0	25
		Брой новоизградени детски и спортни площадки	брой	Апликационна форма, техническа документация на проекта	годишно	0	12
	Индикатори за въздействие	Брой семейства, облагодетелствани от обновената жилищна инфраструктура	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	веднъж в края на периода	0	1875
		% от населението, ползващ новоизградените детски и спортни площадки	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	50
СЦ 1.3. Обновяване и модернизиране на обществени пространства	Индикатори за резултат	Брой обновени спортни бази	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	2
		Брой населени места с новоизградени спортни съоръжения	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	веднъж в края на периода	0	5
	Индикатори за въздействие	% от населението, ползващ обновената спортна база	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	35
		Брой хора, облагодетелствани от новоизградената спортна инфраструктура	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	35
Приоритет 2.							
СЦ 2.1. Обновяване на социална инфраструктура	Индикатори за резултат	Брой обекти на социалната инфраструктура, получили ново оборудване	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	29

		Брой ремонтирани читалища	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	10
		Брой санирани детски и учебни заведения с внедрени мерки за ЕЕ	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	18
	Индикатори за въздействие	% от децата, облагодетелствани от подобрената учебна база	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград и училищни регистри	годишно	0	100
		% от населението, ползващ обновената материална база на читалищата	%	Отчети по проекти и справки от читалищата	годишно	0	60
		% от населението, облагодетелстван от подобрената база на МБАЛ	%	Отчети по проекти и справки от МБАЛ	годишно	0	100
СЦ 2.2. Образователна и социална интеграция на рискови групи	Индикатори за резултат	Брой изградени дневни центрове за деца и младежи	брой	Апликационна форма, техническа документация на проекта	веднъж в края на периода	0	1
		Брой изградени дневни центрове за възрастни		Апликационна форма, техническа документация на проекта	веднъж в края на периода	0	1
		Брой новоизградени социални жилища	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	50
		Брой подкрепени специализирани институции	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	7

	Индикатори за въздействие	% успешно интегрирани в образователната система хора от рискови групи, малцинства и хора в неравностойно положение	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	75
		Брой хора, включени в обмен на кадри	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	150
		Брой хора, ползващи услугите на Дневен център за деца и младежи	брой	Отчети по проекти и справки от ДЦДМУ	годишно	0	25
		% от обитателите на специализираните институции с подобрени условия на живот и подобрени грижи	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	100
		Брой хора, получили шанс за личностно развитие	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	200
СЦ 2.2. Достъпна среда	Индикатори за резултат	% административни, културни, образователни, здравни и спортни обекти с осигурена достъпна среда	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	100
	Индикатори за въздействие	% от населението облагодетелстван от осигурената достъпна среда	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	9
Приоритет 3.							
СЦ 3.1. Технологично модернизиране и иновации в икономиката	Индикатори за резултат	Брой изградени нови икономически зони	брой	Апликационна форма, техническа документация на проекта	веднъж в края на периода	0	1
		Брой предприятия с модернизирана технологична база	брой	Отчети по проекти, информация от ИСУН	годишно	0	10

	Индикатори за въздействие	Брой създадени работни места в следствие на новоизградената икономическа база	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград и Агенцията по заетостта	годишно	0	150
		% от заетите с улеснени условия на труд в следствие на модернизираната технологична база	%	Отчети по проекти; проучване сред заетите	годишно	0	80
СЦ 3.2. Повишаване квалификацията и капацитета на местното население	Индикатори за резултат	Брой успешно обучени учители	брой	Отчети по проекти	годишно	0	80
		Брой хора, участвали в стажантски програми за заетост	брой	Агенция по заетостта	годишно	0	1680
	Индикатори за въздействие	% от населението, облагодетелствано от повишената квалификация на преподавателите	%	Отчети по проекти	годишно	0	24
СЦ 3.3. Предприемачество и заетост	Индикатори за резултат	Брой хора в неравностойно положение, получили шанс за заетост	брой	Агенция по заетостта	годишно	0	100
		Брой назначени на работа млади хора	брой	Агенция по заетостта	годишно	0	120
		Брой млади предприемачи получили средства за стартиране на самостоятелен бизнес	брой	Агенция по заетостта	годишно	0	30
	Индикатори за въздействие	% от населението, облагодетелстван от новоразкритите бизнес инициативи	%	Агенция по заетостта	годишно	0	6
		% от населението, взело участие в инициативите за трансгранично сътрудничество	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	веднъж в края на периода	0	13
Приоритет 4.							
СЦ 4.1. Опазване на културното наследство и развитие на туризма	Индикатори за резултат	Брой успешно реставрирани паметника на културата	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	10
		Брой качествено експонирани паметника на културата	брой	Отчети по проекти и справки от	годишно	0	10

				Община Ботевград			
		Брой обновени обекти на туристическата инфраструктура	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	5
		Брой новоизградени туристически бази	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	3
		Брой хора взели участие в туристическите и културни събития	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	5600
	Индикатори за въздействие	% от населението облагодетелстван от модернизираната туристическа база	%	Отчети по проекти	годишно	0	12
		Брой привлечени туристи, в следствие на проведените събития	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	50000
		% от населението, взело активно участие в инициативите за културен диалог и сътрудничество	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	30
СЦ 4.2. Развитие на районите за целенасочено въздействие и превенция на риска	Индикатори за резултат	Брой изградени съоръжения за превенция на риска	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	2
		Брой разработени системи за ранно предупреждение и известяване при бедствия и аварии	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	веднъж в края на периода	0	1
	Индикатори за въздействие	% от населението с укрепена материална жилищна база с причинени щети	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	5

		% от населението, облагодетелстван от изградените съоръжения за превенция на риска	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	5
		% от територията на общината, получила подкрепа за поливно земеделие	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	17
		% от населението, ползващ разработената система за ранно предупреждение и известяване при бедствия и аварии	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	20
СЦ 4.3. Ефективно и качествено управление	Индикатори за резултат	Брой реновирани сгради на кметства с внедрени мерки за енергийна ефективност	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	10
		Брой проведени обучения на общинска и държавна администрация	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	100
		Брой проведени национални спортни състезания	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	14
	Индикатори за въздействие	% от администрацията, ползваща ново офис оборудване	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	100
		% от администрацията, облагодетелствана от въвеждането на е-правителство	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград; проучване сред местната администрация	годишно	0	100
		Брой привлечени туристи в следствие на проведените национални спортни състезания	брой	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	350000

		% увеличени приходи в местната икономика	%	Отчети по проекти и справки от Община Ботевград	годишно	0	6
--	--	---	---	--	---------	----------	----------

VII. Необходими действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на специфичните цели и проектите, включени в Програмата за реализация на плана. Особено внимание трябва да се отдели на организацията и методите за изпълнението на плана и на програмата, прилагани от съответните органи и звена.

За целите на наблюдението и оценката се изгражда система съгласно нормативните изисквания и стандарти, която включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

При актуализацията на общинския план за развитие следва да се анализира и оцени динамичното въздействие на външните и вътрешните фактори и условия върху социално-икономическите характеристики на развитието на общината и качеството на околната среда, като на тази основа се разработи по-реалистична и адекватна стратегическа рамка и система за управление и изпълнение на целите на плана до края на съответния период.

Методическата база на МРРБ за периода 2014-2020 година отразява принципите на информационното общество и насочва вниманието към по-широкото прилагане на предоставените възможности в процеса на стратегическо планиране. Препоръчва се изграждането на интегрирани информационни системи, позволяващи ефективно наблюдение и оценка на резултатите и въздействието в областта на регионалното и местното развитие.

Системата за наблюдение и оценка, описана в Методическите указания за разработване на общински планове за развитие за периода 2014-2020 година, съдържа конкретни механизми за наблюдение и контрол на плана. Механизмът по наблюдение и контрол се реализира чрез заповед на кмета на общината, с която той създава Група за наблюдение на ОПР.

Групата за наблюдение и контрол разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана, извършва периодичен преглед на изпълнението на плана, разглежда резултатите от изпълнението на проектите и степента на постигане на приоритетите и целите на плана, разглежда предложенията за преразпределение на средствата по приоритети и специфични

цели и прави предложения за изменение на плана с цел подобряване и оптимизиране на неговото изпълнение.

Методическите указания за разработване на стратегически и планови документи на Министерство на регионалното развитие за периода 2014-2020 година, определят основните правила и насоки за наблюдение и контрол.

Наблюдението на плана обхваща широк спектър от действия, насочени към подобряване изпълнението на целите и приоритетите за регионално развитие, се базира на система от определени физически и финансови индикатори.

Отчитането на стойностите на индикаторите и анализът на събраната информация позволяват проследяване на постигнатия напредък и оценка на степента на изпълнение на целите, както и извършване на корекции и оптимизиране на организацията и методите на изпълнение на плана и осигуряване на информация и публичност.

Съгласно нормативните изисквания и стандарти, за целите на наблюдението и оценката е необходимо изграждане на система, която включва: формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение, мониторинг и контрол, системата за докладване и осигуряване на публичност и прозрачност.

В цялостния процес на наблюдение и оценка, при спазване на принципа за партньорство, участват кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

Наблюдението се състои както в осигуряване на база за ежедневните управленски решения, така и в проследяване напредъка в хода на изпълнението на стратегията, подпомагане по-добрата осведоменост на заинтересованите страни; съпоставка на използваните ресурси с получаваните резултати; създаване база за отчетност; и осигуряване на основни данни, необходими за по-често извършване на оценка на процесите.

Важно изискване към системата за наблюдение е: тя да отговаря на нуждите на основните заинтересовани страни по един ефективен и навременен начин. Много често отделните заинтересовани страни, имат нужда от различен вид информация по различно време. Това може да наложи прилагането на различни подходи за информирането им, като например - провеждане на редовни срещи, съобщения, официални писмени доклади.

Начинът на осъществяване на наблюдението и честотата на отчитането, зависят от степента на важност и от рисковете, свързани с неизпълнението на програмата. При високо рисковите и проблематичните области може да се наложи по-често и по-интензивно наблюдение, а понякога – дори и независимо наблюдение, за да се прецени дали предвидените дейности водят до напредък в посока желаните резултати. Областите с по-малко проблеми могат да бъдат подлагани на наблюдение през по-дълги интервали от време и с използване на по-малко ресурси.

Активното привличане на бизнеса, неправителствения сектор, социалните партньори и ядрата на науката е необходимо условие за реализация на предприетите мерки и проекти. Концентрацията на идеи, компетенции, мотивация и финансови ресурси ще генерира по-ефективни и ефикасни решения за постигане на желаната цел.

За регламентиране дейността на групата, следва да бъде разработен и приет „Правилник за дейността на Групата по наблюдение и контрол на общинския план за развитие на община Ботевград.“

Регулярността на провежданите заседания на Групата се определя от специфичните цели на общинския план за развитие и нуждите на управлението. Извънредните заседания следва да се насрочват при необходимост по предложение на председателя на Групата.

Председател на Групата по наблюдение и контрол на общинския план за развитие трябва да бъде кметът на общината, като препоръчително е той да възложи със заповед, изпълнението на тази дейност на заместник- кмета с ресор икономика .

Дейността на Групата ще се отчита пред кмета на община Ботевград, чрез изготвянето на тримесечни доклади за изпълнението на общинския план за развитие. Разглеждането на тримесечни доклади е предпоставка за по-ефективен контрол и управление на общинския план за развитие. Навременното представяне на информация за напредъка, възникналите проблеми и разглеждането на предложения за промяна на плана, ще доведат успешно реализиране на целите на плана.

Одобрените тримесечни доклади ще подпомогнат изготвянето на Годишния доклад за изпълнение на плана.

Председателя на групата определя датите за провеждане на заседанията на Групата по наблюдение и контрол, като в дейността си е подпомогнат от общинската администрация. Експертите от отдел „Инвестиции и промишленост“, като експерти с най-богат професионален опит в дейността по разработване на план за развитие, ще бъдат основно звено за синхронизация и организация на дейността, като подпомагат ръководителя на Групата. Началникът на отдела, следва да бъде заместник-председател на Групата.

Процеса по наблюдение на ОПР е непрекъснат процес. Това налага необходимостта от въвеждането на административни правила и процедури за агрегиране на информация за финансовите и физически измерения на планираните и реално извършените дейности, за възникналите проблеми и генериране на отчетна информация за подпомагане на управленския процес.

Общинският план за развитие е план за цялостното развитие на общината. Интегрирането на различни политики и дейности, налага екипната работа на много експерти от общинската администрация. Процесът по наблюдение и контрол може да е успешен само в резултат на колективна работа.

Необходими са ежемесечни срещи на вътрешно административните структури на общината, които са преките участници в процеса. Заместник - председателят на Групата следва да бъде натоварен с организацията и изготвянето на докладите за

резултатите от проведените срещи Докладите следва да бъдат представяни на председателя на Групата.

Работата на Групата за наблюдение и контрол се отчита чрез изготвянето на Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие. Законът за регионално развитие регламентира процеса, който трябва да бъде отразен в Правилника за дейността на Групата.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изготвя по определен от кмета на общината ред.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изготвя и внася за обсъждане и одобряване до 31 март на всяка следваща година.

Законът за регионалното развитие създава задължение за отразяване на информацията и данните, свързани с наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие в единната информационна система за управление на регионалното развитие.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие следва да осигурят информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на общинския план за развитие.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съдържа информация за: общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност промените в социално-икономическите условия в общината; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.: мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни; преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми; мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие; мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината; мерките за прилагане принципа на партньорство; резултатите от извършени оценки към края на съответната година; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Звеното по вътрешен одит следва да бъде натоварено с одитирането и изготвянето на годишен доклад за дейността на Групата по наблюдение и контрол. Този одит ще удостовери, че въведените правила и процедури се спазват.

Директорът на Дирекция "Устройство на територията", отдел „Ръководство и контрол по устройство на територията“ трябва да организира и контролира регулярност в предоставянето на информация за резултатите от дейностите предвидени в общинския план за развитие от експертите от отдела на отговорния експерт от отдел „Инвестиции и промишленост“.

Директорът на дирекция "Общинска собственост, благоустройство, транспорт и обществен ред" включваща отдел "Общинска собственост, транспорт и търговия" също следва да създаде и контролира такава организация.

Ръководителят на дирекция "Административно обслужване и социални дейности", следва да организира и контролира дейността по събиране и предоставяне на статистическа информация, според нуждите за мониторинг на общинския план за развитие.

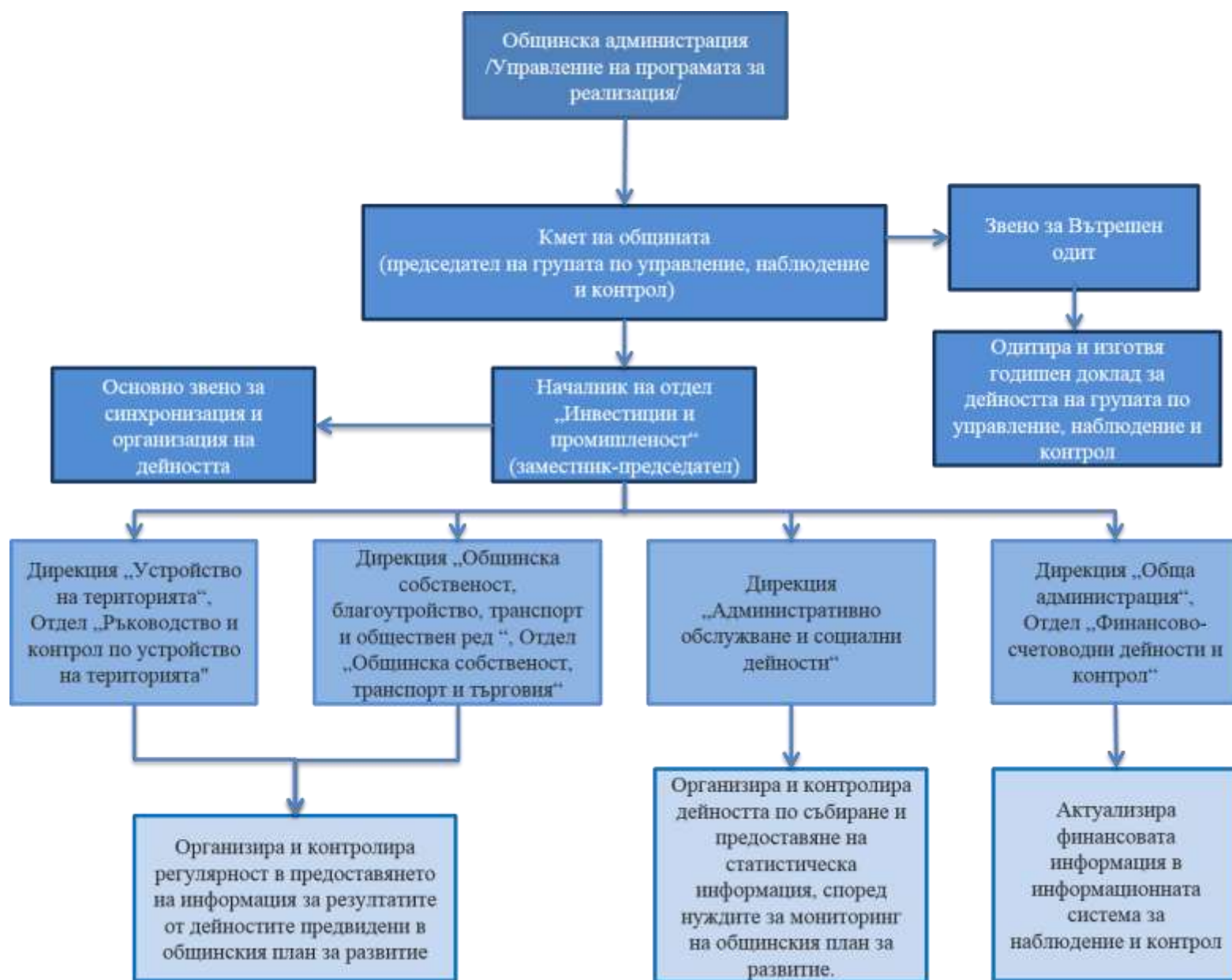
Старши експертът от дирекция "Обща администрация", отдел "Финансово-счетоводни дейности и контрол", следва да бъде натоварен с задължението да актуализира финансовата информацията в информационната система за наблюдение и контрол.

За целите на мониторинга и контрола може да се използва създадената информационна система за наблюдение и оценка на политики в следствие на реализирания проект за "Извършване на междинна оценка на въздействие на общинския план за развитие и изграждане на система за мониторинг и оценка на политики".

Информационната система е основно средство за агрегиране на информация и генериране на справки за разработване на доклади и отчети на изпълнението на плана, чрез модулът "ОПР на община Ботевград".

Модулът "Механизъм за обществени консултации" ще подпомогне цялостния процес на публичност и информираност на заинтересованите страни, чрез провеждане консултации, дискусии и регулярно разпространяване на информационен бюлетин за напредъка на плана по политики на общината.

Схема Структура за управление, наблюдение и контрол

VIII. Използвани процедури на общественото участие при разработване на ОПР

Общественото участие при разработването на ОПР на Община Ботевград за периода 2014-2020 г. е осигурено чрез секторни анкети, срещи със заинтересованите страни, анкета сред местната администрация, кметове и кметски наместници, теренни проучвания и консултации, електронна анкета на официалния сайт на община Ботевград, кръгли маси, обществени обсъждания, срещи и консултации.

През месец октомври 2013 г. е проведена анкета сред местната администрация с ключови въпроси, свързани със състоянието и развитието на Община Ботевград.

Според участниците, най-значими характеристики и основни фактори за растеж в Община Ботевград са: добре развита инфраструктура, икономика, социална сфера, образование, наука и култура; утвърденият промишлен център; потенциалът за развитие на културен туризъм; положително влияние на близостта до столицата; развитието и постиженията в областта на спорта; инвеститорският интерес и стимулирането на бизнес инициативи; образователната квалификация на младите хора; съхранените природни и културни ценности; подходящите условия за живот и бизнес; капацитетът за усвояване на средства по оперативните програми; разположението в живописен район и първостепенната грижа за детски и учебни заведения, културни обекти и социални институции. Според местната администрация, местният бизнес е основен фактор за генериране на работни места.

Представителите на местната администрация определят и основни проблеми и предизвикателства в различните сфери на живот в общината.

В сферата на икономическото развитие като такива са посочени: привличането на нови инвестиции и повишаване конкурентоспособността на местната икономика, недостатъчните държавни субсидии за култура и благоустройство, разкриването на нови работни места и осигуряване на заетост за местното население, а като основен проблем – безработицата.

В сферата на образованието, анкетираните очертават като проблеми нивото на образователна подготовка и недостигът на финансови средства за модернизация и реконструкция на сградния фонд на образователните институции. Като предизвикателства за следващите години са посочени образователната интеграция на малцинствените групи и осигуряването на качествено образование, отворено към потребностите на бизнеса.

В сферата на културата проблем е недостигът на средства за подновяване на материалната база и оборудване на читалищата, а предизвикателство е опазването на природното и културното наследство и развитие на културния туризъм.

В сферата на социалните дейности, анкетираните също формулират основни проблеми и предизвикателства, а именно: адаптирането на социалната инфраструктура към определени обществени групи, недостигът на социални асистенти, недостатъчното материално подпомагане на хората под прага на

бедност, интегриране на ромското население и потребността от дневни центрове за деца и младежи с увреждания и дневни центрове за възрастни хора.

В сферата на физическата среда като основни предизвикателства се налагат развитието на спортната инфраструктура и поддръжката на паркове и зелени площи.

По отношение на административния капацитет, най-силно засегнатите в тази сфера задават основните потребности в бъдещото развитие, а именно: повишаване на административния капацитет, осигуряване на средства за ремонт и обновяване на работните места в общинската администрация, въвеждане на добри практики в процеса на управление, повишаване на квалификацията и обучения на служителите.

Всички участници в анкетата са на мнение, че е необходимо затвърждаване и продължително партньорство с гр.Саранск, Мордовия и Палилула, Сърбия, генериране на взаимни ползи и сътрудничество в професионалната сфера и разширяване връзките на Община Ботевград с други ефективно работещи общини.

Представителите на местната администрация определят и сферите, в които общината трябва да насочи своите усилия в следващите 7 години: изграждане и модернизиране на инфраструктурата и подобряване условията за живот, развитие на културен туризъм, развитие в положителна посока и продължаване на започнатите инициативи и проекти, повишаване конкурентоспособността на икономиката и развитие на бизнеса, развитие на общината като туристическа дестинация и провеждане на международни фестивали, форуми и инициативи за еко-туризъм, подобрена социална среда, околна среда и енергийна ефективност, образование, култура и развитие на стабилни и ефективни партньорства.

На въпроса „как си представят Община Ботевград през 2020 г.“, мненията са почти единодушни. Местната администрация вярва, че през 2020 г. ще Община Ботевград ще бъде развита, модерна, красива и подредена европейска община със спокойни, възпитани и образовани млади хора, с модернизирана инфраструктура, в състояние на мощен икономически подем и крайно занижена безработица, привлекателна дестинация за културно-исторически туризъм, със съхранена природна и културна среда, община известна със спортните си постижения и с повишен жизнен стандарт.

Според анкетираните най-значимите проекти, случили се през последните години, които имат значителен ефект за общината и местните жители са проектите за: изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци, „Дефилир на духовата музика“, трансгранично сътрудничество, обновяване и саниране на учебни и детски заведения, „Ние сме част от Вас“, „И аз имам семейство“, изграждане на ГПСОВ, „Ботевград – привлекателна дестинация за атрактивен, културно-исторически, еко и спортно-развлекателен туризъм“, изграждане на спортна зала и спортни съоръжения, „Инвестираме в нашите деца“, проектите в сектора ВИК и изграждане на пречиствателни станции, проектите за повишаване на енергийната ефективност, проектите за повишаване на административния капацитет, изграждане на Дом за възрастни хора, пенсионерски клубове, училище и детски градини, деинституционализация на децата в домовете, изграденият исторически музей и информационен център и „Боженишки Урвич“, ремонт и рехабилитация на улична мрежа и централен площад.

Представителите на местната администрация предлагат и ключови проекти, които задължително трябва да бъдат включени в ОПР на Община Ботевград за периода 2014-2020 г.

В областта на инфраструктурата и комфорта на обитаване, работа и отдих са предложени проекти за обновяване на градския парк и градския стадион в Ботевград, благоустрояване на сградния фонд, доизграждане и рехабилитация на ВИК мрежа с цел осигуряване на чиста питейна вода, опазване на околната среда, използване наличните потенциали за създаване на атрактивна среда за отдих, подобряване на материално-техническата база и ново оборудване и обзавеждане за образователните обекти, благоустрояване на в.з. Зелин, кв. Изток, кв. В. Левски, кв. Север, ремонт на сградата на общинска администрация и сградите на кметствата в селата.

В сферата на социалната интеграция са предложени проекти за осигуряване на достъпна среда до административни, здравни културни, спортни и други институции и на улици и площадни пространства; разкриване на работни места за хора с увреждания, социално приобщаване, но не само за представители на малцинствата и строителство на нови социални жилища както за социално слаби лица, така и млади семейства.

В сферата на икономическото развитие предложенията включват: привличане на нови инвестиции, подкрепа за малкия и среден бизнес, изграждане на нови икономически обекти и разкриване на нови работни места, подкрепа за процеса „от образование към заетост“ за млади специалисти, партньорства между изпълнителната власт и бизнеса и цялостно стимулиране на местната икономика.

В областта на доброто управление и административния капацитет участниците залагат проекти за усъвършенстване работата на администрацията и учене през целия живот, реализиране на инициативи в областта на културата и фестивали на изкуствата, Провеждане на семинари и екскурзии за местната администрация с цел „тийм билдинг“, реклама на културни ценности и популяризиране на туристическата дестинация.

На 30.10.2013 г. в град Ботевград е организирана и проведена кръгла маса, на която са поканени всички заинтересовани страни чрез покана, качена на електронните страници на местните медии и официалната страница на Община Ботевград. В кръглата маса вземат участие кметове на кметства и кметски наместници на всички население места в общината, общински съвет и представители на местната администрация, образователни и културни институции, здравни учреждения, служители на Дирекция „Бюро по труда“, представители на местния бизнес, директорът на Регионално депо за неопасни отпадъци, социални работници по проект „И аз имам семейство“ и представители на неправителствени организации и местните медии.

Според участниците, най-значими характеристики и основни фактори за растеж на община Ботевград са: преминаването на главен път Е-79 и близостта до София, природните забележителности, трудовата заетост на населението, отличният административен капацитет и работа в екип, богатото историческо и културно наследство, развитото земеделие, благоприятният микроклимат за живот и отдих.

Участниците са запитани под формата на анкети за основните проблеми на общината и къде трябва да бъдат насочени усилията в следващите 7 години. Според 73,1% усилията трябва да бъдат насочени в сферата на здравеопазването, според 53,8% - в сферата „Икономика и развитие на човешките ресурси“, а според 50,1% - в сферата „Инфраструктура“. Приоритет, според 46,1% от анкетираните, трябва да се даде на туристическото развитие, а според 42,3% - на развитието на образованието и културата. 34,6% поставят акцент върху развитието на социалните услуги, а 26,9% - върху развитието на иновациите. Според 23,1% от участниците е необходим фокус върху разширяване на партньорствата на общината. Около 20% от анкетираните считат че съществуват проблеми и са необходими мерки в сферите: енергийна ефективност, екология и опазване на културните и природните ценности. Едва 7,6% определят като приоритет повишаването на административния капацитет.

Заинтересованите страни се обединяват около мнението, че е необходимо развитие на масов спорт, припознаване на културните ценности и развитие на занаятите.

Най-значимите проекти, които имат значителен ефект за общината и местните жители, участниците в кръглата маса посочват: изграждането на регионално депо за неопасни отпадъци, „Дефилир на духовата музика“, обновяване и саниране на учебни и детски заведения, проектите в сектора ВИК и изграждане на пречиствателни станции, проектите за повишаване на енергийната ефективност, „Междинна оценка на въздействието на ОПР 2007-2013 г.“, изграждане на Дом за възрастни хора, пенсионерски клубове, училище и детски градини, изграденият исторически музей и „Боженишки Урвич“, изграждане на спортно тренировъчен комплекс с ледена пързалка, газификация, рехабилитация на улична мрежа, построените жилища за социално-слаби семейства и други.

На въпроса как си представят община Ботевград през 2020 г, са получени различни отговори: „модерна европейска община с повече млади хора“, „динамично развиваща се община“, „една от водещите общини в България“, „спокойно място за живот с висока заетост и спортна култура на младите хора“, „красива и модерна община с усмихнати хора“, „съвременна община, отговаряща на европейските изисквания“, „с повече зелени площи и обновени пешеходни зони, с подновен водопровод“, „развита туристическа дестинация“, „със силно развита икономика и висок стандарт на живот за жителите“, „с развито селско стопанство“, „в най-добрата светлина – с развита икономика и туризъм“, „център на спортни национални събития“, община с реализирани европейски проекти и висок стандарт на живот. Според някои от отговорилите бъдещето зависи от кмета и общинската администрация.

На кръглата маса са представени обобщени изводи от направени социално-икономически анализ на състоянието на Община Ботевград и е представена стратегия за развитие на общината за периода 2014-2020 г. Присъстващите одобряват формулираната визия, главна цел и приоритети, очертаващи рамката за развитие за следващия период и дават различни предложения за проекти, които да бъдат включени в програмата за реализация на ОПР в подкрепа на специфичните цели.

По Приоритет 1, участниците в кръглата маса залагат: подмяна на ВИК мрежа, обновяване на улична и пътна мрежа, създаване на повече места за отдих и поддържане на зелените площи, изграждане на обществени паркинги и други.

По Приоритет 2 са предложени: подобряване интеграцията на деца със специални образователни потребности, създаване на ресурсен център за работа с деца със СОП, изграждане на Дневен център за деца с увреждания и Дневен център за възрастни хора, възстановяване на Общински младежки център и развитие на мобилните социални услуги.

По приоритет 3 се акцентира върху развитие на селския туризъм и стимулиране на аграрния бизнес.

По приоритет 4 фокус е поставен върху повишаване квалификацията на кадрите в общинската администрация, осигуряване необходимата съвременна компютърна техника и развитие на е-администрация, изграждане на паметник-костница на Ботевите четници в с.Гурково и възстановяване на съществуващия в с.Скравена и други.

Проекти са предложени поотделно и във всяко едно от населените места в общината.

За град Ботевград предложенията включват: подмяна на ВИК мрежа, ремонт и преоборудване на детска ясла „Здравец“ и учебните заведения, обновяване на градски парк и градски стадион, ремонт и оборудване на читалището, подкрепа за хората в неравностойно положение, шанс за реализация на младите специалисти, обновяване на централната градска част, изграждане на Дневен център за възрастни хора, ремонт и ново оборудване на МБАЛ.

За с.Врачеш проектните идеи са насочени към рехабилитация на ВИК мрежа и улична мрежа, ремонт на детска градина, ремонт и оборудване на читалището, изграждане на спортна база и игрище за тенис, разкриване на нови работни места, реставрация и експониране на културното наследство, обновяване на площадно пространство, изграждане на велоалея „Врачеш-Ботевград“, развитие на социалните услуги.

За с.Гурково са предложени проекти за преобразуване на Дома за деца в Центрове за настаняване от семеен тип – 2 броя, рехабилитация на инфраструктурата и изграждане на ВИК мрежи, изграждане на пречиствателна станция, обновяване и ремонт на библиотеката.

За с.Еловдол се акцентира върху рехабилитация на инфраструктура и ВИК мрежа и изграждане на пречиствателна станция.

По отношение на с.Краево се дискутира подобряване на инфраструктурата, рехабилитация на ВИК и улична мрежа, развитие на селски туризъм, развитие на животновъдството и изграждане на Дневен център за възрастни.

В с.Липница за следващия програмен период са предложени: рехабилитация на пътна инфраструктура и ВИК мрежа, развитие на селски туризъм, развитие на селското стопанство и животновъдството.

За с.Литаково проектните идеи са насочени към рехабилитация на ВИК и улична мрежа, изграждане на спортни площадки и съоръжения, развитие на образованието, културата и социалните услуги.

За с.Новачене участниците предлагат рехабилитация на ВИК и улична мрежа, ремонт на читалище, изграждане на спортни площадки и съоръжения.

В с.Радотина, според присъстващите е необходима рехабилитация на пътна инфраструктура, рехабилитация на ВИК и улична мрежа и развитие на селски туризъм.

По отношение на с.Рашково се дискутира рехабилитация на ВИК и улична мрежа и изграждане на пречиствателна станция.

В с.Скравена фокус е поставен върху изграждане на спортни площадки и съоръжения, подобряване на инфраструктурата, развитие на селски туризъм, обновяване, реставрация и експониране на паметник-костница, ремонт и обзавеждане на читалище, изграждане на нова ВИК мрежа и пречиствателна станция за отпадни води, саниране на ОДЗ „Детелина“.

В с.Трудовец за периода 2014-2020 г. се предлага: изграждане на спортна база, цялостна подмяна на ВИК мрежа, рехабилитация на улична мрежа, разкриване на нови работни места, ремонт на ОДЗ „Здравец“, привличане и задържане на младите хора, почистване и укрепване коритото на р. Касица за превенция на риска.

За с.Боженица се акцентира върху рехабилитация на ВИК и улична мрежа, изграждане на пречиствателна станция и развитие на селския туризъм.

За всички села е предложено изграждане на пречиствателни станции за питейни води и изграждане на водопроводна и канализационна мрежа.

Всички проектни идеи са взети под внимание и включени в списъка с проекти в Общинския план за развитие, като са съобразени с възможностите за финансиране с безвъзмездни средства по оперативните програми, общинско и държавно финансиране и съфинансиране, национални програми, частни инвеститори и публично-частни партньорства.

На 13.11.2013 г. на обществено обсъждане са представени резултатите от анкетните проучвания и нагласите на населението, изводите от социално-икономическия анализ на общината и SWOT анализа. Накратко е презентирана стратегията за развитие на общината за следващия програмен период и са дискутирани всички проекти, заложи за реализация за периода 2014-2020 г. Представени са индикаторите за наблюдение и контрол и очакваните резултати и положително въздействие в следствие реализацията на плана. По предложение на кмета на общината са включени още няколко проекта, които е необходимо да се реализират до 2020 г.

IX. Програма за реализация /проекти, финансови ресурси и звена за изпълнение/

Наблюдението на реализацията на ОПР включва разглеждане на индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана; периодичен преглед на постигнатия напредък в изпълнението на плана; разглеждане на резултатите от изпълнението на проектите и степента на постигане на стратегията на плана, в т.ч. и по отношение на хоризонталните въпроси (политики); установяване и очертаване на тенденции, проблеми с особена важност, ограничители, перспективи за развитие; разглеждане на резултатите от междинната оценка, ако е приложимо; разглеждане на предложения за преразпределение на средствата по проектите; финансов одит. Необходимо е ефикасно и прозрачно управление и контрол.

Приоритет 1. „Подобряване стандарта и условията за живот и отдых на населението“				Отговорно звено	
СЦ	Проект	Източник на финансиране	Стойност /хил. лв./	Водеща организация	Партньори
1.1.	Поетапна подмяна на водопроводната мрежа в общината	ОПОС/ ОПРСР	40 200	Община Ботевград	Експлоатационни дружества
1.1.	Изграждане на допълнителни водопроводи за питейни битови нужди във всички населени места /Боженица, Липница, Еловдол, Краево, Рашково и Радотина/	ОПРСР	2 110	Община Ботевград	Експлоатационни дружества
1.1.	Реконструкция на водопровод от язовир Бебреш до ПСПВ Ботевград	ОПРСР	2 000	Община Ботевград	Експлоатационни дружества
1.1.	Реконструкция на водопровод от Осеница до Врачеш	ОПРСР	556	Община Ботевград	Експлоатационни дружества
1.1.	Реконструкция на водопровод от Меча долина до ПСПВ Власов рът	ОПРСР	1 000	Община Ботевград	Експлоатационни дружества
1.1.	Изграждане на нови пречиствателни станции за питейни води и пречиствателни съоръжения във всички населени места /Зелин, Боженица, Липница, Елов дол, Рашково, Краево, Гурково, Скравена и Радотина/	ОПОС	4 000	Община Ботевград	Експлоатационни дружества
1.1.	Рехабилитация, ремонт и обновяване на уличната и пътна инфраструктура в община Ботевград	ОПРР/ ОПРСР	18 700	Община Ботевград	
1.1.	Изграждане на велоалея „Врачеш-Ботевград“	ОПРСР	700	Община Ботевград	НПО

1.2.	Подмяна на цялата осветителна инсталация на община Ботевград;	ОПРР/ ОПРСР	1550	Община Ботевград	
1.2.	Санитарен, ремонт и мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради	ОПРР	8 100	Община Ботевград	Обитатели
1.2.	Изграждане на детски площадки и спортни площадки в междублокови пространства и зелени площи в общината	ОПРР/ ОПРСР	350	Община Ботевград	Местно население
1.3.	Основен ремонт и обновяване на стадион „Христо Ботев“ Ботевград	ОПРР	7 220	Община Ботевград	
1.3.	Нова визия за градски парк-Ботевград	ОПРР	500	Община Ботевград	
1.3.	Обновяване на инфраструктурата на Централна градска част в гр. Ботевград;	ОПРР	2000	Община Ботевград	
1.3.	Обновяване на спортно-материалната база в с.Трудовец	ОПРСР	210	Община Ботевград	
1.3.	Изграждане на футболен стадион в с.Трудовец	Програма на УЕФА	180	Община Ботевград	
1.3.	Изграждане на нова спортно-материална база в селата Новачене, Врачеш, Литаково и Скравена – спортни площадки за хандбал, волейбол, баскетбол и плувен басейн	Програма на УЕФА	3 760	Община Ботевград	
1.3.	Изграждане на обществени паркинги	ОПРР	500	Община Ботевград	
1.3.	Обновяване на площадно пространство в с.Врачеш	ОПРСР	100	Община Ботевград	Професионалисти и творци
Приоритет 2. „Развитие на приобщаваща социална среда и равни условия за всички хора“				Отговорно звено	
СЦ	Проект	Източник на финансиране	Стойност /хил. лв./	Водеща организация	Партньори
2.1.	Основен ремонт и преоборудване на МБАЛ	ОПРСР/ Общински бюджет	2 340	Община Ботевград	
2.1.	Ремонт и ново оборудване на детски и учебни заведения	ОПРР/ ОПНОИР	8 620	Община Ботевград	Образователни институции
2.1.	Изграждане на нова сграда в училище „Никола Йонков Вапцаров“	ОПНОИР	3 000	Община Ботевград	Образователни институции
2.1.	Ремонт и ново оборудване на 10-те читалища	ОПРР/ОПРСР	6000	Община Ботевград	Културни институции

2.2.	Изграждане и оборудване на Дневен център за деца с увреждания и Дневен център за възрастни	ОПРР	1 750	Община Ботевград	Социални институции, НПО
2.2.	Изграждане и оборудване на два ЦНСТ за деинституционализация на децата от Дом за деца в с.Гурково	ОПРР	1 250	Община Ботевград	Социални институции, НПО
2.2.	Изграждане и оборудване на ресурсен център за работа с деца със специални образователни потребности	ОПРР	800	Община Ботевград	Социални институции, НПО
2.2.	Изграждане на жилища за социално-слаби семейства	ОПРР	4000	Община Ботевград	НПО
2.2.	Подкрепа за дейността на центрове за настаняване от семеен тип и други обекти на социалната инфраструктура и социални услуги	ОПРЧР	650	Община Ботевград	НПО
2.2.	Стимулиране образователната интеграция на рискови групи, малцинства и хора в неравностойно положение	ОПНОИР	1 550	Община Ботевград	Образователни институции, НПО
2.2.	„Поддай ръка и опознай непознатите“ – обмяна на опит и добри практики в подкрепа на личностното развитие и социалното приобщаване	ТГС „България-Сърбия“	820	Община Ботевград	Социални институции, НПО
2.2.	Развитие на услугата личен асистент, социален помощник и домашен социален патронаж	ОПРЧР	240	Община Ботевград	Социални институции, НПО
2.3.	Изграждане на достъпна среда до административни, културни, образователни, здравни и спортни обекти	ОПРР/ОПРСР	320	Община Ботевград	НПО
2.3.	Обновяване и оборудване на младежката база	ОПРР	2 000	Община Ботевград	НПО
Приоритет 3. „Повишаване конкурентоспособността на местната икономика и развитие на човешките ресурси“				Отговорно звено	
СЦ	Проект	Източник на финансиране	Стойност /хил. лв./	Водеща организация	Партньори
3.1.	Изграждане на нова икономическа зона на мястото на бившия комбинат „Чавдар“	ОПРСР	6 100	Община Ботевград	Представители на местния бизнес
3.1.	Технологична модернизация на предприятия в общината	ОПИК	21 200	Частен сектор	Община Ботевград; Представители на местния бизнес

3.2.	Продължаващо обучение за работа с компютърен софтуер за възрастни	ОПРЧР	175	Агенция по заетостта	Община Ботевград; Образователни институции, НПО
3.2.	Повишаване квалификацията на учителите за работа с интерактивни методи на преподаване	ОПНОИР	140	Агенция по заетостта	Община Ботевград; Образователни институции, НПО
3.2.	Стажове за млади специалисти в различни направления	ОПРЧР	84	Агенция по заетостта	Община Ботевград; Представители на местния бизнес
3.3.	Осигуряване на заетост и достъпна работна среда за хора с увреждания	ОПРЧР	132	Агенция по заетостта	Община Ботевград; представители на местния бизнес
3.3.	Насърчаване на младежката заетост и заетостта на хора над 50 години	ОПРЧР	1 700	Агенция по заетостта	Община Ботевград; представители на местния бизнес
3.3.	Общо бъдеще – споделени бизнес идеи	ТГС „България-Сърбия“	650	Община Ботевград	Организации в подкрепа на бизнеса; НПО
Приоритет 4. „Местно развитие и укрепване на административния капацитет“				Отговорно звено	
СЦ	Проект	Източник на финансиране	Стойност /хил. лв./	Водеща организация	Партньори
4.1.	Изграждане, реставрация и експониране на паметниците на културата в община Ботевград	ОПРСР	3 100	Община Ботевград	Кметове и кметски наместници
4.1.	Съвременни системи за ориентация и информация	ОПРСР	150	Община Ботевград	Кметове и кметски наместници
4.1.	Изграждане и възстановяване на туристическа инфраструктура	ОПРСР	2 495	Община Ботевград	Туристически бранш
4.1.	Промоция и реклама на туризма чрез организиране и провеждане на туристически и културни събития	ОПРСР	720	Община Ботевград	НПО; културни институции; туристически бранш
4.1.	Култура без граници	ТГС „България-Сърбия“	1 110	Община Ботевград	НПО; културни институции;
4.2.	Изграждане и реконструкция на брегоукрепващи съоръжения на коритата на реките в населените места, застрашени от наводнения /р.Касица и др./	ОПРР 7	6000	Община Ботевград	Кметове и кметски наместници

4.2.	Подкрепа за възстановяване на инфраструктура с причинени щети, в следствие на наводнения и други природни бедствия	ОПОС	2 050	Община Ботевград	Кметове и кметски наместници
4.2.	Разработване на ИКТ-базирани системи за ранно предупреждение и известяване при бедствия и аварии	ОПРСР	180	Община Ботевград	Кметове и кметски наместници
4.2.	Подкрепа за поливното земеделие в община Ботевград	ОПРСР	1 340	Община Ботевград	Министерство на земеделието и храните; земеделски производители
4.2.	Изграждане на паметник-костница на Ботевите четници в с. Гурково	Общински бюджет/ Национален бюджет	200	Община Ботевград	Културни институции; Исторически музей
4.2.	Изграждане на паметник на Севаст Огнян	Общински бюджет/ Национален бюджет	200	Община Ботевград	Културни институции;
4.3.	Ремонт и мерки за енергийна ефективност на административни и обществени сгради	ОПРР/ОПРСР	650	Община Ботевград	Местна администрация
4.3.	Ремонт на сградите на кметствата във всички населени места на общината и на сградата на общинска администрация	ОПРР/ОПРСР	1 200	Община Ботевград	Местна администрация
4.3.	Обучения на общинската и държавната администрация за повишаване на квалификацията и професионалните умения	ОПДУ	650	Община Ботевград	Образователни институции
4.3.	Оптимизиране работата на общинската и държавната администрация чрез ново офис оборудване	ОПДУ	96	Община Ботевград	
4.3.	Въвеждане на електронно правителство в общинската администрация	ОПДУ	200	Община Ботевград	
4.3.	Подкрепа за провеждане на национални спортни състезания	Национален бюджет/ Общински бюджет	2 220	Община Ботевград	

Х. Очаквани резултати от реализацията на ОПР

С реализацията на заложените проекти ще се постигнат много значими резултати. С изпълнението на проектите, насочени към обновяване на инфраструктурата, ще се реши напълно проблема със захранването с чиста питейна вода на населението, ще се подобрят условията на живот и достъпността в населените места, ще се стимулира развитието на устойчив транспорт и ще се постигне благоустрояване на селата и подобряване качеството на живот на техните жители. Ще се осигури сигурна и безопасна среда.

В следствие на въведените мерки за енергийна ефективност ще се спестят парични средства, ще се обновят многофамилните жилищни сгради и сградения фонд на образователни, културни и социални обекти. Освен това ще се осигури комфорт на учебния процес и създаване на висококачествени работни места за преподавателите и служителите на учебните и детските заведения, осъвременени условия на работа в културните институции и модерна база за стимулиране развитието на културните дейности.

Проектите, насочени към обновяване на спортна инфраструктура, ще създадат условия за пълноценен отдих и спорт на населението, повишаване на туристическия интерес на дестинацията, привличане на повече посетители – жители и гости на града, създаване на условия за подготовка на младите спортни кадри и засилване постиженията им в тази област.

С голяма част от проектите ще се осигури и заетост на различни кадри, привличане на нови инвеститори и предприемачи, развитие на бизнеса и просперитет на региона.

Меките мерки, свързани със социална интеграция ще подпомогнат осигуряването на подслон на социално слаби лица и млади семейства, подкрепа и превенция на социалното изключване, както и качествени грижи в семейна среда за самотно живеещи лица и хора в неравностойно положение, равни условия и недискриминация за всички хора.

Интервенциите, насочени към икономически подем, са фактор за съживяване на изоставената производствена инфраструктура, осигуряване територия за развитие на малкия и среден бизнес, повиши квалификацията и капацитета на човешките ресурси и адаптацията към променените условия на съвременното информационно общество, повишаване конкурентоспособността на местната икономика и развитие на иновациите.

Проектите, които са насочени към реставриране и изграждане на културни паметници, гарантират припознаване и социализиране на културните ценности.

Част от предвидените интервенции ще спомогнат за предотвратяване на рисковете за живота и здравето на населението, защитените и възстановени брегове от ерозия и навременно реагиране при опасни за живота на населението ситуации.

Проектите, насочени към по-добро управление ще осигурят по-добри условия и рентабилна работна среда за местната администрация, повишаване ефективността на работа на управленските кадри и капацитета на общината за провеждане на политики и за изпълнение на проекти, улеснени административни

процеси и по-добра координация и съгласуваност между различните административни звена.

XI. Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност

Общественото участие при реализацията на Общинския план за развитие ще бъде осигурено посредством използване на информационно-комуникационни технологии за широк обществен достъп, организиране и провеждане на фокус-групи, експертни форуми и обществени обсъждания на ключови етапи от реализацията и постоянна комуникация със заинтересованите страни.

Успешното изпълнение на стратегията за развитие на Община Ботевград е възможно единствено при използване ресурсите на гражданското общество и механизмите на социалното партньорство. Те включват създаване на различни организационни структури с активно участие на населението: работни групи, обществени обсъждания; кръгли маси, информационно обезпечаване чрез сайта на общината и електронна комуникация, анкети, дискусии и други. Най-важните групи, които могат да окажат влияние върху успеха на бъдещото развитие на града са: местната администрация, професионалистите по регионално развитие, бизнесът и местното население, включително представители на социалната сфера и гражданските сдружения.

Ето защо по време на изпълнението на ОПР се предвижда широко гражданско участие. Комуникацията с обществеността ще бъде осигурена чрез официалната интернет страница на общината, позволяваща наблюдение и коментари за работата на заинтересованите страни, както и наблюдение на изпълнението на проектите, с участието на експерти, които да работят за промени и допълнения; чрез доклади за изпълнението в местните медии; специализирани брошури или документи, съдържащи информация за изпълнението на проектите; резултати чрез презентации на обществени обсъждания и събития за гражданите с партньори, представляващи завършените си проекти и др. Обществеността ще бъде постоянно информирана за напредъка по реализацията на заложените проекти.

За гарантиране на прозрачност при изпълнението на плана ще се грижи групата по наблюдение и разработените механизми за мониторинг и контрол.

Групата по наблюдение ще предоставя непрекъснато цялата информация за хода на реализацията, като ще дава възможност за участие на представители на обществеността в работната група на ОПР и във всяко от организационните звена по управлението му.

Заинтересованите лица ще имат възможност да предлагат промени в одобрения план.

Информацията свързана с наблюдението на изпълнението на ОПР ще се отразява последователно в единна информационна система към сайта на общината с цел повече публичност и прозрачност на процеса. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ИПГВР следва да осигурят информация за изготвяне на оценка на плана.

Източници на информация:

- Закон за регионалното развитие, (обн.ДВ бр. 50/2008 г.)
- Методическите указания на МРРБ за разработване на Общински планове за развитие (2014-2020), от септември 2011 г.
- Стратегия „Европа 2020“
- Национална програма за развитие „България 2020“
- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022
- Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.
- Регионален план за развитие на Югозападен район за планиране 2014-2020
- Областна стратегия за развитие на Софийска област 2014-2020 г.
- Междинна оценка на въздействието на Общинския план за развитие на Община Ботевград 2007-2013г.
- Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в Община Ботевград (2011 – 2015)
- План за действие на Община Ботевград в изпълнение на областната стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, 2012-2014 г.
- Годишен план за действие по изпълнението на Общинската стратегия в община Ботевград за 2011 г. и за 2012 г.
- Програма за реализация на плана за развитие на Община Ботевград за 2009г., 2010 г., 2011 г.
- Програма за управление на Община Ботевград мандат 2011-2015 година
- Доклад за шумовото натоварване на наблюдаваните от РИОКОЗ – Софийска област пунктове в град Ботевград
- Регистър на категоризираните туристически обекти - средства за подслон и места за настаняване в Община Ботевград
- Отчети за изпълнение на бюджети и проектобюджети на Община Ботевград
- Национален статистически институт
- Регистър на министерството на икономиката, енергетиката и туризма
- Регистър на Министерство на образованието, младежта и науката, 2012

- Регистър на Министерство на здравеопазването, 2011
- Информационен портал на неправителствените организации в България
- Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС
- Списък на недвижимите културни ценности /недвижимите паметници на културата в община Ботевград
- Справки и отчети по проекти на Община Ботевград